

అ మె రి క దే శ ము న ం దు త యా రు చే యు బ డి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

జేరు పొందిన సేష్టి మంగల కత్తితో (1)

మీ రే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

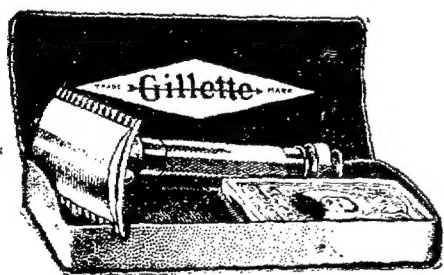
బ్రౌనీ

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించ బడలేదు.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్లెటు రేజరు

ధర 1-కి రూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

**Gillette Safety Razor Co.,
BOSTON, U. S. A.**

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరుతో మంచి

సబ్బు తడిచి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ

ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద

ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ

మునకు మంటలు తేకుండునట్లును, శుభ్ర

ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా

తీసి వేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిశౌక ఒక కత్తి (బ్రౌనీ) అనేక

ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

ERASMIC

ఎరా స్మిక్ తేయాకు గులాబి సబ్బు

ముఖము, హస్తములు మున్నగువాని సహజపు
అంగసౌందర్యమును చెడకుండ సురక్షించుకొని,
సౌందర్యవతులుగా మును నారీమణుల కిది ప్రభవ
సహాయము నిచ్చును మీ శరీరములకు కావలసిన
సువాసన గల సబ్బు. (1)

ఈ సబ్బుయొక్క ఉపయోగము నిరుపమానము.

అన్ని దుకాణములలో దొరకును.

తుంచుకొనుము! తన నలు కర్పవడిని!! నమక దొకపు.

మేలైన జపాన్ పట్టు పంచలు

ఈ పంచలు కర్పవడిగా

ప్రస్తుతం భావ తగ్గించియున్నాము

వాడుకులా! శృంగారము

సాగకతయున్న గలమేలైన ఆ

పట్టుపంచలు పండుగదినముల

దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించి

పోగా మిగిలి పంచలుమాత్రమే

యున్నది. ఇందులో ఎరువు, బంగ

లకుపచ్చి, రోజూ, మేఘనల్లం, ఇత్యాదివస్తువులు గలవు. శ్రీ భు

వీయమైట్టివి. త్వరపడుడు. రహస్యభక్తులు శ్రీ.

రీ మూనిడిని 2 1/2 మార్ల కట్టుకొని కట్టుపంచ 1-కి రూ. 4-0

చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,

930 నెం 44 నంబులయ్యకు వీధి, మద్రాసు.

ఒక సారి దయ చేసి (4)

మా ప్రదర్శనకావ్యముకమున, మాటపడమును ఖునున
పరిశీలింపుడు. ప్రవృత్తములు చేర్చి కట్టుబడినకమ్మలు, తోడు
లు, అంటుసోగులు, ముక్కుపుడకులు, సాధారణ దేశరీతి,
కానకు దేశరీతి, లోలాకలు మున్నగువి వికరమునకు నిర్ద
ముగా నున్నవి. పోజులోలేనివి నియమితకాలములో తయారు
చేసి యిచ్చెదము.

ఉమ్మిగి రామయ్య శ్రీ గురుస్వామి శ్రీ

(1842) అంకు కంపెనీ, నగల వర్తకులు,

649 వైశాలకారులోడు, మద్రాసు

శిష్యులు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మీ హ్రండు

జ మా ఆ యి లు

సర్వరోగ నివారి.

ఇందువల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తి.

గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లుయెంజా.

పలు నొప్పి, బడలు నొప్పులు యిం

యితర వ్యాధులకున్ను, ఉపయోగము

తల బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0

దడను 1-కి రూ 2-12-0

గ్రోసు 1-కి రూ 80-0-0

ఆర్థుతో అధ్యాత్మపండితకలయెను.

8 గ్రోసులు ఒకడబా తీయవారి

రైలుచార్జి ప్యాకెండు కర్కులు యిం

కూ యొక్క జామా అయి లు ఉత్తి

హ్రండు అడ్రసు చాచి తీయకరెన

అమర్ చెంద, సోజా చెంద

యంగ్లీషువారు సలకరు

సుల్ఫర్, నైట్రిక్ యిరాటిక్ అసిడ్లు, వ్యాపారములు.

నెం 83. నెనసునాయునిడి. మద్రాసు

కానోల్లంఘన కార్యక్రమమును గాంధీ మహాత్ము డావు డల జేయించినందుచే దేశమునందు వ్యాకులము గలిగె నని ఈ ప సంఘకభ్యు లనిరి. ఈయనక తనకపు నివేదికలోని భావము లన్నియు సంపూర్ణముగ ప్రజలకు తెలిసినయెడల దేశమునందు గలిగెడి వ్యాకులము తా వనుభావినంతటికన్నను అధికముగ నే యొందునని మేము చెప్ప సాహసించు చున్నాము. అసలు విషయములను పురుగుతురుటకు కటకుముగ ప్రభుత్వము వారిచే నియమింపబడెడి వానివలెనే యీ నివేదికయు నున్నది. దేశము ప్రస్తుతము కానోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధముగ లేదని మే మంగీకరించు చున్నాము. కాని నిరాకరణోద్య మమునందలి గొప్ప సాధన మగు నీకానోల్లంఘనమునకు ఎట్లు సంసిద్ధమగునో, ఉపాదాము లెన్నియో తెలుపుటయే వారి బాధ్యత గ నుండెను. కానోల్లంఘనమునకు తమ దేశము సంసిద్ధముగనున్న, పరమార్థము చేతూరునను టకు సందియము లేదు. ఇట్లు చేయక, నిరాకరణమార్గమునకే పెదమొగముబెట్టి పరమార్థము చేసారుటకు సంకల్పాత్మకముగ నుండెడి సాధన మగు కాననసభాప్రవేశమును గూర్చి చర్చించి నది. అదియే ఫలితమును కలిగించుచో, సంక్లరణములు రద్దు పడుటకును, కాశివిద్యేషము స్వర్ధి యగుటకును, దొర్లనగ్నము వ్యాపించుటకును అవకాశము లేర్పడును. ప్రభుత్వవిధానమున సరాసరి ఎదుర్కొనిన నేగాని స్వరాజ్యము లభించదని మాకు గోరవాయుటలు తలంచుటయందు వారి నభ్యంతరపెట్టువా రుం యరు. కాని నిరాకరణకాలంబులు మాత్రము ఇట్లు తలంపరు. కాననసభాప్రవేశమును కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునం దొంటిగ జేర్చనలెనను ప్రయత్న మునకు మాయభ్రంశరతులను దెలుపుచు వారికి కారణములను నూడి జలుమారు నివేదించియుంటిమి. ఎవ రైనను కాంగ్రెసువారు తమ స్వంతబాధ్యతకై, తమ యంత రాత్మప్రేరేపించుచో, కాననకభలకు వెడలవచ్చును. అంతయు కాని కాంగ్రెసుచేత అపెదదారిని ద్రొక్కింపజూత మని వారు ప్రయత్నించుట యనర్థదాయకము. ఈ ప్ర యత్నములవలన, దేశమునకును కాంగ్రెసునకును సంబం ధము వీడిపోవును. దేశము కాంగ్రెసునకు తాత్కాలికముగ నాయకులుగ నుండువారి ననుసరించుచున్న దని ఈకాననసభా ప్రవేశమున కనుకూలముగ నుండు నాయకులు తలంచుచున్న ట్లున్నది. దేశము వీరిని నమ్మకొనియుండక గాంధీమహాత్ముని కార్యక్రమమునే యనుసరించుచున్న దని పీఠ గమనించి నట్లు లేదు. గాంధీమహాత్ముడు నెలకొల్పిన విశవత్త్వము, ప్రభుభరత దేశభక్తుడును సురక్షింపవలసిన విశవత్త్వము - ఈపసంఘకభ్యు లలో మువ్వరి యభిప్రాయముల నాచరణలో బెట్టినయెడల - చెడిపోవును. వార దగ్గర ఏకగ్రీవముగ నభిప్రాయపడి యుండి నచో, ఈభిప్రాయము దేశమున కార్యక్రమగరిగించి యుండె డిది. కాని మనమేమి చూచుచుంటిమి? ఈవ్రుత్వోకతైపు మువ్వరు మరయొకవైపుమార్చుట. త్రాను సరిగా తూగినది. దేశము స్వచ్ఛముగ నొక క్రొత్త మార్గమును నిర్మించుకొని యికరుల కా దగ్గప్రాయమై లలిచికొనియుండ, ప్రపంచమున కీనివేదిక ఎంత విశ్వక్రముగ నిర్మించునో చూడుడు! వీరింత కాలము తూర్పుది యంత దీప్తిమై నివేదికను ఇంత యనవ్యముగ ప్రాసించి నిర కరణోద్యమమును జర్పించుటతో నిది ప్రారంభించవలెను. ఈ యధికప్రయత్న, పనికూలన, నివేదిక ఎవలూభముతోను తయారు చేయ నడివచో, మాకు స్ఫురించుచున్నది. భారతమునకు ఇది ప్రాసనిమించుచు నాయకుడు నేనె ప్రపంచమున నాటుకుంటే ఈపసంఘ కభ్యుల ముఖ్యోద్దేశ్యకై యుండె నేని, యీ అభ్యుద్యమగు నివేదికవలన వారి యాస్పి యు బాధుగ నెఱవేరినదని చెప్పుచున్నాను. కానోల్లంఘనము ప్రస్తుతము నున్నాద్యమని వారివలంపు. సుమే, కాని మన కున్నది అద్భుతముగ జనాభాపొడిగించుటకు సహజమేమి భావించుటయేల యీ 'నీపన్నాద్య' మగు పని చేయించగలి గునామేదీ, అయిన అట్లే నెలచేర్చుచుండెను. ఇతర దేశము లు కలయందైనను స్ఫురించుకొనని గొప్ప కార్యములను భార తమున సాధించుటలను వినుభావమును కనుగొనజాలనంత యభి మా విచారణ సభ్యులకెట్లు సంభవించెనా, యనియు మే మాశ్చర్యకరమయ్యెను. భారతజాతి, నినదే నాయకుడు లేదే యాని నివేదిక న చదివంతటిభాగమునకే, యంగీకరించదు. భా రతజాతి యొకగు ప్రభుత్వ తర మొక్కటేగలదు: "మా నాయకు డిక్కడ లేడు. లేకున్నను ఆయనమానస మార్గముననే నడుచు చున్నాము. నాయకులనుని దంభోద్వల పలుకువారు మౌనము నెవరారిని బడినను మాట నెఱుమై లేడు. మేము మాప్ర వార ననుసరించుము."

దాక్షుడు సుధీంద్రబోనుగారు అయోవానుండి నె
ప్టంబరు 23 లేదీన యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—విరోపాఖండ
మును జరియెడుమాకు ప్రపంచఫారసంగ్రామమున ముంచుటకు
దారుణమైన ఇంపీయలిగము ప్రయత్నించుచున్నదని అమెరి
కా యిప్పుడే తెలిసికొనుచున్నది. సామీప్యపాచ్యదేశములందు
బాణసంచాటకు చురకావేరిత దేశ మొందునిప్పుంటింపప్రారం
భించినది. అసియామైనదనందు ప్రారంభించిన విప్లవము విరోపా
యందొల్లడల ప్రభుత్వనిపదని తొడుగు చేపునలరు?

సామీప్యపాచ్యకలకలము కట్టి అమెరికా గముభుమ
న సంబంధించిన బాధ్యతయేమియు లేదు. విరోపాదేశీయులు మ
హామోసస్వర్ణముల తురుష్కులతో కేసికొను సంధులకు రాని
అమెరికాదేశము మిత్రమండలేక బదులిచ్చి గౌరవము నిల్పుకొనె
ను. తురుష్కుదేశమతనపాత్యుల బడయతుండుకట్లు తుర్కీకి
విరోధముగ పోరుట క మెరికాకిష్టముకూడలేదు. “క్రస్తుతముప్రా
చ్యదేశములందు సమరము ప్రారంభింపబడెనా, తురుష్కుల దొడ్డ
స్వకారణమున గాక, ఆంగ్లేయుల అస్థాయీ దరణముల కారణము
ననే యని విశదమగును. పేలస్థియన్, క్షియా, మెసటేమీయా
ఇండియా యీ ప్రాంతస్వములందు తనకున్న బలమును గునని ఆంగ్లే
యదేశము తనపైనిక నావికాబలములదర్శము తుర్కీకి ప్రతికూ
లముగ నుకయోగపఱచి, శాన్త్యాముగ వారికే కెండివలసిన ఔచిత్ర
ముల గూడ, ఇంగ్లాండు యిచ్చిన వాగ్దానఫలితముగ వాటియన్
బడవలసిన ఔచిత్రములకుడ తన వాతిల్లెట్లు కొనూచుచున్నా
రు,” అని అమెరికా నేషనుగళిత వ్రాయుచున్నది.

తే. తురుష్క కలరీలలోనికి ఆమెరికాదేశమును తిన్న
 తిన్నగా దిండుటకు మహాదశీయులు తమకర్తృ లన్నియు విని
 యోగించుచున్నారే. ఆమెరికా ప్రజాభిరామముల మాన్యుతే
 యటకు విదేశీనిన ప్రచారము ఇచ్చటి కనేను వీరినము
 లందు వచ్చుచున్నారు. వీర ప్రచారములనగా, వీవో కొన్ని దేశ
 భిమానపూరితము లగు విషయములను ఉపన్యాస వేదికలందును
 వార్తాపత్రికలయందును ప్రచురించి హేయభావనమును ప్రచార,
 ము సలుపుటపైపితలే యని నాయార్థము. తురుష్క సమస్యయంద
 ను ఆమెరికావారి కెంతో బాధ్యత గలదనియు, ఆ సమస్యను,
 పరిష్కరించుటకు ఆమెరికా సర్వవిధముల పాల్గొనుననియు,
 యీ దుష్కీత ప్రచారములు అనుభవజ్ఞులగు ఆమెరికా క్రజలదే
 తెలుపుచున్నారు:—

ఈ యనర్థ ప్రచారకుల యర్థము వహితీతముగ నగుచున్నదిని తెలిసికొనుట వీరిది విషయమేకటి గాదును. "2000 క్రిస్తు యుజితీయము తురుష్కలచే పట్టుబడి, వైనికలతో పదివిట్టుబడిని" యొక దిక్పాతరతివార యొకటి గతవారము తెలిసెను. జహన్ముదీయులవై క్రిస్తుప్రపంచమున

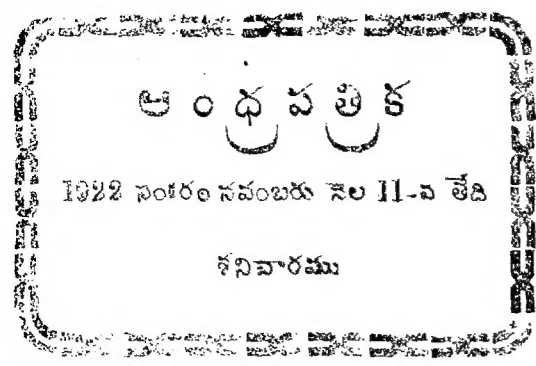
నిరాకరణోద్యమము యొక్క దేశీయములు వెలువేట్లయిన, ఆ ఒక్క మరతులైన, నిజమైన సహాయవాదులు కావన ప్రయత్నములు. మన మనుకొన్న ప్రకారము - భారతీయులు యిష్టానుసారము కేలాభము గమనమును పరిష్కరించి ప్రస్తుతి ప్రకారము ప్రభుత్వమును భారతదేశమునకు భాగ్యత పరిచించునటులను ఇంగ్లాండుతో సరిబంధము చేయించునటులను చేసిన, (హృదయ పరికర్షణము ఆగ్నేయిక కలగును) అచ్చటి వారు కావన ప్రయత్నము ప్రవేశించుట కంగీకరించవచ్చును. ప్రతిష్ఠాభవనలో నున్న కావన కర్షణలపై ప్రభుత్వ క్రి (ప్రతిష్ఠాభవనలో నున్న) అచారణయొక్కయు కావన నిర్వహణముగాదు. గాంధీజీవోద్యమము యొక్క యిష్టానుసారము కంగీకరించునని సేవూహించవలయు. స్వరాజ్య కేలాభము సహజములనియ్యగని నిమిత్తము "ఇంగ్లండును మితవాదులను తొందర పెట్టుకుంటే" నట్లే చేసినాభవములను సత్వర స్వరాజ్య సాధనమునకు ప్రీతరత మార్గములను సూచించి యుండినవో, దేశము లనివేసిన కష్టమైన యుండినను. అట్లు జరిగినవో దేశమునకును ప్రతిష్ఠాస్వరాజ్యము లభించుటకు ప్రయత్నము. ఇందుకు బహుళ, తమకు సంబంధములేని నివారణము, కావన ప్రయత్నములను, ముఖ్యమంత్రివారియొక్క తమ యభిప్రాయములను ప్రకటించి భారతీయుల సహజముగా వివాదభరితముగాక ముగిసినది. ప్రస్తుతి ప్రకారము తిట్లు ప్రకటించుటని దేశ మొక్కమూలైనను తలించునుండ లేదు. నివేదనలైన నివారణలతో సహజముగా వివాదము, అట్లా భము ఇచ్చిన. "గాంధీజీవోద్యమము గలదు."

సంతోషము నై రమ్య రసగుల్మజేయబడుట కల్పింపబడిన అపభ్రంశాత్త
లలో నిదియొకటి. ఈ అపభ్రంశపువార్త ఆరుదినముల క్రిత
ము ప్రకటింపబడినన, దాని విషయము యింత కరట
మరియు ప్రశంసయేలేదు. సుమరములందు ఇంగ్లం డేదేనియొక
పక్షమున జేరిన, మరియొకపక్షమువారు దురాగతముల అసంత
ముగ నల్పమున్నారను వార్తలు ప్రపంచమంతయు వ్యాప్త
మనును. ఇందేమి చిత్రమునో తెలియ నసాధ్యమని యొక
పాఠశ్రుతి వ్రాయుచున్నది. యద్ధకాములకును, సామ్రాజ్య
దురాకాషేకులకును, శత్రుపక్షపు కూరకర్మల నిర్మించి కథల
జెప్పటయందు నమరాగముమొందు, తురుష్కుల నధర్మావర
ణులు కూరకర్మలనియు జాతులకు కల్పింపబడిన యట్టి కథలు
క్రీస్తుజనసామాన్యమునందు ముఖ్యముగా క్రీస్తు మిషనరీలయందు
చుత జ్యేష్ఠమున రసగుల్మజేయచున్నవి. వీరు “మర్త్యజాంఘరి
జెప్ప వలయు, తని” తురుష్కులకైని ధర్మబద్ధమైన మతయాధ
ముకు పురిగొల్పుచున్నారు. నూతన కూసేమి మతయాధ
నూచకముగ నొకవిధమున ప్రకాశమాన కవచవిశేషమున అమె
రికా యువకుల నలలకరించి, సుమరగానము సుత్సాహపూరిత
ముగ పాదించుచు తురుష్కుజేతప్రభుత్వమే చాడి పంప వీరు
వ్రాయుచున్నందుచున్నారు. అయిన క్రైస్తవులకును
తురుష్కులకును సంగ్రామము ప్రారంభమైన క్రీస్తువులు నిస్తే
జమున జల్లుచుటయేగాక మహమ్మదీయ ప్రపంచసర్వస్వము
నైక్యనణచి దుశ్చంద్రులకు బలయుతుల జేయునని ఎంత ఆన
భిజ్ఞుడగుక్రీస్తుచెప్పునకైన తెలియును. ఆపుడేము
సల్పము నేనలు ఆనరాసవర్తమ వంతుడగుకెములు పాపా
సేనాధిపత్యము క్రింద, అద్వితీయముగ పోరి గ్రీకుజేతమునే
గాక ఇంగ్లాండు సామ్రాజ్యమున, మిశ్రమండలి వారిని పరా
ధించి యుండుటను గాంచితిమి. నిశ్చయముగా నుప్రసిద్ధ ఇటలీ
చారిత్రికారు వగు మేరీకో ఆను నతడు వ్రాసినటుల 1922 ఆగ
ష్టు నెప్తెంబరు మాసములందు ఆసియామైనరున జటస్థించిన చిన్ని
సంగ్రామము. ఇంగ్లీషులవంకరించిన మార్చి యద్ధమైనతరువాత
చరిత్రయందు ప్రాధాన్యముగ గణింపబడును. ఈసంగ్రామపురిత
ముగ మహమ్మదీయప్రపంచమందు తీవ్రముతో నుజేకముజనించి
ఆసియా ఖండమున అయిరోపియాధికారము విశాళపరిపక్వమున
ఆని మేరీకోగారు కొలదిరోజులు క్రిందటనే అమెరికాపురీషకు
తంతునిచ్చిరి.

అంతర్జాతీయసంఘము కేవలము లోప భూయన్వయమైనది
అదృశ్యమైన కవచనాటకము. తురుష్కులతో వరియొకనూతన
సంధి జేసికొని, తద్విధానములవ్వారా దార్జిన్లను అంతర్జాతీ
యాధికారమున నుంచునట్లు, ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వము—నానాజాతీ
యజ్యేషులను మూలకాక మన, ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వము
—ప్రవృత్తిండుచున్నదిని, మొట్టి విశ్వానాథులట్లు తె
లుచున్నది. విశాలదృష్టిని పరిస్థితుల పరీక్షించు
శక్తిగల అమెరికాదేశమున ఇట్టి పిచ్చిగులపోల
తెచ్చనగున భువ్వంబులను “భాగ్యవంశము” యిచ్చుమి
చ్చగా కైత్రవ నాడమాత్రము లని యాదేశమా రెఱుం
దురు.

జంతర్వాతీయ సంగ్రహమునందు (ప్రపంచమునందు వేల కొ
ది జాతులు. అనేక రాజ్యములు కూర్చు. అయినను) ఏవో కొన్ని
20 రాజ్యముల ప్రతినిధులు మాత్రమే లేచినారు. అందులలో
ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జపాన్, బెర్లిన్ వారి ప్రధానమంత్రులు
భవించుట. ఇంతర్వాతీయ సమావేశమును, జరిగిపై వెళ్ళిన
యొద్దను ప్రాసంగిక కాంతి ప్రాసంగిక కౌటినను సమ
వేళకననం అనునందుమే వావా వాతీయ అంగమునందు
య మెలకువలదు. నాయు, సంపత్తికావలయును భక్తిగతి
జరిగినందులో నెట్టి ప్రసంగమున కాంతి సెలకొన్నదిమిదను
విధానమున వివరము సంగతము అది. ప్రేమకు మున్న
రాజ్యముల సమావేశమున వివరమున మును (మీరు) మును
గము రావుటే "కాంతి సంగతము" వా మునునాని రావు
స్వేచ్ఛినందున కిక్కాంచినటుల నిరున్నందున లేకుండు డ్వి
మునునాని కిక్కాంచినటుల మున్నందున వివరమునకును
దా సమయమున వారి వాగ్దానములను వివరమునకును
మొందుటకు మునునాని మునునాని మునునాని మునునాని
వివరమునకును, వివరమునకును, వివరమునకును
మనునాని మునునాని మునునాని మునునాని
కాంతి సెలకొన్నదిమిదను అమెరికా మునునాని
మొనునానిమిదను మునునానిమిదనుమనాని అమెరికా
మొనునానిమిదను.

ప్రధానసాధనము

—:~:~:~:—

గాంధీమహాత్ముడు కారాగృహమునకు బోయిన నాటినుండియు కర్దరుపై దేశము తన శక్తి కలదు కేంద్రీకరింప జేసియున్నచో, ఈ సరికి స్వరాజ్యసందేహము గాంచుటకు వీలయ్యెడిది. ఇందులో మూలము నాయకులు కొందరు, మూల దేహమును విడిచి తమ దృష్టిని బోసిచ్చిరి. కొంత సందేహముల కొరకు జనులు నిరీక్షింప నారంభించిరి. శాసనసభలను సామెతచారణ, కలుపుకొని తమనుండి వెలుపలకు బోవుటకు తీసెను. నిర్మాణకార్యక్రమము తీవ్రముగా కొనసాగు చున్నచో, శాసనసభలపట్టి ఆకర్షణముల జూపుట కవసరము లేదని, హాకి అబ్బాల్ ఖానుగా రంగీక రించిరి. నిర్మాణకార్యక్రమములు ప్రజలు తదేక దీక్షతో నిర్వహించుట గాని స్వరాజ్యము సిద్ధింప దని, మంత్రి మోతీలాల్ నెహ్రూగారు లాహోరులో ప్రజలకు బోధించిరి. స్వరాజ్యసిద్ధికి నిర్మాణ కార్యక్రమ మత్యవసర మని నాయకు లెల్లరును అంగీకరించు చున్నపుడు, అది ఎటుల నయినను పూర్తియగుటకు పాటుబడవలయును గాని, ప్రజల దృష్టిని మరియొక వంకకు మరలించుట పాడి యగునా? నిర్మాణకార్యక్రమము జరుగకుండ నష్టపెట్టెడి శాసనసభాప్రవేశ మను ఆకర్షణమును జూపుట, మరింత హానికరము. శాసనసభలలో జేరి ప్రతిష్ఠంభనల నవలంబించుటచే, నిర్బంధము లాగి నిర్మాణకార్యక్రమము కొనసాగు ననుట పరిహాసా స్పదము. ప్రజలు తమ ధర్మమును నెరవేర్చుటకు ఎట్టి బాధలు గలిగినను సహించుచు, త్యాగశీలము బడయుచుండ, వానిని బలనంతముగ నాప బ్రయత్నించుట, నిరాకరణసూత్రమునకే విరుద్ధము. కావలెనని బాధలను తెచ్చిపెట్టుకొనకున్నను, మీద బడినపుడు వానిని సహించి అగ్నితప్త మగు నుప ర్ణముభాతి బ్రకాశించుటయే ధర్మ మగును గాని, ఎటుల నయినను వానినుండి తప్పించుకొని బయట నుండు ధర్మ మగునా? అందుకు లోబడుచో, తప్పించుకొనుట కెన్నియో మార్గములు గలవు. గోల్లలలో డిఫెన్సు బెట్టుకొనవచ్చును. బామి నించువచ్చును. నికృష్ట మగు మార్గముల పడలం బించక, ప్రజలు స్వ ధ ర్మ ము ను నిర్వహించుట చేతనే, నిరాకరణోద్యమ మింతటి యున్నతస్థితి బడసింది.

విదేశములకు గూడ ఆశ్చర్యము గలుగుట కిది యే కారణము. "ఆశ్చర్యకరమగు విషయ మొకటి గలదు. బ్రిటిష్ నెవరయినను శమాషణ ఇచ్చి, ఇకముందు తీవ్రముగ ప్రవర్తించదలచునెట్టి కారా గృహములనుండి వెలుపలకు పంపింపును" అని యాంధ్రీయ గాంధీయము ప్రతిజ్ఞ విధింపవలెనని పం బులలో బామిని నిరంజన బాబులతో బోయిన వారు గూర్చి ప్రాచీనములను. కారాగృహముల నుండి వెలుపలకు పంపింపు అధికారులమార్గ మయినను, అమార్గమును మాత్రము సహితమైన తవకును బడలించుటకు లేదు. ప్రపంచము నాశ్చర్యమున ముగియున్న దీ విషయమే. ఇట్టి యనుకూలస్థితిని

తోలగించుటకై శాసనసభలను సాగకుండజేయవల యునా? ఇట్టి కార్యమువలన, నిరాకరణవలంబుల త్యాగము బూడిదపాలయి పోవదా? పోనీ, ఇం దుకు లోబడినను, నిర్బంధములను కొనసాగించు టకు అధికారవర్ధమునకు శాసనసభలతో బని యుండదు. కొత్తనిర్బంధశాసనముల నిర్మింప దల చిన, శాసనసభలతో కొంచెమయినను బని యుం డును. అప్పుడయినను, శాసనసభ్యు లెదిరించుచో, సర్దిఫీకెట్టు అధికారము నుపయోగించి రాజప్రతి నిధి గాని, గవర్నరులు గాని శాసనములను నిర్మింప గలుగుదురు. అంతటికష్టముతో నయినను వారికి నిమి త్తముండదు. ఏలనన, నూతననిర్బంధశాసనములు వారి కక్కరలేదు. ఇప్పుడున్న క్రిమినలు ప్రొసీజరు, పీల్ కోడ్లు మొదలగు చట్టములతో, వారి పనిగడ చును. నడించువాడు తనవాడయిన కడబంకిని గూర్చుండవచ్చు నను సామ్యమున, శాసనములను అయిదులలో బెట్టువాడు తమవా రయినపుడు, అధికారవర్ధమునకు భయమే ముందును? క్రిమినలు ప్రొసీజరు కోడ్లు 144, 107, 108 కెస్సులును, పీల్ కోడ్లును 124 (ఎ), 153 (ఎ) కెస్సులు ను, ఇంకను మరికొన్ని సెక్షన్లును, ఎప్పుటి కయినను సరిపోవును. ఏకాద్యము జేయబోయినను శాంతికి భంగము గలుగు నను విషయముకటి జెప్ప వచ్చును. లా, ఆర్డరులను రక్షించువ్యాజ్యముపైని ఏకాద్యమునకు బూనినను, అది చలామణి యగును. అట్టి స్థితిలో శాసనసభలతో నాలోచింపవలసిన పని ఏమి గలదు? ఇంతవరకును జరుగుచున్న నిర్బంధప్రయోగములనిమిత్తము, అధికారులు శాసనసభలతో నాలోచింపవలసి వచ్చెనా?

తీర్మానముల నుపసాదించి, నిర్బంధముల నాపెడ మందురా? తీర్మానములను చర్చకు రాకుం డనే నిరాకరింపవచ్చును. ఒకవేళ యివి చర్చకు వచ్చి గభ్యులచే నంగీకరింపబడినను, అధికారులు వానిని కొనసాగింపబోరు. అప్పుడు చేయదగిన కార్యములేదు. ఈచెల్లాటములతో కాలము వృథ యయిన కొలదియు, నిర్మాణకార్యక్రమనిర్వహణ ముగిసోవును. శాసనసభ ద్వారా నిర్మాణకార్య క్రమము కొనసాగు ననుట, ఏవిధమున యోచించి నను, అసంభవ మని పొడగట్టక మానదు. శాసన సభలభ్రమను నాయకు లింతటనయినను విడనాడి, మహాత్ముని సందేశమునుగూర్చి మరియొక మారు యోచించుట ధర్మము. కర్దరునందు స్వరాజ్యము గలదనియు, కర్దరు నిచ్చిన స్వరాజ్యము నిచ్చెద ననియు గాంధీమహాత్ముడు అసందిగ్ధముగ దేశము నకు బోధించి, స్వరాజ్యోద్యమమునకు జనము కర్దరు సందేశమును నిర్వహించుటకు, ఆకర్షణములు గావలయునా? స్వరాజ్యసిద్ధికన్నను, గాంధీ ప్రభు తుల విమోచనమున కన్నను వేడుప్రోత్సాహ ముతో బని ఏమి? కర్దరు మూలమున దేశదార్పిత్యము తీరి, అధిక సంపద యతి శయించి, స్వశక్తి విజృంభించి, ప్రజలలో వైక మత్యము ప్రవర్ధిల్లి, ఆస్పృశ్యతనివారణ యై, స్వరాజ్యసందర్భము గలుగు నని గ్రహించినపుడు, ప్రజ లిందుకు తమసర్వశక్తులను అర్పింపవలసిన యవసరము లేదా? ఇక్కార్యము కొంత విసువు గలిగింపవచ్చును. ప్రతివారును ఆనుదినమును ఈ పనికి చూచుట కష్టముగాదా యని యడుగవచ్చును. శాని ఈ మాత్రము కష్టమున కయినను ప్రజ లొప్పుకొనలేదేని, స్వరాజ్యసిద్ధి గగనకుసుమ మగు ను. ఇది స్వల్పత్యాగము, కనిపింపజాలదు. దీని నలవ, భుక్తియు ముక్తియు చేపూరుననుటకు సరియము లేదు. ప్రతిస్పృహయు దేశభిక్తికొరకు కొంచెముసేవ జేసినను అది యభివృద్ధిలము నొస గును. అట్టియవకాశము నెల్లర కొనగలనది, ఇద

రొక్కటియే. స్వరాజ్యసిద్ధి కింతకన్నను సులభ మును ఫలప్రదము నగు మార్గ మింకొకటి లేదు. దీనిని విడిచి, తథాకుబెరుకులవెంట జనుట నిరర్థ కము. మహాత్ముని సంస్మరించి, భారతీయు లొక్క యూపుతో నిర్మాణరథమును స్వరాజ్యస్వారము నెద్ద జేర్చవలయును.

నిరుత్సాహమునకు గాని నిరాశకు గాని అవ కాశ మేమియు లేదు. స్వరాజ్యఫలము నొకరు చేతి కందీయరు. ఎవరికి వారు సంపాదించవలయు ను. ఇంతవరకును జరిగినపని ప్రజలభ్రమను తోల గించుటకు తోడ్పడెను. స్వరాజ్యము వెలుపల నెక్కడనో లేదనియు, తమయందే గలదనియు, ప్రజలు గ్రహించుచుండిరి. తమయందన్న స్వరాజ్య మును బహిర్గతము జేయుటవలననే, వాంఛాఫల సిద్ధి గలుగును. ప్రజలయంద బిడుడియున్న స్వరాజ్య మును గనుగొనక, మరిల శాసనసభలవంకకు బటు గిడుట చే పరాశ్రయభావము పెంపొందును. ఆకస్మాత్తువంక కెంత బరుగిడినను అది దూరమునకు బోవుచుండురీతిని, స్వాతంత్ర్యమొకొర కెక్కడకో బరుగిడుట వృథాశ్రమ యగును. కర్దరు నిర్మాణమువలన తనయంద యున్న స్వరాజ్యమును ప్రతి భారతీయుడును పరికింపవచ్చును. మహాత్ముని సందేశ మునే, కమ్రారీభాయి గాంధీగారు కరాచీలో మరల వ్యక్తపరచిరి. మహాత్ముడు దెలిపిన సాధ నము, హిందూదేశమునకు కొత్తగాదని, ఈమె నిరూపించెను. స్వరాజ్యసిద్ధికి, ప్రజలు తమపై తా మాధారపడి యుండుట ముఖ్యవశ్యకము. కర్దరును కేవలము వ్యాపారదృష్టితో జూడక, విదేశవత్త్రమునకన్న ప్రేయ మయినను దానినే గట్టు దని ఆమె బోధిం చె ను. ధర్మము కొరకు శ్రీరామచంద్రుడు పదునాలు వర్షములు అరణ్య ముల కేగిన విషయమును స్మరించి, ఆరీతిని ప్రతి వారును తమ ధర్మమును నిర్వహించుట కు మహాత్ముని గోరుచున్నది. ఈమెసందేశమును ఎల్లరును నిష్కర్షతో నిర్వహించుట యావశ్య కము. సరోజినీదేవి బొంబాయినగరమున నుపన్య సింపినరీతిని, నెహ్రూ ప్రభుత్వము నిరాశ జెంది వేరొకత్రోవకు జూపిరి. కాని ఈత్రోవ నిరాకర ణోద్యమమును అడుగంటజేసి మొదటికే మోసము దెచ్చు నని, సరోజినీదేవి తెలిపినవిషయము యథా ర్థము. కార్యఫలసిద్ధి గలుగ నున్నపుడు నిరాశతో బని యేమి? కాంగ్రెసుసభ శాసనసభాప్రవేశ మును నిరాకరించు ననుట తథ్యము. ప్రజ లీతరుణ మున వెనుక ముందు జూడక, నూతనసందేశముల కొరకు వేచియుండక, స్వధర్మమును నిర్వహించె దరు గాక. గాంధీమహాత్ముని యు ప దేశ ము ల నా చ రణ లోనికి తెచ్చి మాతృబంధవిమోచ నము గావించెదరు గాక!

ఆళ్వారు మహారాజుగారు : స్వ రాజ్య సిద్ధి

ఆళ్వారు మహారాజుగారి యుపన్యాసములు భావగర్భితములై తనగారుచుండును. లాహోరు నగరమునందు సనాతనధర్మ సంస్కృతకళాశాలా వసతిగృహప్రవేశమహోత్సవసందర్భమున ఆళ్వారు మహారాజుగా రిచ్చిన యుపన్యాససంగ్రహము, అసోసియేటును ప్రెస్సు తంతివారలలో గనుపిం చును పాశ్చాత్యులవలెము నేర్పెడిసంగతులను నిరాకరింపక, వానివలన గలిగిడి లాభమును పొం దుట యవసరమయినను, బిచ్చగాండవలె ఎప్పు డును ఇతరులనుండి తిరిపెముల బడపి పరులకెనియు నీయలేకబోయిన ప్రపంచములో హిందూదేశము

తల ఎత్తుటకు వీలుండదని, ఆశ్వాసురాజుగారు చెలిపిన వాక్యములందు గొప్పసత్య మిమిడి యున్నది. హిందూమహమ్మదీయ సంఘముల మధ్య ఐకమత్యము గుడురుటకు, స్వార్థచింత సాధనము గానే రదు. ఎవరి లాభములను వారు జూచుకొనుచు, తాము మాత్రమే పైకినచ్చుటకు ప్రయత్నించుచుండునంతవరకు, సంఘైక్యత బలపడుట దుర్లభము. స్వార్థచింతనుండి బయల్పడి, ఒకరికొకరి కొకరు త్యాగముల సల్పుచో, వివిధసంఘములును ప్రేమచే కట్టువడియుండును. అట్టి బంధము ఎన్నియవారతరములు సంభవించినను విడిపోవజాలదని, ఆశ్వాసు మహారాజుగారు హెచ్చరించిరి. మహమ్మదు చెలిపినసూత్ర మిదియే. ఒకరి యాపదల కింకోకరు సానుభూతిజూపుచు, ఒకరినిమిత్ర మొకరు త్యాగము సలుపుటకు సంసిద్ధు లగునపుడే, సంఘైక్యత నీలుచును. స్వార్థచింతలు బలమగు కొలదని, జాతి యందు ఎడబాటు గలిగి, దేశము వెతలపాల్గొనును. తనను తాగురైగులువలననే, ఆత్మవిశ్వాసముదయించుననియు, అప్పుడు స్వరాజ్యము ప్రజల సాలింగనముజేసికొను ననియు, ఆశ్వాసు మహారాజుగారు హెచ్చరించిరి. ఇందుకు కాల మెంత కట్టునని యడుగవచ్చును. ఆత్మవిశ్వాసమంతత్వంలో గుడిరిన నంతత్వరలో స్వరాజ్యము సిద్ధించు ననియు, ఒక్క నిమిషమయినను ఆలస్యము జరుగదనియు, ఆశ్వాసు మహారాజుగారు చెలిపిన సంగతులకును, మహమ్మది యువదేశమునకును తారతమ్యము లేదు. ప్రజలకనయినను చేరువనున్న స్వరాజ్యమును చేపట్టకుండురా?

తెల్లవారి ప్రతిష్ఠ

క్రీడలు వ్యాయామముల సందర్భమునందు, అంగ్లేయుడు వ్యాయామముగ ప్రవర్తించునని ప్రతీతి యుండెడిది. అప్రతీతి ఎంతవరకు సత్యమో, ఇప్పుడు పరీక్షకువచ్చినది. కార్పెంటరు అను సుప్రసిద్ధ ముష్టి యుద్ధప్రవీణుడు, ఫ్రెంచిదేశీయుడు, ఇతనిని సిక్కియను నల్లవా రొకరు ముష్టియుద్ధమునందు అనలీలగ నోడింపగలిగిరి. ఇటుల జరుగు నని తెల్లవా రెన్నడును తలచియుండకపోవుటచే నాశ్చర్య ముదయించెను. పిమ్మట, బెకెట్ అను అంగ్ల దేశీయునికిని, సిక్కి గారి కిని ఇంగ్లండులో ముష్టియుద్ధ మేర్పాటుచేయబడెను. కాని, అధికారు లిపోరాటము జరుగజూడదని నిషేధించిరి. కారణ మేమి? నల్లవాని చేతులలో తెల్లవా రోడిపోయినయెడల, తెల్లవారి ప్రతిష్ఠ యడుగంటు నట. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందు వల్లవారిక తెల్లవారిని లక్ష్య పెట్టరట. ఇందు వలన అపాయ మధికముగ గలదని, అందుకు ప్రత్యుత్పత్తిక హెచ్చరించుచున్నది. ఇంగ్లండు ఈ రీతిని గౌరవహీనముగ బ్రవర్తించుట కిదియే ముఖ్య కారణము గాదు. సుప్రసిద్ధముష్టియుద్ధప్రవీణుడగు బాకనను అను నీగ్రోజాతివారికిని, వెల్లు అను తెల్లవారికిని జరుగవలసిన ముష్టియుద్ధమును వెనుక నిషేధించి యుండెను. కృత్రిమపు ఏర్పాటుల తేసి, ఎంతకాలము నిజమును మరుగుపరుచుటకు వీలుండును? తెల్లవా రెంత యధికు లని చెప్పినను, నల్లవారి నెంతహీను లని తెలిపినను, నిజము త్వరలో వెల్లడికాకబావునా? సత్యమును కప్పిపుచ్చుటచే, తెల్లవారి ప్రతిష్ఠ నిలువజాలదు.

మరణ సుంకము

బెంగాలు రాజధానిలో, ఆరికనభ్యుదయ వ్యయ మునకును రాబడికిని సరిపెట్టజాలక, మరణసుంకము నొక దానిని క్రొత్తగ విధింప దలచి నటుల వదంతి గల దని, అమృతబాహుపుత్రిక చెల్లుచున్నది. ఈ సుంకమును, చనిపోయినవారి ఆస్తి ఎవరికి జెందునో వారు భరింపవలెనట. ఇకముందు చనిపోవు

నపు డయినను, శాంతిలో జనిపోవుటకు బెంగాలీలకు వీలుండదు గాబోలు. పెండ్లిండ్లపై నను శ్రాధముల పై నను పన్ను విధించుటకు బెంగాలులో చాల కాలము క్రిందట సూచనలు వెలువడెను గాని అవి కొనసాగలేదు. పిమ్మట, వివాహపు రిజిస్ట్రేషను పన్నును విధింపవలెనని, కొన్ని ఆంగ్లో హైందవపుత్రికలు సూచించెనుగాని, అదియు సాగిరాకబోయెను. ఇప్పుడు మరణములపై సుంకము విధింపబడునున్నది. చెన్నరాజధానిలో తమలపాకులపై పన్నును విధించెదరని వెనుక అనుకొనిరి. ఇంకను ఏమివిధిత్వములు బయల్పెడలునో చూడవలయును.

బాలవీరుడు

అకాలీ బాలవీరు లొకరిపై, మేజిస్ట్రేటు గారు కారాగృహశిక్షను విధించిరి. ఇతని తండ్రి కోర్టుకు వచ్చి, తాను జేసినమిలిటరీ సేవను గుర్తించి తన కుమారుని వదలిపెట్టవలయు నని, మేజిస్ట్రేటును ప్రార్థించెను. తనతండ్రికోరిక నంగీకరించెదవా యని, ఆబాలుని మేజిస్ట్రేటు ప్రశ్నించెను. కాని ఆబాలవీరుడు మేజిస్ట్రేటునకు జవాబిచ్చుచు, గురుగోవిందు డొక్కడే తన తండ్రి యనియు, కోర్టుయెదుటనున్న యతడు తన తండ్రిగా దనియు, తాను కారాగృహమునకే పోవుదు ననియు, బలికెను. ఈ బాలుడు మయినరని, తండ్రి విన్నవించినను వినక మేజిస్ట్రేటుగా రాబాలవీరుని జయిలుకు బంపిరి. ఇట్టివీరు లుద్భవిల్లుచున్న దేశము, చిరకాలము దాస్యము ననుభవింపబోదు.

రాటుపు మహిమ

లండను ప్రేము పత్రికకు ఆంగ్లోహైందవు లొకరు, హైందవ పారిశ్రామిక స్థితిని గూర్చి వ్రాయుచు, హిందూ దేశమునందు యంత్రపరిశ్రమలు వ్యాపించుచో, ఇనిలేనివారిసంఖ్య హెచ్చు ననియు, వారు మిగుల అసంతృప్తి జెందెదరనియు, కార్మికులు దుర్మితీపరులై చెడిపోవుదురనియు, స్వగ్రామములను విడుచుటచే వారిస్థితి దుస్సహ మగు ననియు అధునికపారిశ్రామికవిధానపు చెడుగులను పీక్షించియే, గాంధీ మహాత్ముడు రాటుమును నిరాడంబరజీవనమును ప్రజలకు బోధించెననియు, సూచించియుండిరి. గాంధీ మహాత్ముని మొదలు ఆక్షేపించినవా రందరును, నెమ్మది నెమ్మదిగ వారి సిద్ధాంతములే దేశమునకు లాభ మొనర్చునని అంగీకరించుచున్నారు. నిజము నిలువక మిద తెలియును గద.

సానికసంఘములు : రాజభక్తి ప్రమాణము

సానికసంఘములలోనికి నిరాకరణవాదులుబయటపడకుండు వేయటకు, చెన్నరాజధానియందలి గాంధీభక్తిప్రమాణమును ప్రతిసభ్యుడును నైకొనవలెనను బట్టియును నిర్ణయించెను. సంయుక్తరాష్ట్రములలో నీ తరుణమున జ్ఞాబోధితులబిల్లు నిర్ణయమును చున్నది. ప్రతిసభ్యుడును రాజభక్తి ప్రమాణమును నైకొనవలె నని నవాబ్ ఆలీఖాన్ గారు సవరణను ప్రతిపాదించిరి. మంత్రియగు చింతామణిగారి సవరణకు ప్రతికూలముగ మాటలాడిరి. మిగిలిన సభ్యులును వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిరి. తుద కీసవరణ ప్రోసివేయబడెను. సంయుక్తరాష్ట్రముల కవసరము లేని ఏర్పాటు, చెన్నరాజధాని కవసరమయ్యెను గాబోలు!

బెంగాలు వందలు

అత్యంతవ్యయమునకు కారణములయిన బెంగాలు వందలు లెటుచుగ సంభవించుటకు కారణ మేమి? రైల్వేకట్టల నెత్తుగ నిర్మించుటయే కారణ మని,

కీర్తిశేషు లగు మోతీలాల్ ఘోషుగారు చెల్లుచుండెడివారు. బెంగాలు వందలసంఘమున కధ్యక్షులగు రోడ్డుగారు ముచ్చటించుచు, వందలకేమి, మన్యజ్వర వ్యాధిముల కేమి, దేశము నావరించిన ఇతర విషయాలకేమి, రైలురోడ్ల కారణమునటుల రుజువయ్యెనని వలికిరి. అధికారవర్గ సాప్తవమున కిది నిదర్శనము గాబాలదు.

రైల్వేపరిపాలనము

రైల్వేపరిపాలనము మిగుల సాప్తవముగనున్నదని, ఇటీవల జరిగిన రైల్వేప్రమాదేశమునందు, అధ్యక్షుడు పలికెను. కాని ప్రజలెవరును దీనిని కొనియాడకుండుటకు కారణ మేమి? రయిల్వే అధికారులు తమను చా బాగడుకొనకుండుటయే కారణ మని వీరు చెప్పిరి. ఆత్మస్తుతీవలన రయిల్వేలోపము లన్నియు మాసిపోవును గాబోలు! ఆత్మవంచన మింతకన్నను విస్తరింపజాలదు!

సామ్రాజ్యవస్తు ప్రదర్శనము

ప్రేక్షదర్శకమునకు ఇండియా దేశమునకు కమిషనరుగా నియమింపబడిన సివాన్ బహదర్ టీ. విజయరాఘవాచార్యుల వారు లండనునండి వచ్చియున్నారు. వీరు ఈశ్వర్య ప్రసంగమున భారతీయ మేరేటి పాల్గొనదగునో విచారించుటకై ఇంగ్లండు నకేగి ఢిల్లీకి వచ్చిరి. వీరు వివిధరాష్ట్రములలోనుండి వర్తమానము గావించి ప్రదర్శనమునకు తోడ్పడుటకై మార్గముల నలవెదరు. స్వదేశసంస్థానములకు కూడ చనియెదరు. వివరములను తెలియగోరువారు ఢిల్లీ ఇంటియలో సెక్రటరీయట్లోని టెలిగ్రాఫ్ కార్యదర్శిగారి ఆశ్రమనకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రదర్శనపు కమిషనరుగారికి వ్రాయవలెను.

రవీంద్రనాథ ఠాకూర్ మహాకవి

తీర్థసంతకపురము 10వ నవంబర్ : డాక్టరు రవీంద్రనాథ ఠాకూరు గారికి తీర్థసంతకపుర పాదలు బాబితీపురమందిరము చెంత నిర్మింపబడిన మందిరమున నిన్న పాదారోహము స్వాగత మొసగిరి. వివిధకక్షావాలవారు 2 వేల కెక్కువగ వచ్చెనని. మహాకవి మేళతాళములతో నెదుర్కొని వారికూతురు, అల్లుడు, ఆగ్రహానుగార్లతో నూడ జేదికకై గొంగోయిరి. సందర్శించితమగ రచింపబడిన కొన్ని పాటలను కొందరు బాలికలు చదివిరి. స్వాగతపత్రమును ముఖ్యవ్యాయాధిపతి యగు రావుబహదర్ వీరరాఘవఅయ్యంగారు చదివిన పిమ్మట దర్బార్ వైద్యులగు లక్ష్మణుగారు సతీమణి మహాకవికి సురమించెను. వెండితో చెక్కబడి, కట్టరాభిష్యాము ఆలయము మొదలగు ప్రదేశముల విచిత్రములు కలిగియున్న దంతపువెల్లెటో సవ్యాకపత్రముంచుడెను. శ్రీ వెల్లెటోపతి మూలమైన మహాకవి చిత్రమనాడితో చెక్కబడెను. వెల్లెట ప్రభుత్వచిహ్న రాజాలలో లయూరు జేసిరి. ఎల్లయను. దానిని నెంతో మెచ్చుకొనిరి.

స్వాగతపత్రమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగుట టాగూరు మహాకవి ప్రస్తుతిద్యాయధానమునంది లోపమును సూచించి, ప్రాక్షుల్లము సంయోగమున టాగూరుండు విద్యాలయము నేమికి వీనియందు నెలయ్యును ప్రపంచ విజ్ఞానము సభిస్తుల్లి పొందింపగల యుగోత్తమోద్యమము నెంకొభ్యులు యుచిరమని జరికెను.

వీళ్ళిట్లున్న కట్టి గొంగును మహాకవి ప్రాసించుటకై విద్యుత్కారతి కొనారాదు.

ప్రేమానుదగ్ధులై నెమ్మదిలో నరే బాబో సాకుండు గారి సలహా ననుసరించి ఇండియా ప్రేమానుదగ్ధులకరిసి వైసు శాస్త్రులొ కడవకే వెళ్ళించి భూగర్భము నీడలో ప్రేమానుకళాభి ప్రకృతగానాన్ని పీ. డబ్ల్యు. నీడగారి నీ సూర్యవహుకే నియోగించిరి. ఇదివరకు ప్రేమానుకళాకారి నన్ను జెప్పువారు ఇంగ్లండున కేగుచును. ప్రేమానుకళాభి అందాలానుండి ఢిల్లీ, కన్యా పట్టణములకు పోవుచును.

సినిమాపటమును అధికారులు నిషేధించుట

ఢిల్లీ ఢిప్ కమిషనరున యూనివర్సిటీ కలవెనీకాలిఫే తయారుచేయబడిన మూకాచెల్లు లేక నిలవజాలదు అను నిషేధమును ఢిల్లీరాష్ట్రములోను ప్రదర్శింపదగిన నిషేధించెను.

నరే బాబో భర్తగాదు చీకెండు మధ్యమయ నెలలలో నుండి ఆనందపురా కార్మికసంస్థానము రెసిడెంటుగా పనిచేయ జేగడను.

దేశీయ వార్తలు

అకాలీల నత్యాగ్రహము

మొత్తము 5000 మందిని అరెస్టు చేయుట

చెరసాలలో నొక అకాలీ చనిపోవుట. లక్షలకొలది ప్రజలు ఊరేగింపు జరుపుట. తండ్రి కుమింపుడని వేడ కుమారుడు చెరసాలకు వెళ్లకమాన ననుట.

దేశీ బంధు దాసు గారు

కలకత్తా నగరమున కేగుట. జ్వరము తగ్గుట. నాయకులు సందర్శించుట

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

లక్నో నగరమున కేగుట - గొప్ప స్వాగతము

అజ్ఞోల్లంఘన సంఘ నివేదికము

శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగా రుపన్యసించుట, జిన్నాగారి అభిప్రాయము.

బొంబాయిసభ - శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి ప్రసంగము

అల్వారు మహారాజు గారు

వికమత్యమునుగూర్చి ఉపన్యసించుట - దేశభక్తిని వెల్లడించుట

అకాలీల నత్యాగ్రహము

మొత్తము 5000 మందిని అరెస్టు చేయుట

9 వ తేదీని అరెస్టు చేయబడినవారికి శిక్ష వేయుట

9 వ తేదీని అరెస్టు చేయబడిన 100 మంది కేసు 10 వ తేదీని విచారణ జరిగింది. వారిలో 21 మంది నడతివేసి, తక్కినవారికి తలా రెండేళ్లు కఠినశిక్షయు తలా 100 రూపాయలు జార్యాపాయ చెల్లింపనివో మరి మూడువారము అదనము శిక్షయు వేయబడెను.

కుమారుని వనలవలె నని తండ్రి కోరుట

తన కుమారుడు సేనలో పనిచేసేమిగాన నరిని వదలి వేయవలె నని శిక్షింపబడినవారిలో నొకని తండ్రి అర్చి పెట్టెను. అందుల కంగీకరించువా యని మెజిస్ట్రేటు శిక్షితు నడిగెను.

కుమారుడు నిరాకరించుట

తాతండ్రి ను-గోవిందసింగుగారి యీ అర్చి వారుకు కాదు. నేను చలసాలలో పోయినవని శిక్షితుడు నడిగెను. అంగీకరించుట తనకుమానుగా మైసని అరికెతండ్రి చెప్పినను మే. స్ట్రేటు శిక్షితుని నడపెను.

ఒక శిక్షితుని మరణము-గొప్ప ఊరేగి.పు.

హరిసింహ అను నతడు అన్యాయముచేసినవారిలో ఒకడు ఇదియమహ్మదు. అతడు కొన్ని సంవత్సరముల గ్రహణిచే దాని ప్రభువు వైద్యశాలలో నుండి చనిపోయిన తైలముపర్చుటకు గురుద్వారానందుమహారికి వ్రాసెను వా రతని కేసును తలుచుకొని చరిరి. రెండవ దైని అకాలీదళమువారు బాంకు మేకరుతో ఊరేగింపును తుగ్గగడవన నడచిరి. అక్షలకొలది ప్రజలు కత్తిరి. వారు భక్తిగీతములు పాడుచు చరిరి. అక్కడ వారు బాటోయి అచట కడగడగి గాదిరిరి. అచటనుండి బాంకునన్ని బట్టుకు వచ్చుచు భోజనమున దేశభక్తులతో కలసి చనిపోయెను. గోవిందసింగుగారిలో తాత్కాలిక కాకా గృహమునకువచ్చగా వరికి జమ్మి కేసిగిరి బంధువువారు చరిరించిరి.

దేశీ బంధుదాసుపండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

ఇద్దరును మరల స్పీడరువృత్తిని ప్రారంభించవలయుట ఇద్దరును కాననసభలకు నిలువవలయుట

1928 వ సంవత్సర ప్రారంభమున మరలస్వామివాదవృత్తిని ప్రారంభించుటకును సంకల్పమునొనరినవారిలో కన్యకల దక్కాప్రతినిధిగా నిలుచుటకును దేశభక్తుల చిత్రరసన దాసు గారు నిర్ణయించిరి. భరణి కాలిలాం చెహర్నిగారు నుడ భరణి పతియని చేసెదరు కాననసభలకు నిలచెద రని, రెలిసివ వారు సత్యునున్నా రని తెంగాలిక్షిక ప్రకటించెదరి.

శ్రీమతికస్తూరి బాయిగారు

కరాచీలో నుపన్యసించుట

8వ తేదిరాత్రి కరాచీలో యిదగా మైదానమున జరిగినసభలో గాంధీదేవియు గురజాద్రియు నగు శ్రీమతి మతా కస్తూరి బాయిగా రుపన్యసించిరి. "స్వరాజ్య స్వాతంత్ర్యములను బడయుటకు గాంధీ మహాత్ముడు చూపిచూగము నూతనమ కాదు. ప్రాచీనకాలమునం దట్టి విధానము అతలం బించి మనభూమిని స్వాంత్ర్యమును కాపాడు కొను చుండిరి. అప్పుడు దేశము అధికముగ సంపన్నమై యుండెను స్వరాజ్యమునకు సంపన్నత ప్రధానాంగము. ఇద్దరు ప్రచార మును మీరు ప్యాపారసరిగా చూడగూడదు. ఇద్దరు బట్టల భరణి ముగ్గుగా నున్ననుగూడ మీరు లెక్కచేయగూడదు అందులో వర్తతలు లాభమును గడించు చుండుట నిజమే యన్నను ఆలాభము మనదేయులకే లభించును. దేశసేవలో స్త్రీలుగూడ పాల్గొనుట కద్ద బూసనలెను. శ్రేష్ఠముగా తామెల్లు దేశసేవ చేచు లభించు నిరంతరము వాలోచించు చుండవలెను. శ్రీగామచంద్రమూర్తి దేశభక్తినిధిగారు 14 ఏండ్లు కాంతారవాస మొనరించెను గాన దేశీయు లాచువా నియని పాదరక్షకునిగా మండుకొని దేశసేవార్థము కష్టముల ననుభవించ సుకీర్తిలు లాంలెను. మనదేశమునకు దైవభక్తి ప్రధానము. మనకు క్రియముగ స్వరాజ్యమును ప్రపాదింప వలె ననియు తనసోదరులను భర్తలను తిర్యకములనుండి విముక్తులు కావలెననియును సత్వర్త్యమున వేచుచు భారతరాగన లంబరుకు నిరంతరమును దైవమును ప్రార్థించవలెను" అని మతా కస్తూరిబాయిగారు నడిచిరి.

మహామహర్షి జిన్నా గారు

కాననసభలకు వెళ్లుటయే ముంచిరి

మనలో దీనియే లగువారు కాననసభలకు వెళ్లవలె నని నేను మొదటిసారియే తెలుపుచున్నాను. మనము నిరాయుధులను ముడగట్టుకొనవలెను. దానిని నచ్చు ప్రజలకు శ్రద్ధగా బోధింపవలెను. అన్నియుభ్యసభాస్థలమునూర్చియు వారికి వివర జరుపవలెను. మనలోనికలను మనము నిరూపించి కాననసభల నిరీతిగా నుండును. మనము నోర కదలుచు అని దాసుగారు చెప్పిరి. వారు సమంజసమేగాని అట్లు మనలోకలను కాననసభలకు నివేదించవలయుట అసహజమైతి మనం బించుటయే ప్రతిరాజ్యమును నిరోధించుటయే దేశ మురి ఎల్లు చేయుటయే కాననసభలకు నిర్ణయించెదరు అగాన వారికే మనల వలెను. కాననసభలకు బోల్చుటను పూర్తిగా నిరసించియును చట్టనిర్మాణమే సాగును. అప్పుడు రాజ్యప్రతినిధి (పీట) అధికార మును పోషయోగించి ప్రభుత్వమును సోగింపవలసివచ్చును. వారు కాననసభలను కద్దుచేయబడెను చట్టనిర్మాణమును మూకుటయే కర్తవ్య మగునని భాంధురు జిన్నా గారు నడిచిరి.

సనాతనధర్మవిద్యార్థిని కేతనము

లాహోరులో ప్రారంభోత్సవము

అల్వారు మహారాజుగారి ప్రసంగము

9-వ తేది సాంఘికకాలము లాహోరులో సనాతనధర్మ సంస్కృతి కళాశాల విశ్వాధ్యయ భావనా గృహమునకు అల్వారు మహారాజుగారు ప్రారంభోత్సవము గావించి విశ్వాధ్యయ లకు బహుమానముల నొసంగుట దుపబడినసభ కన్యకలతో పాటుంచిరి. అప్పుడు వారుపన్యసించ నిలుల నడిచిరి.

దేశభక్తి

ప్రాచీన హిందూమత గ్రంథములను తత్వశాస్త్రమును వేదాంత శాస్త్రములను శ్రద్ధగా చదివి మన ప్రాచీన లగు మహర్షులు మనకు దయతో నొసంగిన జ్ఞానామృతమును మీరు తనిదిదిన గ్రోలదగును. మీరు ఏ దేశమాతగూర్చును. జనించి తిరో అట్టి భారతమాతను నేనుగూడ నొక పుత్రుడను. మీ కా దేశమాతపై నెట్టిభక్తి గలవో అట్టిభక్తి నే నేనుగూడ లిగి యున్నాను. అదేశమాత నాకాధింపుట ముఖ్యధర్మ మని మీరంద రెఱుల భావించుచున్నాలో నేనుగూడ నటులే భావించుచున్నాను.

ప్రాకృత్తియుములు

పాశ్చాత్య దేశీయులవలన మనము నేర్చుకొనవలసిన నేర్పయో మహద్విషయములు కలవు గాన మనము కృతజ్ఞులను చూడక ఆ అవకాశములను చక్కగా నుపయోగించుకొన దగును గాని అజ్ఞానమున మన బాతీయదేశమున కనుగుణమైన దానిని మాత్రమే అనుకరింపు చేసుకొన దగును.

యాచకత్వమువలన గౌరవము లభింపదు

మీ రెల్లపుడును పరదేశములవారిని యాచించుచునే యుండేవారికి ప్రతికృతిగా దేనినిగూడ నొసంగకలవచ్చునో మీరెన్నటికిని సమానగౌరవమును గౌరవర్థులు కావాలను విషయమును యుక్తముగా పురుషవర్తింప వలెను.

వికమత్యము

శరమరణహాసము మనకు ముఖ్యముగా నుండవలెను. తర స్పృహనను మూడదు. అంతర్గతమును మీ ఆత్మను మీ రెంత వరుకు కైకి చేబాటుదురో అంతవరకు అత్యుల/అత్యులను మీరంత కాకర్షింపగలుగుదురు. అప్పుడు హిందూ మహ్మదీ య మైత్రి స్థిరముగ నేర్పడినదని తెలుపుటకు మీరెల్ల తలచుగను. ఏలనగా ప్రతిఆత్మయును పరమాత్మకుందలి అంశమే కాదా? అటులే ప్రతిసంఘమును భారతజాతియందలి రక్తాగమేకాదా? అట్టి ప్రత్యేకసంఘములు వట్టిరక్తాగమాలన నేకజాతి కాబాలవు. మనఆత్మలు స్వాధీనపరత్వమును త్యజించి కైకిలేవవలెను. ప్రేమా స్వరూపుడగు సర్వేశ్వరుని సాన్నిధ్యమున పరస్పరహితార్థము అన్నిచోములవారును త్యాగముల బోగిరింప వలెను. సమాన మును చూపవలెను. అప్పుడు దృఢము ను స్థిరము నగు నైకమత్యముతో గూడిన జాతీయత ఏర్పడును. దానిని ఆపని పాతములను భూకంపములను గూడ భేదింపకలవు. అప్పుడా జాతీయతయందు మహమ్మదీయాగ్ల హిందూ సిక్కు క్రైస్తు మతములు మున్నగు సర్వమతములను మగ్గుములై యుండ గలవు.

ఆత్మార్థవము

ఆత్మజ్ఞానము కుడినవో ఆత్మగృహం మనభివృద్ధికు వచ్చినవో ఆత్మవిశ్వాసము కులభముగా నేర్పడును. అప్పుడు మన మెత్తరితోడను పోగునుడ పరసరమే కలుగుదు. కష్టగ్రత కలకలమే కలుగుదు. ప్రతిహేతు కలుగలేకలుగుదు. మీరు కోరుచున్నట్టిదయు మీరు పూర్ణభక్తితోనైన జన్మకొ కల్గునట్టి విషయ నగు స్వరాజ్యముకీ మీరు నిజమనుటకు కాక అప్పుడు మీరెంతో కావలెను. అప్పుడు ఎల్లవానినూ సమానము చేయు వారే కాని నిరోధించువా రెవ్వరు నుండకు. అట్టి సమానార్థ మెంతోకష్టమో చూచుకొన్నట్లైన కంఠమేలు. అనంతసమగ్గు గాంధ్య మండుల కలుగొక్కమైవ జరిగినవారగు.

హిందూదేశము

దీక్షియారుడు. కంఠమును తల్లిబంధుడు. మీరు భారత ప్రతిపక్షమును లాభమున కేరిగింపగలెను. మనమత్యమును మరుచుకును. అన్ని భక్తులపాని భారతవానిగూడ గట్టుకొని కావలెను. మీరనియందు భారతమాతను ముడుచును. మీరులన్న కది రెండు పోషించుచున్న. తన్నుబలించుట మీ రెవరిచే బో యని ఆదేవి వేయకన్నులతో మిమ్ము కరిగించుచున్నది. మీరు పరధర్మముగ నామెప్పుడయమును పాదలాడికముగావించి కొంచునైన పశ్చిమదిగి కరిగింపకలవలెను. అదేవి కస్తూరిబాయిగారు క్రియములై యుండవలెను. ఆమెగూర్చిన మన బనించిన మీరెవరు నాకర్మమును కరిగించి కర్మ ఫల్గుతను చూడకుడు. ఆమె కృతీభూతయై డీక్షించుచుండ నుచే డింపుట ఆమెవిడ్డలకు మీరు తగవననా? అని మహారాజుగారు నడిచిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ సభ

బందరులో సభ 10 వ తేదీని జరుగుట. కొన్ని వివరములు
నవంబరు 20 వ తేదీని కలకత్తాలో భారత కాంగ్రెసు సంఘసభను జరుపుటనవసరమును
తీర్మానము నామోదించుట

నెల్లూరు ప్రముఖులకు స్వాగతము

నెల్లూరులో బహిరంగసభ - ప్రముఖులకు సన్మానపత్రములు - ప్రముఖుల ప్రసంగములు

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు
స్థాయి సంఘసభ

10-వ తేదీని బందరులో జరుగుట

నిన్నను మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు శ్రీయుత టంగు
టూరి ప్రకాశంబాబ్ అధ్యక్షతన బందరు శాత్రుకాళి
వరమున రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ జరిగినది. సభ్యులు
10 వ తేదీని ఉదయమున నెల్లూరు వచ్చిరి. భోగరాజు పట్టాభి
సీతాబాయి, ముట్నూరి కృష్ణారావుగారు మున్నగువారు
రైలుస్టేషనునకు వెళ్లి వారికి స్వాగత మొసంగిరి.

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశం కశీనాథుని వాగ్దేవ
శ్రీరారావు (చెన్నపురి), నండిపల్లి నరసింహారావు (జింటూరు),
బొరిస్టరు ఇరవారిగిరి, మల్లాది కృష్ణమూర్తి (బరంపురం), డాక్టరు
రామచంద్రారావు (బెజవాడ), వేంకట నారాయణరాజు, మం
గయ్య (ఏలూరు), ఉమాతలపాటి సత్యనారాయణ (రాజ
మండ్రి) అత్యంతరావు, బ్రహ్మజోష్యుల లక్ష్మీనరసింహులు, గార్ల
మున్నగువారు వచ్చిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ రామచంద్రుని దుర్గిరాలగోపాల
కృష్ణయ్యగారు 10 వ తేదీ సాయంత్రము 4 గంటలకు వచ్చెద
రని తెలిసినది. గృహమంత్రి ప్రయోజనములు జరుగుచుండుటచే
ఉన్న లక్ష్మీనారాయణగారు శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిమ్మగారు
యన రాజాలకపోయిరి. మొత్తము 50 మంది వచ్చిరి. ఉదయము
10-30 మొదలు 2 గంటలవరకును వారందరూ కళాశాలవర
మున రంగులు వేయుచుండెడివారు. మధ్యముకాలమున మా
తలపాటి నీ కి చాల సంతోషించిరి. బందరు
ప్రాంతములందు నేటి బడులున్న సన్ని
గతము ఖద్దరు బట్టలను ప్రదర్శించుటకు మండల కాంగ్రెసు
సంఘమునా రోజు ఖద్దరునిలయును నేర్పరిచిరి. 10 వ తేదీ
సాయంత్రము స్థాయిసంఘ కార్యసంఘసభలు జరుగును. చాల
మంది వాయువులు వచ్చుటచే బహిరంగసభను జరుపుటకుగూడ
బట్టలు కాంగ్రెసు సంఘమునా చేర్పాటు చేసినది బందరునుండి
నిన్న సాయంత్రము తిరిగి వచ్చినది.

భారత కాంగ్రెసు సంఘసభ అనవసరము

డికేబరు నెలలో శతీయవసరసభ జరుగునుగాన ఈ నెల
20 వ తేదీని కలకత్తాలో భారత కాంగ్రెసు సంఘసభను జరు
గెట అనవసరము అని నిన్న జరిగిన స్థాయిసంఘసభలో తీర్మా
నింపబడినది.

దేశబంధు దాసుగారు

కలకత్తాకు వెళ్లుట

10-వ తేదీ ఉదయమునకు దేశబంధు చిత్తరంజన దాసు
గారు కలకత్తా చేరిరి. జ్వరములేకుండాని యింకను చాల నీరసము
గా నున్నాడు. 18-వ తేదీ సోమవారమునాడు కలకత్తాలో కంగ
రాజ్య కాంగ్రెసుసంఘసభ జరుగును. అసభలో అజ్ఞోల్లంఘన
సంఘమువారి నివేదికము చర్చింపబడును శాసన దానినిగూర్చి పలు
భువు వాయువులు దాసుగారిని సందర్శించి ముచ్చటించిరి.

పండిత మోలీలాలు

నెహ్రూగారు

లక్నోలో స్వాగతము

10-వ తేదీని నెహ్రూగారు లక్నో చేరిరి. వేలకొలది
ప్రజలు స్వాగత మొసంగిరి.

నెల్లూరు ప్రముఖులకు స్వాగతము

బహిరంగసభలో సన్మానపత్రములు మొనగుట

10 వ తేదీ సాయంత్రమున శ్రీయుత టంగు
టూరి ప్రకాశంబాబ్, వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య, వేంకటసుబ్బయ్య
లక్ష్మీనరసింహంగార్లు పార్లమెంటు సభకు బహిరంగసభ
జరిగినది. ఆసభకు అల్లారెడ్డి నుల్లూరాచార్యులు గౌరవ
వహించిరి. నెల్లూరు పోయలును మండల కాంగ్రెసు సంఘము
శ్రీమతి రాధికాబాయిని సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి.

శ్రీనివాసంగారు

గొంధి మహాత్ముని ఆజ్ఞలను కొంచెమైన సత్ప్రతినిధి
గూడడు. కాశీనగరమున వెళ్లినాడెను. విధానమును మార్చు
గూడడు. ఎవరేమి బోధించినను నెల్లూరు మండల సభ్యులును
భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘ సభయును
జరుగు కరకును ఎల్లవారును ఓరిమిని
బూనవలెను. ఎట్టి అభిప్రాయములను తెలుపగూడదు.
శాశు చెరసాలలో బుద్ధిచేసినపుడు గుంటూరు వెంకటసుబ్బ
య్యలక్ష్మీనరసింహంగార్లు చాల సహాయము చేసిరి. అని శ్రీని
వాసంగారు నుడిచిరి.

గుంటూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు

నేనును వామితులను లక్ష్మీనరసింహంగారును వెంకటసుబ్బ
య్యలకులను పొంది ఉన్న కన్నడభాషల నవ్యనింప గలిగితిమి.
మేము నిత్యమును సంభాషించుచున్నామే మనమునే యున్నా
మని వేంకటసుబ్బయ్యగారు నుడిచిరి.

రాఘవయ్యగారు

నేను నెల్లూరు పోయల అజ్ఞానసారము శత్రువేద చేయు
టకు సంసిద్ధముగానాన్నా. గొంధి మహాత్ముని ఆజ్ఞలను ప్రతి
కూలముగా నట్టి ఎట్టి కాంగ్రెసునందే నన్ను నియమించుచున్న
ని రాఘవయ్యగారు నుడిచిరి.

మండల గురువు

గొంధి మహాత్ముడు కారాగృహమునం దుండే శతీ
యలు భోగముల ననభవించువారు పండుగల వోనంత గూడదని
ప్రముఖులందరూ నుడిచిరి. వెంకటసుబ్బయ్యగారు సభకు వచ్చిరి.
అంత్యమున శ్రీమతి రాధికాబాయిని పాడిరి.

మండల సంఘమునకు నాటక సంఘమువారు

100 రూపాయ లిచ్చుట

10 వ తేదీ రాత్రి నెల్లూరులో ప్రదర్శించబడిన శ్రీనివాస
కళ్యాణమున శ్రీనివాసంగారు ప్రధాన వాయిదావ్రతును
ధరించిరి. ఆ ప్రదర్శనమునకు వచ్చిన సామ్యులూ నాయరూపా
యల నా నాటక సంఘమువారు నెల్లూరుమండల కాంగ్రెసు
సంఘము శ్రీమతి రాధికాబాయిని పాడిరి.

కాంగ్రెసు కార్యాలయమున ప్రతిదినమున సభలు జరు
గుచున్నది ప్రముఖులు తమకారాగృహసభమును కూర్చు
త తానూచుకొని ముచ్చటించుచున్నారు.

కాంగ్రెసు సంఘ (జనరలు బాడీ) సభ 12 వ తేదీని
జరుగదు.

ఆయుర్వేద ప్రకాశిక

సంపాదకుడు బులలును దుర్గాప్రసాదరావుగారు

ఈ ప్రకాశిక ప్రధానసంపాదక కాశీనగరమున ప్రకటింపబడి
మాకార్యాలయము నలంకరించినది. ఇది ప్రకాశికావ్రతున శా
లోకసాహిత్యప్రకటింపబడును. చందాసాలింప మాడమానామును.
సంపాదకుడు బులలును దుర్గాప్రసాదరావుగారు. ఈ ప్రకాశిక గుం
టూరులో ప్రకటింపబడుచున్నది. కలంబావారు ఆయుర్వేద ప్ర
కాశికాకార్యసభను గుంటూరు అని ప్రకటించెను. దీనియందు
ప్రదర్శనములు మాత్రమే ప్రకటింపబడును.

బొంబాయి బహిరంగ సభ

సరోజినీదేవిగారి అధ్యక్షత

9-వ తేదీ సాయంత్రమున బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాం
గ్రెసు సంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము శ్రీమతి సరోజినీదేవి
గారి అధ్యక్షతన బొంబాయిలో బహిరంగసభ జరిగినది.
చాలమంది శ్రీమతిగూడ శాసనసభకు వచ్చిరి. అమతికాబాయి గోశ్వే
గారును మరెంద్రుడు ప్రముఖులగు శ్రీమతి పద్మసీమి "స్వా
తంత్ర్యవార్త"ను చూపుచు "అమతికాబాయి నొకసోదరీ" పాడి
నపుడు సభ్యులు చక్కెరపానములైరి. కాశీనగరమున వెళ్లవలెనను
వాయును కూడదనువారును గూడ నుభవ్యులైరి. సభ్యులు కాం
రముగా నందరి వారములను వినిరి. "దాసునాకీం" నెహ్రూగారు
కాశీనగరమున వెళ్లవలెనని సభ్యులముతో నే చెప్పినట్లు కట్టి
సంశయమును లేదుగాని. నిమ్మకాయకము లగు కాశీనగరమున
వెళ్లవలెనని వారు బోధించుట సమచిరుగాదు." అని కాశీన
గర సభలకు వెళ్ల రాజును వాడు నుడిచిరి.
"కాశీనగర సభలకు వెళ్ల వలెననుట లో వాడు
గారి రాజనీతిని సుభూషణుగా విదిత్తునది. కాశీనగరమున
వెళ్లవలెనని స్వరాజ్య మతీర్థముగా చేయించిన" సభలకు
వెళ్లవలె ననువారు వాదించిరి.

సరోజినీదేవిగారు

బొంబాయిపోయలు రాజనీతియులందు చాల నమభవము
గలవారగుటచే వారి అభిప్రాయము చేయుట కిందటిని తెలి
యుట కలెవలెను. వారు గూడ అజ్ఞోల్లంఘనసంఘమున సభ్యు
లయ్యెనుగదా? నెహ్రూగారి అన్యవృత్తలను నేను వెళ్లకాలక పోతిని.
లేనిచో నేను గూడ రాజనీతిగా చాలా చాలా
గారు మున్నగు ముగ్గురితో చేరి ప్రతికూలాభి
ప్రాయము పొంది చేవ్రాలు చేసియుండును. చేతియును సం
సిద్ధము కాకుండే ననవసరమిది నుంచుట చాలా అల్పవన
తీచక ఉత్తమసాధనము సాధ్యము కావలెను రెండవసాధన
మిదియే యగునని తెలిచి నెహ్రూగారు మున్నగువారు కాశీన
గర సభలకు వెళ్లవలెనని నూచించిరి. వారి సభ్యులము నెహ్రూగారు
గూడ శంకింపవలెనని ఇది వారిలోపముగాదు. మనా ప్రయత్నము
నీ ముద్రమును వట్లను రాసినవ వహించి చేతియులే యందు
లకు బాధ్యులు. చేతియు లిప్పటికిని తమయభిప్రాయము తెలిపక
బానిసత్వముతోనే తృప్తిపొందుచుండుట మిక్కిలి శంతాపకర
ము. కాశీనగరమున వెళ్లవలెనని క్రమశిక్షణకు మనకత్యంత
ప్రియతమ మగు అసహాయాధ్యక్షుని ధారమును వెనుకబడును.
ఖద్దరు బట్టలను జాతీయతకు చిహ్నముగా చేయుటందరూ
ధరించుట మాఖ్యావనరము. నిర్మాణ విధానము సభికిదీక్షతో
కొనసాగింపవలె నని సరోజినీదేవిగారు నుడిచిరి.

కాశీనగర సభకు వెళ్లుట

గొలుసులను మెడకు దగ్గరించుకొనుట

జన్మభూమి

లోక ముదురుకొని లాంగ్ కిక్కులు కట్టుకొన దగ్గరకు
వెళ్లునట్లు నరల కాశీనగరమున వెళ్లవలెనని శతీయులవెళ్లు
న గీకరింపరు. కట్టుకొన దగ్గరకు కట్టుకొని వెళ్లు తెందులకు
గొలుసులు మెడలకు దగ్గరించుకొనుట. గొలుసులను తగి
లింపినచో రా కట్టుకొని దువ్వెదరు, లాలించెదరు, కడిగించె
దరు, శుభ్రముగా మంచెదరు, వాటికి లిండిపెట్టెదరు, అపుడపుడు
పిండి వంటలుకూడ తెచ్చెదరు. ఇది యింకెంత నిజమే. ఆ
కట్టుకొని చేయునదేమి? ఊరక మొనగుట. మేమిందులకు కాశీ
నగరమున వెళ్లుము. ఇప్పుడు మా యభిప్రాయమునకు కాల మను
కూలము కానిచో మంచి రోజులుకావచ్చునని నేటియుండు
మాగాని కాశీనగరమున వెళ్లుము.

హిందూ ముస్లిమ్ ప్రాతినిధ్యచర్చ

సంజాబుకాశీనగరమున నూచనలు

అయినచు సభ్యులును నొక లభికాగాధ్యక్షునిండును గల
కమిటీ ఉద్వేగములలో హిందూ ముసామ్మదీయులచేతను
ప్రాతినిధ్య మొసగునయమునై సభిప్రాయ మొసగునయలు
పంజాబుకాశీనగరమున తీర్మానము గానింపిరి.

బెంగళూరులో పలుకుట

కారణములను విచారించుటచే దృఢోద్దేశము
ప్రకటించుట

రైల్వేలో నుండి విశ్రాంతిని పొందుటకు లోకసభ్యులము
లులేకపోవుటకు కలెదలు సంబంధించినది యెంతవరకు సత్య
మా విచారించుటకు. రైల్వేలో నుండి విశ్రాంతిని పొందుటకు
రాజుగారి యనుమతిని పొందుటకు సంసానము చిఫ్తించెనని
రామచంద్ర లాలా రామగారిని నియోగించిరి.

ఆంధ్ర గిర్వాణి విద్యాసీతము

వేదశాస్త్రమునకు
కోవారు గోపావతిరము

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును
విద్యుత్తు ముక్కోటియేకాదశి జయమును

జాబులు.

విశేషములకు సూచన

నేను, క. వ్యా. శ్రీ. వే. పా. త. వెం. ఆ. వెం. నూ. సో.-
ప్రకటించబడును.

ఆంధ్రము.

తిరుపతి వినాయకులు

అక్టోబరునెల 28-వ తేది ఆంధ్రప్రదేశ్ యందు తిరుపతి
శ్రీయతి కొత్తపల్లి, ముప్పాచావరముల వారి "తిరుపతి వినాయకులు" అను కిక్కికను, నిమ్మచావర వారి పీనవళను గురించి
నిన్ను వారి అన్న వస్త్ర పీనవళను సంపాదించి మార్గము లేమిని
గురించిని, చక్కగా విశదీకరించి యుండుట బాధ నెట్టి కఠిన
చిత్తునకును కంట నీరురాక మానదు.

వారు వ్రాయుటలో మహత్వ గాంధీగారి యాదేశము
నవలంబించి నవసరమనియు, అనగా రాటుముల బెట్టింప నగత్యము
నియు, అట్లు చేయుటవలన తిరుపతిలో యుండు ప్రస్తుతము
వ్రాసిన బాధతులను సుమారు 100 యిండ్ల వినాయకులు యిక్కడవు
కాలమున సుఖముగా దినము గడపగలగనియు, వ్రాసిరి. ఈ కిక్కి
కను ప్రయత్నించిన శ్రీయతి కొత్తపల్లి ముప్పాచావరముల
వారు, మహాత్మాగాంధీ మార్గ మవలంబించుట ఎంతయును
ప్రకటించుచు. వారి మహాత్మా గాంధీగారి వద్దతి వీని యొకటిని
ముందు తాననుభవించి పిమ్మట బయటకు పంపించుచుండెను
వారు. ఇత్యరమున కిదివరకే యాపాయిలు గ్రామములపై దండ
బడిగలవచ్చును యిదివరకే దేశహితార్థమై సత్యము నొక
దానినికట్టింది యుండువారలను, దేశహితార్థమై నగు నీయ
చార్యులచాకే యిక్కడవచ్చును సమర్థింపవలయు. తానే మహా
త్ముని దాని (తొక్కి-తక్కి) కారము ప్రభుత్వమున ఈకార్యమును
ప్రారంభించి వినాయకుల వర్తకాన్నికొందభిరుచిపుట్టింది నీవీదేశ దేశ
యలకు మార్గదర్శకుల లగుదురి కొరకున్నారము. ఈ మారు
యిండ్ల వినాయకులను ప్రకృతిము 100 రాటుములకుగాను 100
x 2=200 రూపాయలు అందుటప్రతి 1 మూడుమాసము
నకుగాను 400 రూపాయలు మొత్తం 7, 8 వందల రూపాయ
లు భరించినాడ నిర్వహించక బాలురు. పూనినచో ఈకార్య
మొక గొప్పకార్యమే.

వ. శంకరమూర్తి,

చవరంబాకం, కాంగ్రెసు కార్యకర్త.

రైతుల సందిగిరి

అకాలిని వ్యాపింపజేసి తనకొరకును నాయకత్వము వహించి
గోరికయన్నులు శ్రీపురాణంసూరికాశ్రీగారు 2 వతేది
యొకటికొంది "కృష్ణజిల్లాసంఘము" "భూస్వాములు, రై
తులు, పాదేలు" అనుకీర్తి కలతో (బయరించినతెలుగు చెప్పక
చెప్పవచ్చును. కాంగ్రెస్ చెప్పవచ్చును అంటుందో నివారణ
మునకై జేయవలసిన బ్రతుకములు మంటగలసినవి. అంటు
దోషనివారణమునకై జేయుబ్రతుకములేమీ యిదిన్ను జాత్యు
ద్ధరణకలదును, నిమ్మచావరముల వేయు ప్రకృతిములకు (బ
త్తుత్తరములు గనుపడవు. వారిని గొన్నిభ్రమలకు లోబడి వై
ప్రకృతిములకు ప్రకృతిత్తరముల నియంతుడవై తప్పించుకొను తలం
పు కొందరికే లేకపోలేదు! పంచమసోదరులలో వివేక లగువా
రు యావిషయమును యిదివరకే గ్రహించియున్నారు.

సూరికాశ్రీగారు భూస్వాములే, గావున పారిభూములను
బంచమసోదరులకు బంచివెట్టియో లేక భూమికోటకు స్వల్ప
భాగము తామదాయముగా వైకొని వారిచేత కర్మకసాయము
చేయించుటయో జలుపును నెట్టితేలుకు (వానియొక్క) వో నిజ
ముగా ఆయన టాల్ స్టానుతో బోల్పదగినవాడే!

ఒకవైపున సూరికాశ్రీగారు యిట్టివ్రాతలచేత ప్రజలలో
నకాలిని బురిగొల్పుటకు (బయర్నించుచు మతియొకవైపున
కృష్ణజిల్లాసంఘమును పునరుద్ధరించుటకు రైతుల దోడ్పాటును
గోరుచున్నారు. అభిప్రాయభేదములను గమనింపకున్నచో వి
ద్యాధికుడును యావకుడునునగునీయన సహాయకార్యదర్శిత్యము
నకు రైతులంగీకరింపవచ్చును. కాలవిభేదములక కాలమిచ్చుటాహ
లతో జిల్లాసంఘపునరుద్ధరణమునకుగాని బాధ్యతమును బురిగొ
ల్పు వీరి సహాయకార్యదర్శిత్యమునకుగాని రైతు లెవ్వరు నాహ
దింబరు ఇంతటితో జేయుప్రయత్నముల వీరమించినచో వై
భూపాతు లయ్యెదరు. ఏలూరుతాలూకాయం దిటువంటి కాలి
రెండుమాడుగ్రామములయందు గల్గినది. దానివలన గల్గిన నెడుప
లిత మింతవలన పంచమసోదరులు మఱచియుండరు. అజ్ఞానులగు
పంచములు యెవరేదిజెప్పిన దానిని విశ్వసింపెదరు సూరికాశ్రీ
గారు భూముల నాక్రమించుకొనడని జెప్పిన సంతకముతో తల
యాపెదరును మేము గృహముల నాక్రమించుకొనడని జెప్పిన

సంతకముతో పంచముల గొట్టెదరు. కారణమువారు స్వతంత్రముగ
తమసొంతినితామునిరారణ జేసికొనలేనివారగుటయే. మనమందఱం
ముఖ్యముగ బంచములకు జేయవలసినది. వారిసొంతినివారు నిర్ల
యించుకొనుజ్ఞానము నియ్యగల విద్యగలపుటకు ప్రయత్నించుట
యే తుదకు విద్యాభ్యసనమునకునూడ నాటంకమును గలిగించు
చున్న సమస్యలేనను దొలగించుటయే నని మనవిజేయుచున్నా
ను. శ్రీకాశ్రీగారు శ్రమయనక నొకసారి మాగ్రామము దయ
చేసిన పంచమోదరణమునకు మన మొనర్చుటవలసిన బ్రతుకముల
ను ప్రకృతిముగ జూపుటకు సంసిద్ధుడనైయున్నాను.
చాటవ్రా గుత్తానుబున్నగారి కుమారుడు రామయ్య

శ్రీయోజనలక్ష్మి మహాజనసంఘము-తెనాలి

శ్రీయోజనలక్ష్మి మహాజన చతుర్థ పథ నైజాం రాష్ట్ర
ములో వీరంగల్లు తాలూకా (సంగం) గ్రామముందు దేశములు
మక్తదాల్లు బ్రహ్మశ్రీ కొత్తాల్లు రామచంద్రరావు వెంకటే
శ్వరరావు పంతులుగారి గృహముందు బ్రహ్మశ్రీ గాడిచెల్ల
నూర్యనారాయణ పంతులుగారి ఆధ్వర్యమున క్రింద జరుపబడి యీ
క్రింది తీర్మానములు తీర్మానింపబడినవి.

1. నైజాం రాష్ట్రవాసులు దేశములులకు (1) కురికాల
గోపాలరావుగారు (2) కొత్తాల్లు రామరావుగారు (3) దేశం
భట్ల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారు కీర్తిశేషులైనందుకు చిం
తించుచు వారి కుటుంబములకు సానుభూతి యీ సభవారు
తెలుపుచున్నారు.

2. కారణాంతరముచే మహారాజరాజశ్రీ దేశభక్త
కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు కారాగృహ బద్ధులై
నందున వారి స్థూలదేహమునకు కలిగిన శ్రమకు యీ సభవారు
నొచ్చుకొనుచున్నారు.

3. శ్రీయోజనలక్ష్మి మహాజను జన్మించిన పవిత్రమైన
కార్తిక శుద్ధపంచమి రోజున కర్తవ్యపదాయములు గలప్రతిగ్రామ
ముందును విధిగా జయంత్యోత్సవమును ప్రతి సంవత్సరము ఆది
కాభియులెల్లరు యథాశక్తిని జరుపుట ప్రయత్నము గాన
సట్టివన్న జలయంపని యీసభవారు తలచుచున్నారు.

4. ప్రస్తుతపరిస్థితులనుబట్టి తోడి సంఘములవారికి అవు
సరమని తోచే భావ్యజనమహాజన సభసమావేశ పరిచేయెడల
అందుకు కీర్తికొంది యీ సంఘమువారు తోడ్పడ నగునని
యీసభవారు రిజిప్రాయము.

5. సంఘముతాలూకు 1921-22 సం|| తెల్లలు సర్దిపై
అడిటరుచే అడిటు చేయించవలెనని కోరిక.

6. బ్రహ్మశ్రీ విందూరు వెంకట్రామ శాస్త్రిగారు
వ్రాసి చెందిన పుత్తెరమును తన తల్లిదండ్రులతో శ్రీ విజయ శంక
రాస్వామిలవారికి పంపకలెడిదని యీ సభవారు తీర్మానించు
చున్నారు.

7. శ్రీమహాజనసభకు విశ్వేంద్రాచారిగారు చార్యాపత
మును తీయించుటకు యీసభవారు కుతూహలించుచున్నారు.

8. సాంఘిక ఆర్థికముగా పుత్తెరు బాలియచిన్నముల
యొకపద్ధతు వస్త్రధారణ కాభియులందరు ముఖ్యముగా ఆచరించ
గలందులకు యీసభవారు కోరుచున్నారు.

9. సంచార కార్యదర్శకులు తమ కార్యక్రమమును ప్రమ
ముగా నెలకొనసారి ప్రతి మూలముగా తెలియపర్చుతారు.

10. ప్రతికా సంపాదకులు యిదివరకు వున్నవారు యీ
సంవత్సరమునుకుటకు వస్త్రాప్రతికను మట్టెకుంట వెంకటరమ
ణయ్య కొండా ముప్పారాయుడు గార్లు డిక్రీ చేసిన యిచ్చుట
కున్ను మత సాంఘిక ఋషి యితర విషయ సంబంధమయిన
విషయములతో ప్రతికను నడుపుటకును యీ సభవారు కోరు
చున్నారు.

11. ఆయాగ్రామములందు జరుపబడుచున్న వేదపాఠశాల
లను గురించి తమ మనుష్యులచే వార్షిక వృత్తాంతములు తెప్పిం
చుకొని ఆ పాఠశాల పునాధ్యాయులకు తగురీతిని విరాళము
లొసగి హెచ్చరిక చేయవలెనని యీ సభవారు తీర్మానించు
చున్నారు.

12. సంఘము తరపున సంచార కార్యదర్శకులు యితర
ఉద్యోగములు కలిగి సంచారముచేసి పోషకులుగా చేర్పించవలె
నని సంచార ఖర్చులు సంఘమువారు భరించవలెనని తీర్మానించు
చున్నారు.

13. ముందు రాబోవు జయంతి కాకినాడ గ్రామములో
జరుగగలందులకున్న వాటికి ఆరు ఖర్చులు తాము భరించదలమని
రెత్తా జరపుగారు కోరినందున యీ సభవారు సమ్మతించినారు.

14. ఈజయంతికి ఆరుఖర్చులు యావత్తు తాము భరించి
పండితులను తగురీతిని సత్కార మొనరించి యీ జయంతి జయ
ప్రథముతో కొనసాగించిన బ్రహ్మశ్రీ కొత్తాల్లు రామచంద్ర
రావు వెంకటేశ్వరరావు పంతులుగార్లు కు యీసభవారు అనేక
వందనములు సమర్పించుచున్నారు.

15. మే నేజింకుమిటి ఎన్నికలు జరిగినవి. సభ ముగియ
నానే వీరభద్రచెలపతి శర్మలకు పద్యములు చెడినవి.

మట్టిగుంట వెంకటరమణయ్య

కార్యదర్శి.

దుందుభినామ సం॥రం కార్తిక బహుళ॥ ౭, శనివారము

తు మై ద పా ట

[శ్రీయుత మంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు]

పువ్వుగే నెల గోరి తుమ్మదా
 తమ్మి-పువ్వుతో జిక్కిన తుమ్మదా
 నీకోర్కె సహజము తుమ్మదా
 పే- నెలవేలుచే నిజము తుమ్మదా
 చెలలో జిక్కిరిసి తుమ్మదా
 నీవు నీగిల్ల బోకమ్మ తుమ్మదా
 నీ-వ్వులా వేమె తుమ్మదా
 మది- భావించుకోకమ్మ తుమ్మదా
 ఓడ్డినివాసమె తుమ్మదా
 రాజ్య-లక్ష్మీనిలాసమె తుమ్మదా
 బ్రహ్మ పుట్టివోలె తుమ్మదా
 పర బ్రహ్మ మెట్టివోలె తుమ్మదా
 వారివాశిస్థానమె తుమ్మదా
 ప్రభా- కరువేదస్థానమె తుమ్మదా
 ఆతమ్మిగొప్పై తుమ్మదా
 నీవు-అనందమొందవే తుమ్మదా
 ఏకాకీ వని నీవు తుమ్మదా
 చాల- వ్యాకులపడకమ్మ తుమ్మదా
 చీకట్లు పడవని తుమ్మదా
 నీవు చీకాకు పడబోకు తుమ్మదా
 దిక్కెక్క రని నీవు తుమ్మదా
 గుండె- దిగులు తెందకుమ్మ తుమ్మదా
 తేవన గలిగుంటె తుమ్మదా
 మాడు-లోకాలు 7లువే తుమ్మదా
 అపద తల్పము తుమ్మదా
 భువిలో- కాపురాలందనె తుమ్మదా
 కష్టము బ్రాంధక తుమ్మదా
 ఫలము- గన్న వారున్నా కే తుమ్మదా
 విఘ్నములకు జరి తుమ్మదా
 కోర్కె- విడిచిలే నీరి రాదె తుమ్మదా
 సాహసపరులను తుమ్మదా
 లక్ష్మీ- మోహించి చేరనె తుమ్మదా
 నీకట్టు మానక తుమ్మదా
 కోర్కె-చేకట్టుకోకమ్మ తుమ్మదా
 భానుమంతుని నమ్మ తుమ్మదా
 మదిని- భజించుచుండవే తుమ్మదా
 లోకబంధపుండు తుమ్మదా
 నిన్ను-చేకొని విడిపించు తుమ్మదా
 కటికి చీకటి పోయి తుమ్మదా
 ఆరుణ-కాంతు లందయమయె తుమ్మదా
 నికల్లె తెలుపాయె తుమ్మదా
 తూర్పు-దిశ తేజోమయ మయె తుమ్మదా
 బాదుపుణిందమిద తుమ్మదా
 పొద్దు-పొట్టుకు పొడిచెనె తుమ్మదా
 కలవ కన్నులు మూసె తుమ్మదా
 తమ్మి- చెయత తిమ్మి-చీనె తుమ్మదా
 నీపంకలలు పోయి తుమ్మదా
 స్వేచ్ఛ-నీపంకనామ్మయె తుమ్మదా
 పువ్వుగే నెల గోరి తుమ్మదా
 సోభ్య-మల వాలలాడనె తుమ్మదా
 నీచిన్ని బిడ్డలు తుమ్మదా
 ఇంట-వేది యున్నారమ్మ తుమ్మదా
 ఆ గేనె గొనిపోయి తుమ్మదా
 వారి-కందటి కందించి తుమ్మదా
 అందటికరిన తుమ్మదా
 మెప్పు-లంది రంజిల్లనె తుమ్మదా
 అదృష్టకలికమ్మ తుమ్మదా
 నీ కీయకుని పాటెకమ్మ తుమ్మదా
 నీదన్న కలియనె తుమ్మదా
 నీకు-కేకల వేకొనె తుమ్మదా.

తిక్కనయింటివేరు-వాస్తవము

[కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు]

మన పూర్వపురస్కృత నివాసభూమిలగుర్తి మనము తెలిసికొనుట యవసరమని కలచి మనవా రావిషయములో కొంతకచ్చన గావించుచున్నాను. ఈచర్చ పోలివాదులవిషయములో విప్రులముగాఁగావించబడినది. తిక్కనాదులవిషయములో గూడ శత్రువులారాబాధపై యావిధాన పరవరమైయున్నది. ఏమనగా తిక్కనగృహవాసులగుర్తియు వాస్తవముగుర్తియు చలువురు పలువిధముల వాయుచున్నార. అందులకు యాచివయ్యై వాకుఁ డోచించిని స్పష్టించఁ బ్రయోచించువాన.

తిక్కనయింటివేరు.

తిక్కనయింటివేరు గుంటూరువా రని మొదటఁ దలచుచుండెడివారు. తరువాతఁ శత్రుగ్రంథములట్టి కొట్టకపువారని తెలిసినది. ఈపక్షయమై పురశోధింపఁగా రిట్లు వ్రాసిరి.

“ఈకవియొక్క పితృవీలౌచుపాలని గుంటూరునటచేత నీతనియింటివేరు గుంటూరువా రని చెప్పుదురు. వా కీటికల లభించిన కేశవకృతమైన దశమమారచర్యమునుబట్టి చూడఁగా దిక్కనసోమయాజియంటివేరు కొట్టకపువారై నట్లు తెలియ కచ్చినది.”

పూర్వగ్రంథములు చూడ నీకవియింటివేరు గుంటూరు వారని చెప్పుచున్నది. ఇట్లుండఁగా నిజము పాటూరివారు లాము తిక్కనసోమయాజివంశతివార మనియుఁ దిక్కనపుత్రుని కాలమునుండియుఁ పాటూరివా రను పేరు వచ్చినదనియుఁ శిష్యు కొనుచున్నాడు. ఇదియెంతకటకుననిమో తెలిసికొనుటకుఁ దగిన యాధారము లేదనియును లేవు. నెల్లట్లవారు నామ పోకనం తతివార మనుకొనఁగా దానిని పురశోధింపఁగాను ఖండించిరి. వారు ఖండించినకమము నకుశరించి యీగృహవాసులను గూడ విమర్శచేసి యాచిఁ దాటూరివా రనువాదము ఖండిత మైపోవును. తద్యుక్తరాజ్యోత్తరభాగము లోనకు గ్రంథములనొన రించిన మడికి సింగమ్మ తనవాసిష్ఠనామాయణములో—

“నీ. అతఁడు తిక్కన సోమయాజుల పోత్రుడై కొమరారు గుంటూరి కొన్నవిభుఁడు॥”

అని వ్రాసె. దీనింబట్టి తిక్కనమనుమనియింటివేరునూడఁ గుంటూరివా రని తేలుచున్నది. మఱియును మడికి సింగమ్మనాఁ టికి గుంటూరివా రనుపేరేగాని పాటూరివా రనుపేరు వాడు కలలో లేకట్లున్నది. అది యుండినపాటూరికొన్నవిభుఁ డనియే సింగన వ్రాసియుండును. అది గాక శత్రురాజుగా రిచ్చినపద్య ములోఁ గూడ—

“నీ. భావత హృముల్ పదియేను కరుణగాఁ దెలిసింద గుంటూరి తిక్కయజ్ఞ”

అని తిక్కనయింటివేరు గుంటూరువా రనియే యున్నది. ఈగుంటూరివారను పేరే మడికిసింగనవలకుగలదు. అనఁగా 15వ శతాబ్దమునఁగూడఁమన్నదని తేలుచున్నది.

ఇంక పాటూరివా రెవనింటివేరును గూర్చి విచారింపు కొందము. ఇందుకుగూర్చి యభిప్రాయభేదములు చాలకలవు మొదటపాటూరివారా, ప్రాచూరివారా, పాతూరివారా, యను సంకేతముగూర్చి చర్చించుకొందము. మొట్టమొదట తెలుగున కని జీవితములు వ్రాసిన గుంటూరు ప్రాచూరికపుట వ్రాసిన ప్రాచూరివా రని వ్రాసిరి కవుల చరిత్రమును వ్రాసిన శ్రీ వీరేశలింగముగారు మున్నగువాఁడు పాటూరివా రనిరి. పాటూరు వేలుగను ప్రాచూరికతఁగను గాన్నియచున్నది. ఈవిషయమై ఒంగోలు వేంకటాచార్య పంతులుగారు (టి. ఏ. డి. యల్.) ఇట్లు వ్రాసిరి:—

“ఈపాటూరికన కీర్త్యతి నోర్వబాలమిం గొఱులు మంత లోంతరమువందకి ప్రాచూరిలో వాచుపూచుచు నవ్యయింతుఁ కాకుట.”

దీనింబట్టి పాటూరి నోకమండలమునను ప్రాచూరు మఱి యొక మండలమునను గలవని తెలియవచ్చుచున్నది. ఈరెండును గాక పాతూరివా రను మూడవరూపము కలదు. ఇట్లు గ్రామ వాచుమునందె యిచ్చిచూర్చుట కలవు. ఇంక నీపేరెవ్వరు కచ్చిన దఱుటలోఁ గూడ నభిప్రాయభేదములు కలవు. పూర్వ గ్రంథములలో నీపేరేలేదని యితితఁక వ్రాసియున్నాను. తిక్కన కేకల మడికిసింగమ్మ లోనకు పూర్వము గుంటూరును గూర్చి ముచ్చటించితే కాని పాటూరునూట పాటొంపనేలేదు. కేశవతన దశమమారచర్యములోఁ దిక్కగ్రంథములను తిక్కన నెల్లూరునందే కృతి పొందినట్లుగా విస్తృతముగా వ్రాసియున్నాఁడు.

ఇంక నీకేశవతన కేసినవా రెల్లరును నవీకాలపువారై, వారిలోఁ బ్రథమగణ్యులు గురువాడ శ్రీ రామమూర్తిగారు. వారు తిక్కనయింటివేరు ప్రాచూరికా రిరి. ఈయింటివేరే మొదటికి దీనిని ప్రాచూరికవారు గుంటూరివారై రనిరి. వీరేశలింగము పంతులుగారు మున్నగువారు వీరిపూర్వులు మొదట నెల్లటూరులో నిగనించెడివారనియు నాద్యోగధర్మముచేత నీతని తాత గుంటూరునకు వచ్చె ననియు గుంటూరువారననది మొదటిపేరనియుఁ దరువాతఁ దిక్కనకొడుకుకాలములోఁ బాటూరి కరణి కము రాఁగాఁ దర్కంతతివారు పాటూరివారై రనియు నుడివిరి. ఇందుల కాధారమేమి? ఈకాలపు శత్రురాజుగారిచ్చిన యొక నీపపద్య మార్థము. ఆపద్యమునందుఁ దిక్కనయింటివేరు గుంటూరివారనియు నాతనికొడుకు పాటూరికరణి కము సంపాదించె ననియు వాచుచున్నచేఁ దిక్కనసంతతివారు పాటూరి వారయిరనియు నూచింపఁబడినది. ఏని యెట్లున్నను దిక్కనాకు పాటూరు (ప్రాచూరు) నీకును గంభం మేదియును గాన్నించుటలేదు. ఆతఁ డిక్కడ నిగనింపలేదు. తరువాత నెల్లూరిరాజుకు మనుమనిగి యాతనికుటుంబము నాదరించి నెల్లూరికిఁ దీసికొని వచ్చి పూర్వము హరిహరదేవాలయ ముందన యిప్పటి రంగనాయక స్వామి యాలయ సమీపమున గృహము కట్టించియిచ్చి తిక్కనసోమయాజుల నందుంచె ననియు మనుమనీధివరణముతో వారాజవంశ మంతరింపగా సోమయాజులు కొడుకు కొడుకు పాటూరికరణి కము సంపాదించి నెల్లూరు విడిచి యందు వనించెననియుఁ చెప్పుచున్నాడు. అని వీరేశలింగముగారు వ్రాసినదానింబట్టి తిక్కన పాటూరిలో నిగనింపలేదని తేలుచున్నది. ఇట్లుండఁగాఁ గొండతిప్పరు పాటూరిలోఁ దిక్కన నిగనించినయిల్లని యొకప్రతిమ నిర్మయిచ్చాడు! ఇది యెంతవంత యో జ్ఞులు విచారించుచుగాక! సత్యము కనుగొన నిచ్చ గలవారిందలి సత్త్వావస్థయుల వారయుదురుగాక! శత్రురాజుగా రిచ్చినపద్యములంట్లే చూచినను దిక్కనకును పాటూరికిని నేకధర్మగు సంబంధమును గాన్నించుటలేదు. తిక్కనమనుచు నీ నాడుఁగూడ నింటివేరు గుంటూరివారనియే యున్నట్లు మడికి సింగమ్మ ప్రాతవలఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

అందులచరిత్రను వ్రాసిన చిలువూరి వీరభద్ర రావుగారు రాంధ్రుల చరిత్రములో దిక్కన చరిత్రమును వ్రాయుటలో, నీయింటివేరుగూర్చి యంతఁగా వ్రాయుక తిక్కన చారిత్రమును ముగించుచుఁ దుదివాక్యమున కొట్టకపువారు పాటూరి వారైరట. మని మాత్రము వ్రాసెను. వీరు తమకు సంకేయము కలవోట్ల మాత్రమే “అటు” ప్రయోగముఁ జేయుచువచ్చిరిగాని నీరికిఁ దిక్కనయింటివేరు పాటూరివా రైతననది నవ్యుక్తము కలిగించునదిగాఁ డోచలేదని తెలియవచ్చుచున్నది.

శత్రురాజుగారి పద్యము ప్రాచీనమనట కాధారమేమి యను లేదు కావునఁ దిక్కనసంతతివాఁడు పాటూరివా రనుటకుఁ బూర్వనిదర్శనము లేదనియులేవు తిక్కన పాటూరున నిగనించెననట కంతగా నేమియు నరకాళము లేదు. అతఁడు నెల్లూరుపురవాసి. ఇంటివేరు కొట్టకపువారు. ఇంతకంటె భిన్నమైవ్రాతఁ నికాధారము.

కావున మనవారు తిక్కనకుమారుని కాలములో నింటివేరు పాటూరువారిగా నూటికి డను సంకేతము నిలుచుటకు రగిద తూర్థాము గాన్పించుకొనెను. [కాలభ్రాతరిమండ్రి]

వనంతలెఖలు

౨౫

ప్రియమిత్రమా :

నిన్ను పాఠశాలలను దేశవాద్యై లో పెక్కి పోవుచుంటిని. మొక్కలనుండి లోని కొకనుష్టి వానిలో పాటకయట్లు పోవుమాటో చెప్పవచ్చును. కూడ బ్రవేశించెను మున్నీ (కాపు యుట్ట) గొప్పజుట్టుతో, చిట్టిన పాపారమువై రాజగుండి సింహాసానికి కూర్చుండి, పువలకమలములు, నిలుపుబొట్టు, వాలు గోమల 17౪౩ భోజనం, చేతిక బంగారములును నుండిన నల్లని కాశీకామ, కంటికి మరమా, కాలికి బూటును-నన్ను గాధరా చేసి యాతని వైపున నామామృత నాకర్పించెను. ఆతడు తనచేతి యంతటి పోవుమాటో తెలియి కొన్ని పుస్తకముల వై తిరిగి చాచుచున్నాను. శతము లేమోనని చూచుచుంటిని. అయి కాటకములు, నవలలు, పుష్పములు, మాలలు, మొగ్గలు ప్రమాదములను పాటలు, కీర్తనలును గూడనున్నవి. వానిపేరులు చదువుచునే కదియొక స్వప్నముని తలచితిని గాని వాస్తవముగ నట్టి పుస్తకములే యున్నవి. అందు గొన్ని పేరు లైన నేను విస రెను. కొన్ని పేరు లేల చూచితిని దుఃఖించితిని కొన్నియులే దుఃఖములు అందెను. చదువుటకుగాని, యేమిగాని మం తిని తీసికొనుటకు గాని కావమేది? కవిత్వరసమును కావ్య మేదోగట్లు కేటాచి నిర్ణయించుటకు గాలమెట్లుకన్పించు? కావ్యము బాటసారులకు గ్రంథశాస్త్రము గంభీరముగ గలగల నరచాచుటకును. అదియాలెలుపు పుస్తక రక్త నైపుణ్యము కావలయును. "అజ్ఞానవిమరచండ భాస్కరము" అనిన నెవ్వరి కర్థ మును కావున నన్ను తెలుగు పేరులే పెట్టుచున్నారు. పేరు వినునట్లుంటే "ఏదిమాతము? కొనవోయి చదువుదాము" అని, "పేరునంబును గుణమును ఒట్టియే పుస్తకవిక్రయము కావలసి యుండెను. అందుకొక గ్రంథకర్త "వ్రాతమందా? దాడి వెండ్రుకలా?" అనియొక నవలకు పేరుంచెను నాకర్థముకాలేదు. గ్రంథము తరచి చదువుటకు గాలములేదు కదా ఇంకొకబుద్ధి మంతాడు "వేడిచెంపము" అనిపేరు పెట్టినవలెయో నాటక మొకానెను. ఇంతలోనొక బుగ్గమీసముల చెడియేమేమి పుస్తకము అన్నవని యడిగెను. నా పుస్తక విక్రేత చెప్పెను కాఫీ అయియున్నాను. "ఏమేమి యున్నవని మనవడిగినవృద్ధుడు చెప్పెనట్టి "బూజుకొద్దు, బాంగ్లీ, పూరి, రవయిడ్డి, పీమెపాయసం, ఉర్లగడ్డ, యిడ్డి, ఉత్తమిడి, ఓంపాడి, పకోడా" మొదలగు పేరుల నొక్కొక్కలాగ చెప్పి వాయజేసెనుతో-నిదదవోలు పడె కలకెప్పుడు నిరంతరము మితాయిమున్న కొనుటి యుచ్చరించు కినుకలు పేరుల ధాటితో- నిట్లు చెప్పెనానెను. "చగపాత, ఇజిజాత, అత్తబాపానెన్ను, కొడల్ల మీటిగు, మజిల్ల మజిల్లకడ, కొరుల కొట్టాట, చీమలయదము, కెట్టపాడు నప్పిపూర్తి, మెడలోచోరము, కానులపేరు, తోటకూరకడి, గోధూమాలబుద్ధి, రతిమదనము, నరరసము, నతిపరాభవము ఉల్లిపాయ కళాడి, వెల్లులి నెప్పి సంపాదము, గోవాకరి కృష్ణా లిక్కము, బందరి, గంటూరులదాయి, వైజాయ, ఎగుబాలు, అంజలికొట్టు, కొండటి సుభాధానా, ముక్కసోద యుద్ధము, ప్రపంచభాస్కరము, ప్రభావనాస్యము, పాదనరసింహం, కర్ణు లేపిడ్డి, బాబ్బులేలదాసు, కతిలేనిమనిషి, గర్వలేనిపి, తుండలు తుండలు, క్షిప్రమిత, పంజాబు, పెండలమేకంబ, ఇకలేపంద వార, ఇల్లరికం ఆల్లండు, అమ్మన్న మొలండు, అత్తగోయత ను, ఇంతేనాబదాయి, ఇట్లాంటి ప్రశస్త గ్రంథాలేగాక కొత్త గా నుడుదగు నరరసవివాసిన "కల్లిక మొలడు" అనే పుస్తకం గూడా వున్నది. ప్రక్క కేసులలో విడిచి, కావలసిన గాన్ను కొనవలె అని చాచెను. అదన్నాలో వున్నవారంతా "ఏమి? అట్టికావ్యము" పుస్తక : చూచోటివ్వండి. అని యంత యు నడిచి మా మితరండి పుస్తక విక్రేతవైపున కారుడతతో "గుణ : నీతి, తరంతర : నొకడు, ప్రేమబడెను. ఒకడు మొలమున : మరొకడు, మొలమున : టిక్కెట్టు కొనవలెనా? గలి గిన యనుభవము నాకక్కడ జ్ఞప్తికి రావలసిన గల్లంతు, కల్లాలు, త్రోపుములు, కలిగెను. నానెట్లెనున్న టోపీక్రిందకు బడుట యే గాక, యొక పల్లెటూరివాని తాటియాకు గొడుగుకాదు

పోటు మెనడు కలవలసినంత గట్టిగా నాకు దగిలెను. విసరించి చెప్పలేను గాని యాకామపోటుతో గ్రంథశాస్త్రముల శివుల పోటుతో- నాకు గన్నుల నుజులములు నానంతటనవియే కావలెను గట్టిపడి "కల్లిక మొలడు" పుస్తకమునందలి కావ్య రసమునకే నాలుగా చెప్పేమృదువైనా చూడండినాపుస్తక విక్రేతకటన రహస్యముల తెలిగినవాడగుట నాటసారులకు నన్ను ప్రేమకట్టి చూపుచు కారల శాగ్రంధము కొనుదని హెచ్చరించు చుండెను. నాడుఖమో, కొంతమా మితిమీరి పోయి నాకు మాటలనాడ నీతివంత యుక్తము కలిగియినవి తుదకొక బాటసారి "బాబులారా? కావ్యరసము మాట వైపున వెలుగును గాని- కావ్యవైపున పోకడంబుయన్నదంతో యి- ఆయనకు" అని నవ్వుచు బలికెను. "దిక్కుచూచిన కావ్యవైపునయ్యా! ఆంధ్రదేశమునకే బరదేశ కావ్యమైన తెలుగు తెలిసినవాడవచ్చి- యీరైత నావ్యుక్తచారము ను దిలకించినదో మనజాతి యెట్టిదనునయ్యా? నే నీవర్తకుల నిట్లు. వారు లాభముకొల కే పుచ్చెయ్యుచున్నారు. ప్రజలేవి యాదరించిన వారివియే ప్రజలే చెబరు. మన ప్రజలరుచి యెట్లు న్నదండీ?" అని నేనంటిని. "ఇదియేమిమాట? మతిలేదా? వచ్చడి రుచి విన్నాము. పాశోళి రుచి విన్నాము. ధర్మము రుచి విన్నాము. పట్టిజనము తుచుచున్నాము. కాని ప్రజల రుచియేమయ్యా? నీనెట్టి ప్రజలకుగూడ రుచియందునా? అదియేమి మాటయ్యా?" అని యొకబుద్ధిమంతుడు నన్ను విమర్శించెను. మతిలేదండ అట్ల పుస్తకములు, ఇంక గొందలు మోటులు, "కన్యకేషిట్టు" మొదలైన పుస్తకములు కొన్ని, నాకన్నుల జలము లాగలేదు. గొడుగు కావపోటు బాధగ్ధ లేదు. ఇంతలో బండియాగెను. పుస్తకవిక్రేత నాచేతిలో పుస్తకముల లాగుకొని వానివైపున యశ్రుజలములకు గిసిసి, దిగి ప్రక్క కంపార్టుమెంటులోని కెక్కినెను. నేను కొంచెము నిట్టూర్చుచుండితిని. "స్వరాజ్యవ్యక్తము, దానుగీత, నైహూపాట, గుంటూరుగొప్ప, కాళహస్తిదెబ్బ, బి. ఏ. చదువు, నాటక కలాలు, చెప్పేదొకటి, చేసేదొకటి, అర్జును ఇళ్ళు, ఎవ్వడూ లేదు. బందరుకట్ట, గుంటూరుగోల, చీరాలమితాయి, రామదా ను కీర్తనలు, ప ను పు రం గు జెం తా, గాంధీ తాంబూలము, క న్తు రి మాత్ర (క న్తు రి మాత్ర ల బుడ్డిభరి దెంతయని యొక వరిత ప్రశ్నించెను). షరకాల మంగళము, ఛదీలజత, చెరసాల స్వర్గం, దొరగారి తెలివి, తుపాకీ గుండు, పాంచాలి పరుగు, "నా బి. ఏ చదువు" "మీరంతా నిరాకరణము" "నేమిత్రం లాడు" "గుడ్డిలాంతరు" గంధీ గోపీ (బంగంపాటవలె) రాటపువార్త, స్వరాజ్య తాంబూలము, ఆలీదెబ్బ, అయినరుడజ్జ, ఆబద్ధాలోరు, రావలతులలు, రామ దండు పాట, రాజీనామా, కాస్తిల్లాద్దు, భరతమూర్తి మద్దు, చెరసాలదెబ్బ, "అని యేమేమో చుంబనాలు, బంధనాలు, కళాసామములు గల పేరులు గలిపిన గంధీస్వరాజ్యములకు దగి లించిన చిత్రచిత్రసామములో- ఏవ్యాసవ్యాఖ్యానములో- గలపేరులు చూచింది గొంతుక నవరించు కొనుచుండెను "పాడునాటా- పాడు" యని యొకముఖానికి శ్రద్ధగా వినుట కు సిద్ధమవుచుండెను. ఖద్దరు బట్టలుధరించి గాంధీతోపీ మరక లుగలయా పుస్తక విక్రేత యట్లు పాడెను.

స్వరాజ్యమనియెడి మితాయి యిదిగో
చప్పుకొనుకొండి - నడలూ! చు!
చిరాలపురమున బిర్రావారమున
తరాకల యిదిపరుగున గొనడి! స్వ!!

"బాబూ! పాటలకునుండి చచ్చాము. మా మితాయి మాటమాటా పెట్టారా? అనియొక చీరాల పువారి వినుగు కొనెను.

గుంటూరుపురమున | మాటలు పుడెడి
బంటూరుపురమున | తంటూరు మాన్పి!! స్వ!!
అదిమనియాడెను మఱల నిట్టారంభించెను.
పాడెనే - వెన్నెడి - పాడెనే
ప్రాడెనే - పాటె - ప్రాడెనే!!
మాటలాడినప్పుడు - మాటలులను పన్నులూ!!
ఇంకొకటి పాడుమా నాయనా! అనియొక బ్రహ్మచారి పలికెను.

దీనితల్లిదండ్రుల తెలివైనవెండి
చులక చూడ వీనిమహిమలు వెలుగవలె నండీ!!
కాని వెడితే ఖద్దరొచ్చును - తాను
తానలు తానుగనగు - తానూ
కూతానకు మధ్యగనుపుటాటలు
హెచ్చరుతును!! దీని!!

తీయకాదారాలతీయరా | వానితో
పోవురా! ప్రాణంపోవురా! మనకు
వచ్చురానుఖము హెచ్చురా!! దీ!!
నానీగా మంగళగిరి దానుడైన
పరబ్రహ్మం - నాకలాడి లేవునతో
చేసెకా తల్లిదండ్రుల చేసెరా!! దీ!!

"ఇట్లాంటివే యింకావందలకొలది పాటలు, మంగళ పాఠములు, కరువులు, తడఖాలు చాలా వున్నాయి." ఇంకా వేశ్యామధురాలు వేశ్యాకాథలు కావాలండీ?" అని వర్తకుడయి చుండగా నొక గుజులీపుస్తక వర్తకుడువచ్చి "జాతివాని మహిమ" "ఆకాశమనము" "మన్వందోరలు" "మాతుడనమృత తల్లి" "కాతులసాక్ష్యం" "దేవునికేసన" "కొబ్బలు వెంకటేశ్వరు" "గలిమిలెడ్డియము" "అరటి మిలకలు" "ముందన భండనము" "శతవధాన కడియము" "కవులకు జోళ్లు" "కృంగారపద్యాల" "జల్లేళ్ళపురపుష్పపథానము" అని వాగుచుండగా మాగిదిల్లానున్న రాజకీయ పుస్తకవిక్రేత గుజులీపుస్తకవిక్రేతను జూచి తానున్నగదిలోనికాతిదురాగ్రహదెదనెను. అప్పుడు విసలేదు. ఇతడెలాటిని గంతునెను. ఇతనికాలాకేడు పట్టుకొనెను. ఇరువురును గ్రిందకు బడిరి. రైలుకదిలినది. నాకు శరీరమునకు శ్మశరము తగిలినట్లుండెను. కొన్ని పుస్తకముల యమృతము రాలేదని మఱల నొకపుస్తక విక్రేతయటకు వచ్చెను. అంతట గ్రామీణ బండినెక్కిన జనములో నొకడు "కల్లిక మొలడు" గ్రంథకర్త ఎవ్వరని ప్రశ్నించెను. "మీరుకే తెలియదా? అయిన యామధ్య తిరుపతి యాత్రకు వెళ్లి కాళహస్తి మీయగా వచ్చుచు నచ్చుట నొక లదాయి చేయించిన ప్రజలుండెను. అదియే "కాళహస్తి దెబ్బ! అనే పుస్తకము. వెల రు 0-1-0 మాత్రమే! వీరి పుస్తకాల అమ్మకం జోరు గొప్పది. ఆయన నాలుగకరాల మాగాణి, వీని యమృతము వలననే కొన్నాడు. తమ్మునికి పెండ్లిచేసినాడు. తన బి. ఏ. చదువుకు గావలసిన ధనం సంపాదించినాడు." అనుచుండ "సహ నిరాశము గ్రంథముల వ్రాయేవా? ఆయనచదువు మానలేదా?" అని యొకబాటసారి ప్రశ్నించి "కాళహస్తి దెబ్బయే మిటయ్యా?" అని యడిగెను. "ఏమున్నది? ఆయన గొప్ప, లదాయిగా చూపించిన పల్నాటి వీరుడు! ఆంధ్రదేశమునకు- వెంటనున్న నాయకులకు రావలసి నంతకీర్తి తీసికొని వచ్చినాడు. కాళహస్తి ప్రాంతముల "ప్రజలు పిరికివారు" మన కృష్ణా గుంటూరు వారంటే వాళ్ళకు భయము. అందువలన, పూటూటిదాని బుగ్గ వాచేట్టు కొట్టి వచ్చిన యీ పల్నాటి వీరుడు!" అనుచుండ మతియొక బాట సారి వాక్యరగం కేటపుచున్న టంత గట్టిగా, తనిమాతన వితంతువులచేత చెంపకాయలు తిన్నవాడేనా మనవీరుడు!" అని నవ్వెను. "అయింకంటేనే యున్నది వీరత్వము. తరువాత వాళ్లు కొడితే నేమి? ముందు చెప్పి మనవాడికేకాదా?" అని పుస్తక విక్రేత వాదించు చుండెను. "ముత్తమమీద మన యాంధ్ర యువకుల ప్రేమకడకు జోయినా రమ యిండి విద్యు అట్టి (వ్యక్తిత్వము) నెంతకే పెట్టక పోరయ్యా! కొడటమో పడటమో- రెంటిలో నొకటి లేకున్న మనజాతి ప్రత్యేకత పోవదా?" అని ప్రశ్నిచు, ప్రత్యుత్తరములు, విమర్శన ములు, భండనములు, సారాంశములు, తీర్పులు సాగించు చుండిరి. నా జ్వర మికధలతో దలనొప్పిగా మారినది. మన వాబ్బయము-దాని ప్రచారము - ఆహా-మనకపుట - చారి చిత్రాల విజ్ఞానములు-మనప్రజలు-మనవర్తకులు-ఎంత కాభ్యాముగ నున్నవి! ఇంతకంటే మంచిదిను లిక వచ్చునా యని యారైలబండిలో బల్లమీదనే యుండితిని. మూడు నాలుగు దినములకుగాని ప్రజలలో బడలేదు. ఇది మహా విప్లవ సమయము-గోదావరి వరద-బురదనీళ్లు, వెతులి యాకెలు-వివగర్భములు, గైరికాది పదార్థములు-పుష్పములు, కాలిన మొద్దులు-తేళ్లు, పులులు-అన్నియుం గొట్టుకొని వచ్చినవి. వరద తగు చున్నది. జలములు నిర్మలము లగుచున్నవి. శతకాలు వృద్ధి యగు చున్నవి. బుతువు మాలుడున్నది. కాని ప్రధాన విషయము ముఖగడుచున్న బా? దోలాయ మనముండెనే ప్రాసిన యింట్లో లోపముల మన్నింపుము. మంచి గ్రంథముల నభిక్షేపించితి ననుకొనకుడు. "కల్లిక మొలడు"ను గ్రంథము ప్రాసిన కర్తనే కదా యాంధ్రమాతకన్నది. నమ్మదా?

దయ యుంచుము. సమీక్షకు

—వనంతలెఖలు.

ఆంధ్ర భారత సందియములు- సమాధానములు

మండుభివాడ నుండి కార్తీకపక్ష పాడ్యమీ శనివారము నాటి ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధమున వ్రాయబడిన తెలుగు భారతమందలి సందియములు చూచి నాను. అందుఁ బ్రథమ సందేహము, 'పాండవులకు రాజ్యాధికారము కలిగెనుకా? ప్రత్యేకధన మెదియో? పోషకద్రవ్యము? అనియును 'పాండవదామభాగమున పేర పెరిచేరేనో' వ్రాయబడిన పాత్రము మాకు దొరకలేదు' అనియును వ్రాయబడినది. ఆ గ్రంథమునకే కాదో కాని కాకినాడపురవాస్తవ్యులగు బ్రాహ్మణాభిజ్ఞుల బ్రహ్మయ్యకాశ్రి గారిచే 1907 వ సం॥ న నన్నయభట్టారకచరిత్రద్వితీయభాగమున ద్వితీయ ప్రకరణమున నొక భాగమున 'మరు పాండవదామభాగనిర్ణయము' అను పేర వ్రాయబడిన 6-20 విలక్షణముల యొకటి కలదు. అయ్యది వనపర్వంబంశరాజ్యలంకార 'ధృతరాష్ట్రుడు గ్రుడ్డివాడగుట చేతను విడుదలగు కురుక్షేత్రముచేతను రాజు పాండువేయయ్యె నను నర్థము గల 'ధృతరాష్ట్ర' స్వయంభూత్ రాజ్యం ప్రతీతి వద్దకు పారకకత్వా ద్వితీయభాగ పాండురృభూతనా' అను సంస్కృతభారతశ్లోకమున గాని పాండువే రాజు కావున 'పాండువులు మారాజ్యమును మా కిమ్మనిరి కాని మారంధ్రభాగము మా కియునుని కొరియుండలేదు. ఇట్లుండ తెలుగుకవులు గ్రంథమును దెలిసింది పాడుక జేసిరి. ఇందును గవిత్వమునే నింకా ర్థముయ్యను మొకటి దవ్యత్రోవగొట్టి ధృతరాష్ట్రుడు పట్టాభిషిక్తుఁడాయెనని నన్నపాద్యుడు వ్రాసియున్నాడు కావున దోషమంతయు పీసిందే' అని వ్రాసిన యంశమును ఖండించుటకై వ్రాయబడినది. వై యాచార్యులవారి వ్రాత నుబట్టిమాడఁ బాండవులకే రాజ్యాధికార యున్నట్లును గొరవులకే లేదనియు మన సందేహమునకు మరల సందియము కలిగించుచున్నది. ఈ గ్రంథములయందు నిచ్చట వ్రాయబడి యంశము గావునఁ బాండవు తెల్లు సకపాతిమ్యునికో యాయంశమును శ్రీ బ్రహ్మయ్యకాశ్రిగారి గ్రంథమునందే గ్రహించి యాక్రింద వచ్చుచున్న బాంధవరచయనాడను.

పాండవులకు దాయభాగ మెట్లు కమ్మును? రాజ్యము జేష్ఠున కర్తవ్యమే కాని భాగార్హము కాదని మన యా విమర్శకులు వ్రాసియున్నారు. అట్లువ్రాసి క్రింద 'సర్వభాగ కర్మసాక్షి.....నర్ధరాజ్య మిచ్చితి పాండురాజవిభవ మెల్ల, అని వారే వ్రాసిన యుదాహరణము సమాధానమని నామతము. ఏమన పాండురాజునకు సకమురాజ్య మున్నట్లు ధృతరాష్ట్రుని వాక్కులగానే వైపర్యమునఁ దెలియుచున్నది. పాండునకుఁ బాండవులు పుత్రులుగానఁ బ్రత్యేకరాజ్యముఁ గొరిరి. పాండవుల తండ్రిభాగము పత్ర తస్యకే నపేక్షింప నని యన్యాయము కాని తమ తండ్రిభాగము తాము గోరుటయేల తప్పదు? ఇచ్చట పేరు కేంకింపవలసిన దిదికాదు. 'పాండురాజునకుఁ మొదట రాజ్య మెక్కడిది' అనిన సమంజసముగనుండును. పాండురాజు నకు రాజ్యము ధృతరాష్ట్రుడే యిచ్చినట్లు వై పర్యము నందలి 'పాండురాజువిభవ మెల్ల రమణఁ గొనుడు. అర్ధరాజ్యము' అని మన విమర్శకులే వ్రాసియున్నారు. పాండురాజు ద్వితీయముఁజేసి తిచ్చినరాజ్య మాతనికి ధృతరాష్ట్రుడే యిచ్చినాను. అయ్యది సకపాతిమ్యమే! అందుమాటమునఁ బాండవులు మారంధ్రపాతి మాకేయవలయునని కోరుటకుఁ జోటుకలిగినది. ఇట్లు భారతమునందున్న దా యందులేని 'స్థితస్యగతిస్థితిసయా' అను శ్వాసమున పాండురాజునకు పాతిమిచ్చితి నన్న వాక్యము న కదివరకు ద్వితీయము మొనర్చినప్పు డిచ్చియుండునను నది గతి యగును." అట్లుచుట్టకు ధృతరాష్ట్రుని కధికారమున్నదా యందులేనో? పాండురాజు భుజపరాక్రమముచే సంపాదించిన రాజ్యము తనకు నేనాతి గానుండి యింతటిపనిఁ జేసెనని మెచ్చుకొనిగాని తన్నుండని ప్రేమపూర్వకముగాగాని నేనాధిపాతిమి స్వాధీనమే కావున ధృతరాష్ట్రుడు మున్నే యిచ్చిశాండుగాన పాండు రాజ్యవిభవ మెల్ల రమణఁ గొనుఁడని చెప్పెను. ఇట్లే రాజులైన తొలుత నిచ్చిరా యనినవో శ్రీ బ్రహ్మయ్యకాశ్రిగారు తమ గ్రంథమున నిట్లుదాహరణము జూపియున్నారు. "నంకపాండురాజు వచ్చురాజ్యము విభాజ్యము కాకపోయినను స్వసుపాద్య కురుదానిని కుంచివెట్టకమ్మును. శ్రాత్రుగ సంపాదించి... కురుకులరు కాజులు తమ సోదరుల కిచ్చుట కలదు. జనక ఇచ్చెనది స్వ సంపాద్యమును తన సోదరుడగు కుశధ్వజుని కిచ్చివేసెనట్లుగా రామాయణమున నిట్లు తెలుపబడినది. శ్రీ నివాత్యతం మునిశ్రేష్ఠ సుధన్వానం నరాధిపం! సాంకాశ్యే ప్రాతరం వీర మధ్యమింఛంతుకధ్వజమ! కసియానేమ మే భ్రాతా అసాం శ్రేష్ఠో మహామణి! (సాంకాశ్య దేశరాజును సంపాదించి నారమ్ముని కుశధ్వజునిఁ బట్టాభిషిక్తునిఁ జేసిరి) అనియును మార్కండేయ పురాణమున స్వకొని తనకుమాటలు మువ్వరకును వరుసగా స్వాధీనమైన రాజ్యమునఁ దూర్పున విజయమునకు విజయపురంబు నుత్తరమున మేరునందనునకు గంధకతిపురంబును దక్షిణంబున విభా

వసునకు ధారానగరంబును ననల్పవిభవంబున నొసంగి పట్టంబులంగట్టి" అనియును వ్రాసియున్నాడు. ఈ కారణములచే ధృతరాష్ట్రుడు పాండురాజునకు స్వాధీనంబాగుట నన్యాయమే. అట్లు ధృతరాష్ట్రుడే ద్వితీయరాజ్యము సకపాతిమ్యమునకు వాస్తవ్య లేక తగ్గో యెయ్యందనేను. ఈ చరిత్రపండి నంతకు కే యభిప్రాయములు మన విమర్శకులని గూడెను.

దుర్భోధనునికంటె భర్మజుడే మహానుఁ డెద్ద యగుట చే యుదరాజ్యముని శ్రీవీరు వ్రాసిన వాక్యమున భర్మరాజు నకే సర్వరాజ్యమును వారలెన్నట్లు కూడ భర్మనించుచున్నది. కాని యావిషయమై చర్చించుచు శ్రీ బ్రహ్మయ్యకాశ్రి గారు ముందుగా పాండురాజున కిచ్చిన యర్ధరాజ్యమునకే భర్మజుఁ బట్టాభిషేక మొనరించినట్లు వ్రాసియున్నాడు. సర్వ రాజ్యాధికారము తేనట్లును తండ్రిరాజ్యమే కొరకుయని దీన స్పష్టము. మన విమర్శకుల సందేహము సమస్తరాజ్యము భర్మజునకే వారలెని కొరెనియో లేక సకపాతే కొరెనియో? పాండువులు దాయభాగ పాండురాజుకే దాయయా? అనియు గూడ తెలియకున్నది. వివరము కాని నిమిష జర్పితము. సమస్తరాజ్య మెన్నడునొకలేదు. జూతులగుట దంధ్రభాగము మాత్రమే కొరినారు. ఈయంశము విమర్శకులే వ్రాసియున్నారు. ఇక ధృతరాష్ట్రునిచే పియబడిన దగుటచే పాండురాజునకు స్వాధీనముకదా? తర్పంతరి కావున దంధ్ర యర్ధరాజ్యమే పాండవులు కొరకుయని వ్రాయుము కదా? దాయమైనను దత్తమైనను పాండురాజునకు సకపాతి మ్ముట్లు ధృతరాష్ట్రుని పలుకుటగా పీచే వ్రాయబడియే యున్నది. తర్పంతరి కావున పీరి కర్మరాజ్యము కచ్చితరలయును. పాండురాజున కిచ్చిన రాజ్యభాగమే ద్యూతమునఁ గోల్పోయి వచ్చుదు జనకుండు తమ్ముని కిచ్చినట్లును తొలకె దాను పాండురాజున కిచ్చినట్లును నదిభక్తులుంబు మగుటను దుర్భోధను నెదురకే ధృతరాష్ట్రుడు పాండవుల కిచ్చిశాను. తిరుగ వా భాగమునే జాదమునఁ జడమాడేదె నయిమమున నోడిపోవుట విదేశాది యాధున 'నెరవేర్చి' వచ్చినతరువాత మొదటఁ దమవైశ్యమై, ద్యూతమున జపహరింపబడి, తిరుగ జొందఁ జది కారణంతరమున విదేశాదఁబడిన వారి యర్ధరాజ్యము వారికిమ్మని కొరకుయేల యన్యాయముగను? ఏల వైశ్యము కాదు?

ఏ రింకోకప్రశ్నము వేసియున్నాడు. 'పాండవులు ద్వితీయముఁజేసి యవరంబుకొన్నదం బగుటఁ బ్రత్యేకము కాదు గదా? వైవాక్యములు పితృధన మని తెల్పుచున్నవే! ఇందేది నిశ్చయము? అని ద్వితీయరాజ్యమర్థ మయ్యది పితృధనమై పెదతండ్రి వశంబుననున్నదై, తిరిగి పెదతండ్రియైన గ్రహింపఁ బడినవదమగుటచే భూజుఁడు సర్వోర్ధ్వపాలన కరః పూర్వ మ పరిచితుడు కావున దుష్ట రాజులనుండి కష్టముఁ గొనటకునై తమ్ములచే ద్వితీయము చేయించిశాడే కాని పితృధనము కాని దానిని జంబుంచెనని చెప్పట నిరాధారము. ఇందులకు 'అర్హుఁ డెవఁగ' నననీకులెల్ల నీయనుజపిర్వవిజతులై త్వదీయకాన భిన్నులై' సభా. 1 ఆ 275 అని ద్వితీయసంకీర్తనమున భర్మజుని తో స్వాప్రభు చేప్పినవాక్యమును శ్రీకృష్ణుడు రాఁగా భర్మజుడు పూజించినపద 'మాకు జగంబునంగల భూతలు లుట్పరిచిక్రమ క్రమ్యులై' అనువాక్యమును ప్రత్యేకరాజ్యము స్వాధీనపరచికోన ద్వితీయము మొనర్చినట్లు సుస్పష్టముగఁ జెప్పబడి యున్నది. 'పాండవులు ద్వితీయముఁజేసి యవరంబుకొన్న పదంబగుటఁ బితృధనము కావలదు' అని వ్రాసియున్నాడు. ఈ విమర్శకు లీయవరంబుకొనుట కేమి యర్థ మూహించికో గ్రహింపఁజాలము. 'అవరంబు' అనుశబ్దమునకు శబ్ధార్థచంద్రికలో అలంకరించు, సవరించు, సిద్ధపరచు, స్వాధీనపరచు, కపించు, అవియును శబ్ధార్థాకరమున అలంకరించు అర్థమిం చు, సవరించు, సిద్ధపరచు, స్వాధీనపరచు ప్రయోగము "అది వీరలు ద్వితీయముఁజేసి యవరంబుకొన్న పదం బగుటయు" భా. ఆ. అనియును నర్థము కలవు. స్వాధీనపరచుకొను నర్థ ముకొనఁ బ్రత్యేకవాక్యమే యుదాహరణగ నీజుఁబడినది. దీనిఁ జట్టి తేలిక జేయఁ విత్తధనము మాత్రమే కాక స్వాధీనపరచు కొనినదియు నగుచున్నది పితృధన మేల స్వాధీనముచేసికొన కలయు నందుచేమో గ్రంథవి స్రవకునుగాని యెందరురాజులు రాజ్యము లిచ్చిన స్వాధీనము చేసికొనలేని యెందరొకడుకుట లేదు? అరితినే తండ్రిరాజ్యము స్వాధీనము చేసికొనిరి. ఇందు మలన తండ్రి రాజ్యమునఁ గడుకు పట్టాభిషిక్తుడై స్వాధీనపరచి కొనిన నది పితృధన మెట్లు కావలెను? దురూహ్యము. మన విమర్శకులు 'అవరంబుకొను' అనుపదమునకు సంపాదించు కొనుట యనియో మరి యేయితరార్థమునో యూహించియుండుదురు. కాని స్వాధీనము చేసికొననను నర్థము గ్రహించిన నిట్లు సందియంపడదు. తండ్రిరాజ్యము కొడుకుపాంధ్ర ద్వితీయము మిట్లు చేయుమందకులసినదేనా? అని యందుచేమో? కొందరు రాజులకు విత్తరాజ్యములు స్వాధీనములగుచుండినను కొందరుకు కాక పోవచ్చును. కొందరుకు స్వాధీనమయ్యెను, జగరూపకకొరకు గాని కంటకశీతై కాని ద్వితీయములు వెల్గురుకవులచే వర్ణింపబడియున్నవి. రఘువంశమున ౪ వ సర్గమున రఘుమహారాజు పట్టాభిషిక్తుడై, "అభ్యుత్తమన స్వస్థుడయ్యెనుట. దీనికి వ్యాఖ్యాత "అభ్యుత్త, రాజ్యస్థ ప్రథమశేన పరిపంధివామను

రంజన ప్రతికారాభ్యాసం సంస్థం", అని వ్రాసెను. జగదేశ్వరా పరంతుఁడును, శిరీషపుత్రుఁడును, బాల్యముననే యింద్రుని జంబించి తిలొకముల నామవార కథోద్ధార మగు యశస్సు నం దిన రఘుమహారాజు, పట్టాభిషిక్తుఁడైన వెంటనే పరిపంధి ప్రతికారంబై యుండుటయేకాక ద్వితీయముఁగూడ నొనర్చినట్లు "ఇతి జిత్వాదివో జిహ్వాః" అనియు వర్ణింపబడియున్నది. ఈ ధనమునంతను నింట్లుల ప్రక్రమముగలిపి "అశానంజీ విశ్రా యసతాం వారిముచా మిహ" యని విశ్వజిహ్వగ మొనర్చి కుంధిపెట్టెను. అని వ్రాయబడియున్నది శత్రుస్వాధీనమున కొనర్చబడు ద్వితీయమును లభించు ధనము యాగారమో నుటయేపుష్కలకార్యాగమో యుపయోగించబడి దీని దీన నిర్మితము. ఈ రఘు వొనర్చినద్వితీయము మొనర్చినది తండ్రి రాజ్యమునగునా? కాదా? "అసము దక్షిణకాశాం" అను శూర్యకుంజుడగు రఘువున కేల ద్వితీయము మహాశయయ్యెను? అట్లులే వైశ్యధన మైనను నర్ధరాజ్యమును స్వాధీనపరచుకొనఁ బాండవులు ద్వితీయముమొనర్చిన నయ్యది యెట్లు వైశ్యధనము కాదు? వైశ్యధన మలంకరింపొన్న శిష్టి విరుద్ధము సంభవించును?

వీరి కింకోకగండియును కలిగినది. "ధర్మరాజు కలిపిక్తుఁడేసి ఖాండవప్రభు మివానమ్ముగఁ జేసి, ధృతరాష్ట్రుడే మి యయ్యెనుగ మని చెప్పి ఖాండవప్రభునకుఁ బంపెనుగదా? ఈ ఖాండవప్రభు డెట్లుమా? వల్లెయా? అదనియో యని భర్మజుడు లీవోటి కేగుకొన్నును భీష్ముడులు చెంబునానా యెకా, అట్టిపనుయమున నిర్దేశముగాఁ బాండవుల ధృతరాష్ట్రుడేదేవి కంకుడుకదా? పంపినను జూదమునందే పోతు తెదీయు లేదే. కావున నయ్యది యదనికాదు. మడియడకు ధృతరాష్ట్రుడు పామ్యనఁగూడదా యందుచేమో? భర్మరాజ్యముల లగు భీష్ముడు, కృష్ణుడు మొదలగువాడు ధృతరాష్ట్రుడు వినినను, వివక్షితు, భర్మరాజుదనియెను దెల్పరా? పాండవులు సెల వకుగ భీష్ముం దనుమరించినట్లు భార. ఆది ౩ ఆ. 68 లో "భీష్మునుమరింబునను" అని వ్రాయబడినది. కృష్ణుఁ డిది మంచియని కాని చెడయని కాని చెప్పినట్లును వ్రాయబడిలేదు. ఇక "బల్లెయందురా? పట్టాభిషిక్తుఁడగువాఁ డెట్టివోట నుండు నర్థమో యట్టివోటి కేగుచున్నాడ"ని యనుమరించెనే కాని భీష్ముడు సహించి యూరకుండునా? రాజధానియగు తావు కావుననే పాండవపక్షపాతి యగు కృష్ణుడుకూడ నంగీకరించెను. భీష్ముడు సంతాపము చూపఁదా? కృష్ణుడు తనకు చెప్పఁదా? కాన ఖాండవప్రభును వనమున బల్లెయుఁగూడ కాదు. అట్లయిన నటు కేగి యింద్రప్రస్థ మేల నిర్మించుకొనిరందు చేమో? ఖాండవప్రభు మడివలకుఁ బట్టాభిషిక్తుడైనను గొంతిశాల మునుండి పాడువాటియున్న కారణమునను "వారి యింద్రుం దల చెఁ నింద్రుఁడు కరమనురాగమున విశ్వకర్మను బనిచే! సురపురమున కెనయగుపుర మయదుగ నిర్మించుచుని...అది ౩ ఆ 69 "ఇంద్రప్రస్థ మనఁగ నన్నిశ్వకర్మ నిశఠమాశీలు నిర్మించె. ఈయర్థమునే తెలుపుచు సంస్కృతమహాభారతమున నిట్లు చెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ ప్రతీకేత తతో ఘోరం వనం తస్యవజ్రభాః
అర్ధం రాజ్యస్య సంప్రాప్య ఖాండవప్రస్థ మాదికే | ఆది. 207 ఆధ్యాయ. 27 శ్లో (అపాండవులు తదనంతరము ఘోరారణ్యము నకుఁ జనిరి. అర్ధ రాజ్యమునుపొంది ఖాండవప్రస్థమున ప్రవేశించిరి.) తతస్తే పాండవా స్తత్రకత్వా కృష్ణపురోగమాః | మండ యాం చక్రీలేతద్వై పరం స్వర్గఁదద్యుతాః (కృష్ణులతో కల్గి స్వర్గమువలె దానిని నలంకరించుకొనిరి.)

అయ్యది యదనికావన్నఁ దిరుగ నిర్మించుట యెట్లు? ఆ పట్టణమున కింద్రప్రస్థమని కాదా? అని యందురా? తత్సార్వ మాపట్టణము విజన మగుటఁ బునర్నిర్మాణము కావలసి కచ్చినదేకాని తత్సార్వము పట్టణము కాకపోలేదు. కావున నే, అలంకరించిరిని సంస్కృతభారతములో చెప్పబయును భారత చంపువులందు, మా॥ త్రిశ్ర, కసిధవతి...విశ్వకర్మకా...నిర్వా పితం...జంధరిపు నిదేశేన లంభిత తస్మాత్సాక్షాదవతంతరం వ్యాఖ్యానమున "తత్ర, దేశే, ఇంద్రప్రస్థ భాగే కసిధవతి అర జ్యాయ మానేసతి, చిర్రాజాజ్ఞా మనావాసాది భావః" అని యును జెప్పబడియున్నది. అట్లులయిన నీ ఖాండవప్రస్థ మింద్ర ప్రస్థ మెట్లుగుండురా? ఖాండవప్రస్థమే యింద్రప్రస్థ మని యాక్రింది యుదాహరణముల చెప్పచున్నది.

శ్లో॥ ఖాండవా స్సమపద్యంతే ఖాండవప్రస్థవాసినః | పంచభిన్నైర్మహేష్వానై రింద్ర కర్తృస్సమన్వితం | కుకుభేత త్వరత్రేప్తం నానై ర్భాగకలి యదా 207 ఆ 81 అని వ్రాయబడి 208 ఆధ్యాయ ప్రథమశ్లోకమున "వివం శంభుప్రాయ రాజ్యంత రింద్రప్రస్థం తపోధన యని చెప్పబడుట రెండు శోక్కులే! ఈయర్థమును గ్రహించియే భారతచంపువున "ప్రథం యయా ఖాండవశబ్దపూర్వ" మ్యును దానికి వ్యాఖ్యానమున "ఖాండవేతి శబ్దః పూర్వోయస్యనామని తథోక్తం ఇంద్రప్రస్థ ప్రతిర్థ్యక్" "ఖాండవో బలనూదన ఇంద్రప్రస్థాయేష పాలాయంధః" అని వ్రాయబడియున్నది. కావున నీ యింద్ర ప్రస్థమే యాఖాండవప్రస్థము. తెలుగుభారతమున నందురా? ఇంద్రప్రస్థాయపద మగుట యొక్కటేకాక, యింద్రునిశే బున్నిర్మాణము కావించబడుటగాని యింద్రపురమున పోలే

కురుక్షేత్రసంగ్రహము

ప్రథమ పాఠశాలలో పాఠ్యాంశములు

శతమూల్యద్విజ్ఞే శ రి చితమేమే॥

రామదాసు ఆంధ్రప్రదేశ్ దుగ్గిరాల గోపాల ప్రభుత్వము

“చీరాల, చీరాల పొరుగుననుగు స్వాగతము”

ఆంధ్రప్రదేశ్ గారు 6-11-22 వ తేది మధ్యాహ్నము 2 గంటల బండిలో చీరాల పురమునకు చేరుకున్నారు. తెలిసి ప్రజలు 12 గంటలనుండి స్టేషనుకు గుంపులు గుంపులుగా మూడు 6000 మందికి పైగా వచ్చి, ప్లాటుఫారములయిన నడమలుకు వీలులే నట్లుగా జాగ్రత్త మై యుండెను. మరియు మూడు 200 మందికి పైగా బాలురు తమ చిన్న ఫింగిల్లనుండి యిసుకలోలు, నోళ్ళను ముందుతో సహా వచ్చియుండిరి బండివచ్చుటచేతగానే ప్రజలందరు తమ యుల్లెస్సామును జూ, జూభస్మాలతోడను, బాలురు ఫిరంగి మోతలతోడను ఆకాము మిన్నముట్టునట్లు పెద్దప్పుని చేయుచుండిరి. ఇంతలో బండి ప్లాటుఫారమువద్దకు వచ్చెను. ఆంధ్రప్రదేశ్ గారు భార్యసమేతులై బండినుండి దిగి, ప్రజలతరఫ్ఫున గ్రంధి పెదగాజాగారు వారినిపుష్పమాలాలంకృతులం చేసి బయటనుండు స్టేషను ఆడలలోనికి తీసుకవచ్చిరి.

ఆచ్చట ఆంధ్రప్రదేశ్ గారు తన నిజసాహస, ప్రైవ్య, గంభీర, గాన మాధుర్యమైయుంటి కంఠముతో ప్రజలందరు సంతోష పరచుకుంటున్న ఒక్కసారి వైశిష్ట్యవంత గావించిన తరువాత యీ క్రింది విధమున జెప్పెను.

ప్రభుత్వమున తనకు రామదాసులో విద్యాలయమునకు గాను వుదితముగా కొన్ని యకరముల స్థలము భూదానముగా యిచ్చిన రావుల లోక నాథంపంతులు గారు, మునిపల్లి లింగయ్య పంతులుగారు, యిమ్మూరి నంద్యంపంతులు, గుద్దంటి శివారావు య్యగారు యింక యితర పెద్దల పేర్లను ప్రజలకు తెలియజేసి తాన ముఖ్యముగా యిచ్చుటకీ వచ్చి స్థిరముగా కాపురముండి “విద్యాలయము”ను స్థాపించెద నని.

అంతట వారిని ఆశ్చర్యకటములో కూర్చుండెట్టి మేక తాళములతోన, ఘంతు మోతలతోను ప్రారేసిండుచు మధ్య, మధ్యపాదకుల నందుకొనుచు ఆబాలగోపాలముచే నిండియున్న బహులను తిరిగి పేరాలమిదుగా రామదాసుకు వెళ్లిరి.

ఆ సాయంత్రము మహాలక్ష్మీ అమ్మవారి ఆలయమువద్ద స్వాతి పురము వచ్చుటకు మీటింగు జరుగునని తెలిసికొని మూడు 8 గంటలకు ప్రజలందరు వచ్చియుండిరి. కొంచెము సేపటికి గోపాల పుష్పయ్యగారు వచ్చిరి. సభకు అగ్రాగవాధి కతిగా మ. రా. రాజశ్రీ అచ్యుతన సిచ్చయ్య శర్మగారిని యెన్నుకొనబడిన తరువాత చీరాల పాఠశాల తరఫున నాలుగంటి వెంకట సుబ్బారావుగారు ఖద్దరు బట్టపై ముద్రింపబడిన నమ్మా నపురమును చదివి ఆంధ్రప్రదేశ్ గారి కొంగుబడిన. ఆంధ్రప్రదేశ్ గారు ప్రభుత్వమున దైవ ప్రార్థన జేసి యీక్రింది విధమున పుష్ప నామము చెప్పిరి.

మీరు మూడు పరిమాసములవరకు మీపట్టుదలను విడువక నేను నాలుగు కల్గిపట్టికి తనక దిక్కుతో పాకలలో కష్టములకు వోర్చువుండినారు. తుట్టుకుదకు వైవాహికము తప్పి గృహములన్ని ఒక్కమారుగా పోకురాను ప్రతిమకుటచే దరిగానక గ్రామములో నచ్చిచేరినారు. నేను జయిలులో వుండగా మీరు పాకలలో యేమి కష్టపడుచున్నారోయని నేను చింతతో నరిగా భోజనము, నిద్రలేక యుంటిని. యెక్కడయితే మీరు గ్రామములో చేరినారని విన్నానో ఆపట్టినుండియు సంతోషముతో కొంచెము భోజనము చేయుచు నిద్రించుచుంటిని. ఇచ్చటకు వచ్చినతోడనే కొందరు మునిసిపాలిటీలో చేరినారని విని నాకు చింత కలిగింది. అయినా పోవాలేదు. మన మిప్పుడు మధ్యస్థితిలోనున్నామనియు మనకంటె తక్కువవారు కూడాగలరనియు యిప్పుడుచేరినవారు మనము మరల యెప్పుడు పిలిచితే అప్పుడు వచ్చెదమనియు, ప్రస్తుతము జాత్రైక్యతలేనం దువలనను, కొన్ని యిబ్బందులవలనను చేరియుండుననియు మనము నిశ్చయముగావుండే కొంతకాలముగా “అకాలీల” మాదిరిగా గాంతముతో మరల మునిసిపాలిటీ సంరంభము ప్రారంభించే యెడల వారందరు తప్పక కలియదురనియు చెప్పిరి. అంతటితో రాత్రి 11 గంటలకు అధ్యక్షులకు వందనములతో సభ ముగింపబడినది. (పురవాసి)

మచిలీపట్నం

(ఒక విలేజ్ నియంజి)

జిల్లాజ్యే

నవంబరు 9:— మాజడ్డి గార్ల కుటుంబి లోబోదార గారు, జడ్డి పదవి స్వీకరించి నప్పటినుండియు బ్రాహ్మణ గుమాస్తాను కొందరిని బందరునంచి యితర ప్రదేశములకు బడలాయించుచుండిరి. కొలదిగోజుల క్రిందట, దొరగా రొక యమోఘ మైన కార్యమును చేసిరి.

అక్కింగు బ్రాహ్మణ గుమాస్తాలనందరిని నవంబరు 1, 1922 నకు లోపుగా మానుకోవలసినదిగా యొకయుత్తరువు దొరగారు జారీచేసిరి. దొంగా రంతటితో నూరుకుండక పర్యవేంటి బ్రాహ్మణోద్యోగియులమీద దాడివెదలిరి. ఏకాకణము తెలుపకనే, కొందరి బ్రాహ్మణోద్యోగియుల తరములు తగ్గించిరి. కారణములు తెలుపకునికొరగా, దొరగారు మీకు మనములెదని చెప్పినట్లు. అప్పుడు బ్రాహ్మణోద్యోగియుల కేమితోచక, వెంటనే మోక్షోద్యమికి లోబోగారి చర్యలన్నియు తంతిరూపముగా నెలిసిరి. అప్పుడు, మోక్షోద్యమి, నదరుత్తరువును వెంటనే రద్దుచేయమని జిల్లాజడ్డిగారికి రిండికొట్టెటలు.

నర్సారావుపేట తాలూకా సమిడిసాదు అగ్రహారము చున్న శ్రీ గామానాయగ్రంథాలయ ద్వితీయ వార్షికోత్సవము దాక్షిణ్యధర్మ దినమి(30-10-22)రోజున శ్రీయుతి అచ్యుత కెంకటమణయ్యగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగినది.

ఈ గ్రంథాలయశాఖ యగు నాటకసంఘములై శ్రీ కృష్ణరాయబాపయ్య (పాండవోద్యోగము) నాటకము యీ రాత్రియే ప్రదర్శింపబడినది. మరునాటిదినము తృతీయసంస్కార కార్యనిర్వాహక సంఘయెన్ని కలును జరుపబడినది.

భారతముద్రాలయ మహాసభ

యలోజరుగుట

డికెంబరు నెలలో భారతముద్రాలయ (పెను) మహాసభనుదగయలోజరుగగలదని జేచాను మోక్షోద్యమి ప్రకటించెను.

రస్ట్రన్—హారన్నుబై

అయిల్ అండు గాస్ ఎంజినులు

హిందూదేశములో నుండువాటిలో నెల్ల అనుకూలమైన ఎంజినులు.

ధరల జాపితాకు వ్రాయుడు.

మద్రాసు రాజధానికి ఏజంట్లు:

MASSEY & Co., Ltd.,

ENGINEERS, POST BOX 554, MADRAS.

Telegraphic Address:

MASSEY, MADRAS.

ELEPHONE 1085.

భారత ప్రభుత్వ స్థితి

సామ్రాజ్య శాసనసభ

"మాంచెరు గార్డియన్" పత్రిక స్వకీయవిలేఖరుడు ఇట్లు వ్రాసెను:

సిమ్లాలో నేను సామ్రాజ్య శాసనసభాసభ్యులను పలువురిని సందర్శించుట తీసుకొనిచెను. భారతదేశమునకు ముఖ్యమైన యవసరము ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక వర్గము నధిక్షేపించు నట్టిదిగాక దేశములోని యంతఃకలహములను బోగొట్టుకొని దేశీయుల నందఱను ఒక మార్గమునకు తీర్పుగల శాసనసభ యుండవలెనని కొందర యభిప్రాయము.

ఇట్టియభిప్రాయము పలువురికి గలదు. అయినను నులభ్యముగ నందఱకును దెలియుటకై ఒక్కసభ్యుడు మాటలాడిన మాటలన్నిటి నివేదించెదను.

"మనము లొందరపడకుండ సంస్కరణ చట్టములోనున్న ట్లు నెమ్మదిగ నభివృద్ధి జేందవలెనా లేక రాజ్యాంగవిధానమును వెంటనే మార్చవలసిన దని కొందర వ్రాయు విషయమై వాద సంధియైతేను. ప్రభుత్వమువృద్ధముగనుగట్టిగను నుండునట్లుడు, మాగ్నాతము ధైర్యమే సంస్కరణచట్టమునం దొకగొప్పపాత్రవహించు గలదు కేంద్రప్రభుత్వము దృఢముగ నుండవలెనని చట్టసృష్టికర్తలతలంపిరి. అందులకు సామ్రాజ్య శాసనసభ యొత్తిడి తేటండుటయు, రాజ్యాంగమంత్రి లోబడియుండుటయు, మాత్రమే సాధనమని వారు కనుగొనిరి. ఫలితము దౌర్బల్యము. భారత ప్రభుత్వము వెనుక ప్రజాభిప్రాయము లేదు. శాసనసభలో తనకు తోడునీడనుండుటకు మొకటిలేదు. ఒక్కనోటును సంపాదించుటకు ఎంతయోగ్యమవడవలయును. ప్రభుత్వవర్గపు దొకటిల్లును ప్రవేశపెట్టవలసినపుడు, అధికారపక్షమునకు వ్యతిరేకముగ నుండి భావములను తనవంక కాకర్చించుట కెక్కువకాలము వాదించవలసియుండునని యెరుంగును. అప్పుడు ప్రభుత్వవర్గపులయలనడి అధికముగ నుండును. అందులక నివ్రాణకొనినచో, ప్రతివారమును ప్రభుత్వము నోడించినారాధ వింపవచ్చును.

"భారత ప్రభుత్వము తనదౌర్బల్యమును తెలిగియున్నది. బట్టెలునందు గలిగిడి లోటును భర్తీచేయుటకై క్రొత్త పన్నులను వైదులకు ప్రభుత్వము జంకుచున్నది. గాంధీగారి పేరుచెప్పుకొని మహమ్మదీయ మతముని చెప్పుకొని పోకిరిపనులను జేయువారిని బట్టుకొని శిక్షించుటకు సంకల్పించుచున్నది. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు ప్రజాభిప్రాయమును బాగుగ గుర్తెంగియున్నట్లు దెలుపుచు కేంద్రప్రభుత్వమునకు ఒత్తిడి గలుగజేయు ప్రారంభించినది. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల యవిచేయవలసిన ప్రతిభ ప్రభుత్వమును చెడినది భారతదేశచారిత్రమే నిదర్శనముగ నొకం గుచున్నది. ఈయూటనే సాగించి, ఎప్పటికైన ను కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు ముప్పువచ్చును.

"నేను వైన చెలిపినట్లు, భారత ప్రభుత్వము తనదుర్బల స్థితి తెలిగినందున తన కింక ప్రజాభిప్రాయమునందను చాలునని గుర్తించుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయమును అక్కర్చించుటకు కొన్ని యావయ్య క్షమలగు మార్గముల నువనవలెనని యిచ్చించుచున్నది. కాని రాజ్యాంగమంత్రి ప్రతిమాదును అడ్డువడుచుండును. భారత రాజ్యాంగమంత్రి భారతదేశమును గూర్చి యొక ముక్కయైనను తెలియదు. అతనికి సహాయముగ నియమింపబడిన యావయ్యల లంకకంఠే ఏమియు తెలియదు. వారెప్పుడో వెనుకటి విషయములను చదివియుండును. ఆజ్ఞాపకమును బట్టి నలహాల పొందుచుండును. ఈ యజ్ఞాపకమునకే, భారత ప్రభుత్వము ప్రజాభిప్రాయమునకు వికేమములొడిచినది భయపడుచు రాజ్యాంగమంత్రి కార్యాలయము ప్రజానుగ్రహమును ప్రతి నూచునను నిరాకరించియో, నిర్వాణము జేసియో, తూష్ణీకరించుచున్నది.

భారత ప్రభుత్వ స్థితి యిట్లున్నది. ఇక దేశస్థితి యెట్లున్నదో జాతము. ప్రభుత్వము వెడల దేశమునం దవిశ్వాసభావమును కలిగించుటయే గాంధీగారి ముఖ్యోద్దేశ్యమగుచో, ఆయన ప్రయత్నము ఆనకొనినంతటి కన్న నధికముగ ఫలించినదని చెప్పవచ్చును. ఎచ్చట జూచినను, విమత్రవాయువులు, సందేహము, లేని పోని వదలంతులు. ప్రభుత్వమువారు ఇట్టి వాతావరణమునందు తమకార్యములను సాగించుకొనవలసి యున్నారు. ఎవరైనను కొంచెము ప్రభుత్వమునకు సహాయపడుచుండెనని తెలిసినా, అతని కుండు పలుకుబడి అప్పుడేపోవును. దేశమున కేదైన కొలదిగ లాభము జేయుదమని తలంచువారికి ఎప్పుడును అభ్యంతరములు కలుగుచునే యున్నవి.

"కనుకనే ప్రస్తుతస్థితి నుండు మార్పు గలుగవలసియున్నది. మనముకనే మార్పు గలిగించుటకు బూనుకొనినను, లొందర పడవలసరములేదు. మనము ముఖ్యముగ మనమ్యుల యభిప్రాయములను మార్చవలసియున్నది. మనము ప్రజలకనుకూలముగ నుండు సాధనముల నవలంబించుటకు బూనుకొనుచుంటి మని ప్రజలకు తెలిసిననే చాలును. ముందుముందు లొందరపడకుండు నిమిత్తమే, మనమిప్పుడే తని ప్రారంభించవలయును. భారత రాజ్యాంగవిధానమును నిర్మించుటయన్న నులభ్యమైన కార్యముగాదు. అయినందు ప్రజ్ఞచిన్న దేశమునకు ఏర్పరిచినట్లు భారతదేశమునకు శిశువుగా నేర్పాటు జేయుట దుస్తరము. భారతదేశ వైశాల్యము, భాష, జాతి, మతము, సంఘము, కులము, మున్నగు వానియందు గల భేదములనుగూర్చి యితరులను కొనవలసియు నిజముగనే యుండవచ్చును. అయితే భారతదేశమునకు రాజ్యాంగవిధానమును తయారుచేయుట కిప్పటి కెవరును పూనుకొని యుండలేదు. సంస్కరణచట్టమునకు నియోజన వర్గమును తయారుచేయుట ఎకసక్రమములాడుట వివోదముగ నుండవచ్చును.

నూతనవిధానము

"భారతదేశమునకు ఒక క్రొత్తవిధానము నేర్పరుచుట దుస్తరమని, వెనుకాడుటవలన లాభములేదు. భారతదేశము ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనమునకు తగియుండవలసిన స్వపరిపాలనము నొకగూడ దనువారిలో నేనొక్కడనుగాను. భారతదేశము నేడే ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనమునకు తగియుండలేదని నేనును గుర్తించుచున్నాను. అయినను ప్రజాస్వామ్యపరిపాలనమును మొదట తెలిసికొని తరువాత స్వపరిపాలనమును కొరమని చెప్పుట గుఱ్ఱమును వెనుకనుంచి బండిని ముందుబెట్టుటగ నుండును. మిరు పరిశీలించి చూచినచో, భారతదేశమునందు విద్యాధిభలు ఎందరో గలరు. జనసామాన్యము అగ్రత సంపాదించుకొను శక్తివంతము వారే పరిపాలక భారమును నిర్వహించవలసి యుండును. ఇంట్లాడు మొదటి నుండియు ఇప్పటివరకు నుండి యుండలేదని మిరంగీకరింక తప్పదు.

"భారతము సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యపరిపాలన కర్తము గలేదని నూతన రాజ్యాంగ విధానవర్తము సయతము గుర్తించవలసి యుండును. క్రొత్త విధానవర్త మిట్టియనభ్యుపు విషయముల పెన్నింటినో గుర్తించును. భారత ప్రభుత్వమును కలవర పెట్టుకత్తు తెన్నియో గలవు. తటాలున కార్యరంగమునకు వచ్చు నటుల రాష్ట్రముల నుత్తరువు జేయుటకు భారత ప్రభుత్వమున కవకాశముల నొక వలసియుండును. అంతిగాక నిమిల సర్వము వానిని హిందవులైనను సరే యూరోపీయనులైనను సరే-సంరక్షించుట కేర్పాటుల జేయవలెను.

"నేను నందరను భారతీయులను నియమించుటకు ఇక ముప్పుది నలుబది సంవత్సరములవరకు పీటలేదనియు మనము గుర్తించవలెను. వైసికలమునకు బాధ్యత బ్రతునదేశము వహించుచుండుటకు, అయలకు తగినంతద్రవ్యమును బ్రటిషు ప్రభుత్వాధీనమున నుంచవలెను. అన్నిటికన్నను ముఖ్యమైన యంత మొకటి గలదు. ప్రభుత్వమునకు ప్రజాభిప్రాయ బల ముండునట్లు చేర్చవలయును.

"ఈ విధానమును తయారుచేయు ఉపసంఘమునందు సభ్యులు అందఱును భారతీయులే యుండవలెనని నేను కోరుట లేదు. విదేశములనుండి గొప్పయనభక్తజ్ఞులగు లాయర్లు, రాజ్యాంగ వేత్తలు వచ్చి యిచ్చటి పరిస్థితులను రెండుమూడు సంవత్సరములకాలము పరిశీలించి విధానము నటపిమ్మట తయారుచేయుట యుక్తముగ నుండునని నాకు తోచుచున్నది. ప్రజలు ఫలితము నకై సాధనముగనుండి నిరీక్షింపగలరు. మాదేశము నున్నను మొన్నను తయోత్రించి కాదు. మా వాగంకత నేలకొలిది సంవత్సరములనుండి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది. మాకు కీము గలుగదని యెంచునంతకాలము మేము ఒక్కచోటనే బడియుండు వారముగాము. నేడట్టి విశ్వాసము లేకందుచేతనే, యీ యసం తృప్తి వ్యాపించుట యైనది."

ఈ కవ్వములు గలవనియు, వాని నెక్కుగొనవలసేగాని నిరాకరింపగూడదనియు అభిప్రాయముల దెలిపినందులకు నాకు సంతోషము గలిగినది. వీరు భారత ప్రభుత్వమునకు స్థితి తెలిగిన వారు. జాతీయ ప్రభుత్వమైనను అవసరము వచ్చినపుడు తగిన చర్యలను పుచ్చుకొనక తప్పదని వీరంగీకరించి యుండుట యుక్తముగ నున్నది.

కొందరు అధికారవర్తలు నిష్పంభవిధానమును ఖండించుటను అత్యుబలమును సత్యాగ్రహమును ప్రకటించుటను నేనప్పుడప్పుడువినుట తలసింపెను. కాని కొందరు శాసనసభ్యులు సిమ్లా యందట్టి యభిప్రాయముల దెలిపియుండుటచేత, భయము ఇతరులయందు వీడ్కొనుటయైనది.

విశాఖపట్టణము

గాంధీ నవరాత్రివర్స సందర్శమున, 7-10-22, 9-10-22 తేదీలను జరిగిన వడుకునూలు పోటీపరీక్షలో పోటీదారుల చే వడుకబడిన మాటను (బహుమానము లొనగినవారిలో నొకరును ను-రా-రా, వసంతరావు బాయన్న పంతులుగారికన) వరీక్ష చేయుటకు నేర్పాటుచేయబడిన సంఘమువారిచే పంపబడిన నివేదికము ప్రకారము ఈ కిందిరీతిని బహుమానము లొసంగబడినవి.

శ్రీలలో :—౧ శ్రీమతి, చింతపల్లి - సీరాలమ్మగారికి (మొదటిబహుమానము) వెండిపతకము. ౨ శ్రీమతి, కలకల్లూడి భానుమతమ్మగారికి (రెండవబహుమానము) వెండిపతకము. ౩ శ్రీమతి, ఆసాదేవి (పంజాబు వారిమణి) గారికి (ప)త్యేక బహుమానము) రాటుము.

పురుషులలో :—శ్రీయుత ఉత్తరవ్వ - నుబ్బారావుగారికి వెండిపతకము.

గాంధీ నవరాత్రివర్స సందర్శమున వనూలైన రు గె-౧-౪, లకు, మ-రా-రా, గరుడా- నూకయ్యనెట్టిగారును, మ-రా-రా, మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామిగారును సంఘమునకు పంపిన కర్పూల జాబితాలనుబట్టి ఈ క్రిందితక్కు ప్రమరించడమైనది.

సన్నాయిమేళనకు	౮- ౦-౦
గేనులెట్టు, చమురు, వగైరా	౧౪-౧౦-౦
బోయాలకు	౪- ౦-౦
భూభాద్రవ్యములు	౪- ౮-౦
ఉరేగింపు కర్పూ	౧-౧౦-౦
ప్రసాదములు	౩- ౨-౦
కూలులు, చిల్లర	౧౨- ౪-౦
ఎకపుతెచ్చినలాంతరు పోయినందుకు	౬- ౦-౦

మొత్తము గె-౪-౨౦

కర్పూ గె-౪-౨౦
వనూలు గె-౨-౧-౪

టోటలు ౨-౦-౨

కవికొండల - వేంకటసత్యనారాయణమూర్తి,
కార్యదర్శి, గాంధీ నవరాత్రివర్స సంఘము.
8-10-22.

తెలకుప్పనివారిణి (157)

చర్యమునైందు తెలకుచ్చలు వైభూతలన పూచీగా ౩ దినములలో నయమగును. శుద్ధ వసంతాశిలచే చేయబడిన ఈ ఔషధము ఋషిశ్వరనిచే కనిపెట్టబడినది. నయముగానిచో ధరకు రెండింతలు చెల్లించవలెను. బుడ్డి 1-కి వి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ ౩. ఉత్తరములు ఇచ్చి ఖలో వ్రాయవలెను.

HAKIM ABDUL HAJI,
P. O. Kamtaul,
Darbhanga B. తి. O.

భయపడవద్దు

తేలురుట్టిగ "కొలము" ఈ ఔషధము వాడెన విషయము తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి కల రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలగు ౩ బుడ్లవరకు పోస్తే 0-౧-౦ రు 4-8-0 చుడియార్పగ జేసిన వారికి 1 డబ్బక బుడ్డు పోస్తే తగుండ వంతుండును. బడవారము, పిచ్చ, తిప్పము, తు యము, మూలము, అతి

మాత్రము, గర్భభాగ్యులు మొదలగువాటి కన్నిటికి నమృతమైన యౌషధములు గలవు. క్యాటలగునకు వ్రాసినచో ఇళాముగా వంపెదము. మీకు గల బాధలను వ్రాసి నుంచి యౌషధమును జూందు. (119-980)
Telegrams- } Rajvald Sri Bamandasji Kaviraj
Rajvald } 152, Harrison Road,
Calcutta. } CALCUTTA.

గోదావరి బుక్కు డిపో

రాజమండ్రి.

మా వద్ద వెలకు దొరకు గ్రంథములు

Just out అన సూయ Up to-date

అయి దంకముల క్రొత్తనాటకము

ఏ సతీరత్నము తన పాతివర్య సుస్థిరతాత్మకత (will power) చే, పగటిని రాత్రిగా చేసి కృష్టిని గడగడ లాడించి, ప్రకృతిని- తలక్రిందుగా చేసి- బ్రహ్మాండ మల్లకల్లోలముగా చేసి వైచెనో- ఏకాగ్రముణి- రాత్రి కనగముగా చేసి భవాని- లక్ష్మి- సరస్వతులకు గర్వభంగము - వెంపింపజేయిన ప్రమాత్తులకు శృంగభంగమును-సూర్యోదయభావ కారణమున విగ్రహవోన్ముఖుడగు కాంతుని పుష్టివితుని చేసి సూర్యోదయమును గావించి లోకమున కాంతి పతాకమును బ్రతిష్ఠించినదో అట్టిభారతీయ తిలకలగు సుమతీదేవియొక్కయు ఆనందాదేవి యొక్కయు చరిత్రములను మృదుమధురమైన రంగస్థలముల కనుకూల మగు యొక్కయు క్రొత్తస్థాయి మట్లతో! (songs) చేర్చి ప్రచురింపబడినది.

గ్రంథకర్త:—శ్రీమతి గంగాధరరామ శాస్త్రిగారు వెల: రూ० 0-12-0.

శ్రీపానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి

నాటక రాజములు

పాదుకాపట్టాభిషేకము (పెట్టు-కాటకసమాజములచే ప్రదర్శింపబడుచున్నది, క్రొత్త కూర్పు ... 1 4 0 సరస్వతి క్రొత్తనాటకము ... 1 0 0 సారంగధరనాటకము (క్రొత్తకూర్పు) ... 0 8 0 బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహాచార్యుల నాటకములు, నవలలు అన్నియు మా వద్ద దొరకును. (త్వరలో వెలువడ నున్న గ్రంథములు) కన్న పువ్వు, పగటిమక్క, అద్భుతమగు పరిశోధక, (detective) నవలలు (Plot) అత్యద్భుతము.

కీచకవధ

చక్కని శృంగారరసప్రధాన మగు నాటకము ఇప్పుడే వెలువడినది. రూ० 0-10-0. ధరణిగోట చరిత్ర నవలలు వ్రాయుటలో ప్రసిద్ధి గాంచిన శ్రీయుగ భోగరాజు నారాయణమూర్తిగారి ప్రణీతము చదివితీరవలెను. రూ० 1-4-0. జాతకమర్మబోధిని జ్యోతిషము నేర్చుకొనువారి కర్మబోధయక్తము. బ్రహ్మశ్రీ కాళాధరభట్ల వేంకటరమణమూర్తిగారి ప్రణీతము. రూ० 1-4-0. జాతకమార్కాండేయ శుద్ధిభాగము ఆకేరే వెంకటాశ్రమి ప్రణీతము. రూ० 2-0-0.

సరస్వతి వాచక పుస్తకములు

శ్రీ ఫాదర్ రాఫుసేంద్రరావు పంతులుగారి ప్రణీతము 1-వ తరగతి 0-8-0, 2-వ తరగతి 0-8-0 3-వ తరగతి 0-4-0 4-వ తరగతి 0-5-0, 5-వ తరగతి 0-6-0, 6-వ తరగతి 0-7-0, 7, 8, తరగతులు అచ్చులో నున్నవి. సరస్వతీగణితబోధిని: ఎలిమెంటరీ న్యూటన్ విద్యాభిలకు ఆనీకవిధముల సహకారిగా నుండునట్లు ఆనీకయుక్తి తెక్కలతోను, తెక్కలతోను క్రొత్తప్రశ్నోత్తర వనైరా ఆనీక సూత్రనవిషయములతో ప్రచురింపబడినది. Most up to date కుమారానాటకరణము: ఎలిమెంటరీ న్యూటన్ విద్యాభిలకు విక్టోరి ఉపయోగము వెల 0-2-0. సోల్ ఏంజింజ్: కె. యల్. యన్. సోనుయానాలు, ప్రాశస్యములు గోదావరి బుక్కు డిపో, రాజమండ్రి.

కలరా మాత్రలు

కలరా ప్లేగువలెనే వికవిధమైనవియుబాప్యము. ఇది గాలియందు నీటియందు పరమాణువులైన విషపురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగినవెంటనే మందును తినుట ఆవశ్యకము. కలరాయున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము. డబ్బీ 1-కి 0-6-0 అమృతాంజనండ్రిపో మదరాసు.

అనుత్సాహమునకు కారణము

(హిందీ నవదేవ్ నుండి)

ఉత్సాహము శీవశమయొక్క ధర్మమై యున్నది. అనుత్సాహము పృథ్వువులకు లక్ష్యమై యున్నది. ఉత్సాహవంతుల డగు మనుజుడే సజీవుల డని చెప్పెదగి యున్నాడు. ఉత్సాహవంతుల డగు మనుజుడు ఆశావాది యగుచున్నాడు. వానికి సర్వప్రపంచము ముందుకు దునుకుచున్నట్లు కనిపించుచుండును. విజయమును, సఫలతయు, కీర్త్యాభిమాను ఎల్లవస్తువుల వానికన్నులయెదుటనాట్యముచేయుచుండును. ఉత్సాహవీరుని హృదయమునకు కలవత్ కత్తియే ప్రపంచమున బాడగట్టుచుండును. ఆహారయోగ-ఆహారశీలము ఉత్సాహమయమైనది. శీవశమయమైనది- ఆ ఉత్సాహమును శీవశమను జూచుటకు మన శీలములయందు వాని నుప్రవీణము లావశ్యకములై యున్నవి. కొందరు శేడేధిభముగ మొఱుకుచున్నారు. ఎట్లనగా జనసామాన్యమునందు అనుత్సాహము వ్యాపించిపోయినది. సహాయ నిరాకరణాదోళనము చల్లబడిపోయినది. వర్తమాన కార్యక్రమమునెడ జను లసంతుష్టులై యున్నారు. ఆకార్యక్రమమునందు మాకు కలిగించినదే గాని, లేక-కొంచె ముడేకకడకు నొవకమును బ్రయోగించినదే కాని జనసామాన్యమునకు ఉత్సాహము స్థిరముగ నుండజాలదు. కాని మేము ప్రశ్న యడుగుచున్నాము. ఈభావములు ఈ విచారములు మిహృదయముల యందలివా? లేక జనసామాన్యముయొక్క హృదయముల యందలివా? జనసామాన్యము యొక్క హృదయమున్నచో ఆనేకనుప్రభావలయొక్క సాగర మైయున్నది. ఆహృదయమునందలియే భావమును మనము మేల్కొల్పుదుమో అదియే మనకు మేల్కొనియున్నట్లు కనిపించును. జనసామాన్యము యొక్క హృదయమునందు స్వరాజ్యము కూడ వాగియున్నది. నిందించుచున్నది. కార్యకర్తల మనుషునకు ఆ స్వరాజ్యభావ నను మేల్కొల్పి జనసామాన్యమునందు స్వరాజ్యప్రతినిధి కలిగించుటయే కర్తవ్యమై యున్నది. మానవుని హృదయము స్వచ్ఛమగు సిద్ధమైయున్నది. వానియందు మన హృదయముల యందలి భావములను బాడ, లుగుచున్నాము. ఎప్పుడు మనహృదయమునందు ఉత్సాహము ఆనందము ఆశ యుండుచున్నచో అప్పుడు జనసామాన్యముకూడ ఉత్సాహ-ఆనంద-ఆశాయమైనదిగ గనుపట్టుచున్నది. మనము ముగము వ్రేలవైచుకొని వారివంక జూచుచున్నయెడల వారినుండి యట్టి ప్రత్యుత్తరమే మనకు రాగలదు.

ఏ అనుత్సాహము గూర్చియు కిలీకర్తము గూర్చియు గోల పెట్టబడుచున్నదో అది నిజమునకు జనసామాన్య హృదయమునకు సంబంధించినదా లేక స్వయముగా కార్యకర్తల హృదయములకు సంబంధించినదా? అని యప్పుడప్పుడు సుదేహము కలుగుచున్నది. ఆ సందేహమును సరియైనదే మనము అత్యుపచయము చేయుచుండుట లేదా? మనలోని యుత్సాహమును జనసామాన్యము మీద వ్యాపింపించుటలేదా? మనయొక్క నుష్టము చేతను చెడ్డలొప్పాట చేతను మాత్రమే వర్తమాన కార్యక్రమమును అనుత్సాహవర్ధక మనుకొనుచుండుటలేదా? నిజముగా మనకార్యకర్తల మనములందు నిరుసురత కార్యోత్సాహము కలదా? ఈ సందేహము మనము జనసామాన్యమున పని చేసి చూచితినా, అన్ని నిధములచేత జనులకు నచ్చుకొని యెవరొక వ్యవస్థితము, అందువలననే మనమిట్లు నిరాశులమై మాంద్యముతో బడియున్నామా? మనము ఊరు ఊరు చూచి గ్రామగ్రామములను పోయి చూచి చూచితిమా? ఆంధ్రుల యందు జవాబి-ప్రాయమును ప్రసించితిమా? జనులు ప్రస్తుత కార్యక్రమమును గూర్చి తమ యభిప్రాయమును చెప్పిరా? ప్రస్తుత కార్యక్రమము వలన తమ జీవములయందు నిష్పయత్యము సామాన్యము స్వరాజ్యభావ జాగ్రత్తము లగుట లేదని వినిపించినారా? మనము ప్రజాశక్తియను పేరమీద మనకత్తానే ప్రయోగించుచుండుటలేదా? ప్రజాశక్తి యొక్క స్థానమున మనకత్తానే వ్రాసించుటకు కొరవడుగుటలేదా? మన అధిప్తాంశమునే ప్రజల ఆధిప్తాంశముగాఁ దెలుపుచుండుట లేదా? ప్రజాశక్తి యొక్క తర్జునలను గూర్చి మొఱుకొని, మనకు నుపయోగకరమైనవిను అసామర్థ్యమును (నెనుకొను వేయుటను) నాడుటకు మాత్రమే శోధించుటకు లేదా?

మనము సిద్ధముగా నున్నయెడల ప్రపంచమున సాధ్యముకాని చేదకలదు? ఏపనియైనను ఎవరు తమంతట తాము చేయుటకుఁ గోరలో, ఇతరులచేత నేయుపగోరయందుకో, లేక అపనికారకు సన్నిహితులైన కష్టములను ఇబ్బందులను పడుటకు

సంసిద్ధులగు నుండఁగో వానికి కఠినమైనదిగను దుస్సాధ్యమైనదిగను నగుచుండును. నిజముగా కార్యనిర్వహణాసక్తియు కార్యకులత్యము నున్న మీదట అనుత్సాహమే కాదు, ఎట్టి యిబ్బందులు కూడ దగ్గఱకు రాజాలవు. కార్యము వాస్తవముగా కఠినమైయుండదు. మన యసామర్థ్యమును పిట్టకీరణమును దానిని కఠినముగా చేసివేయుచున్నది. ఏమనుజుడు తనపురుషార్థమునందే పరమాత్మ పదములకు ప్రాప్తము చేసికొని యున్నాఁగో వానికి యసాధ్యమేమి? ఎవడు హింసములను భయోనకములనుగు జంతువులను గూడ దనసేవకులనుగఁ జేసికొని యుండెనో వానికి తనదాస్యబంధములను ప్రేమకొనుట కూడ కష్టముగ నున్నదా? మనకు ఇంటింటికీపోయి తిలకు స్వారాజ్యనిధిని ప్రోగుచేయుట కార్కాముకు చందాదారులను జేర్చుట, ఖద్దరు కట్టుట, కట్టింపజేయుట, బండోచులయందు ప్రేమ, విశ్రాంత్యము కృద్ధిరముట ఇదియే కఠినములగు కఠినబతులను యెడల దెలియకొనుట మేము చేయుటకు చంపుటకు సిద్ధముగ నున్నామని చెప్పబడాలి. యర్థమేమైన కలదా? విన్నవనీయందే తటస్థాయించువారు వెళ్లవెళ్ల పక్షితులలో పోయి అయ్యెదమని చెప్పట స్వయముగా తాము తమమును ఇతరులను మోసపుచ్చుట గాక మేమి?

కాలము సంధిగమును కట్టియు నైయున్నది. దేశము దేశము-మతముకాకల యుండున్నది. రాష్ట్రోత్పాదము ఉండుటయో పోవుటయో యొక్క సమయముగా నున్నది. మన జలము, శీత్యము, పురుషార్థమును, స్వతంత్రత-సేవయు నొనరిపిడిరాల్పివై పుట్టింపఁ జూచున్నది. ఆవిశాదకులను, బాలాశీయు, మహాత్మాజీయును మనకార్యక్రమ యందలి విశ్వాసముచే జయింపగలదు తమ యమూల్యమగు కాలమును గడపుచున్నాడు. కంకారుపడుట కలనను, కెనుకడుగు వైచుటకలనను, భయపడుట కలనను, ఆకేతరత గవఁబడుట కలనను జేయునకు చాలవచ్చును కాగలదు. మనుష్యులమై యుండియు అనుత్సాహము నొందుట, మనము అనుత్సాహమును గూర్చి గోలపెట్టుటయు ఈధర్మయుద్ధమయమున మనకు కాలబజ్జా జనకముగ నాలొచింపవలయును. ఇతరకంటె దుఃఖకరమగు వార్త యుండగలదా? మన కిల్లంజను సోదరియులును ఈ దేవుమందును వ్రాగుటకు సంసిద్ధమై ముందుకు వచ్చుచుండగా మనము మిసముగ గల మగవారలమై యుండియు జనుత్సాహమును గూర్చియు కైఫియమును గూర్చియు బాటలు పాటుచుఁ గాలమును గోల్పోవుచున్నాము. కావున నోసోదరులారా! పరిశీలించు. మియాత్మలను పరిశోధింపుడు. వానిని దుర్బలములు కానీకుండు. మియాత్మ కత్తను అనుత్సాహమును జనసామాన్యమునై రద్దతఁడు. మన దేశభక్తి మనకు కలుదును చెప్పబడును, విరోధము పెంచుటకును లేక సుఖపడుటకును గలహా నిష్ఠియెడల స్వరాజ్యనిషయమై నిరాశుల ముటకు మంచిది. అంతియకాని స్వరాజ్యమును గూర్చి మన మున్నట్లు అమరు స్వాతంత్ర్యక్షుధాత్ములమై యున్నచో మనలోనినను ప్రాపంచికమగు నేయాటంకమును, వివిష్ణుభావము, ఎట్టి కష్టమును ఆనుంఛమును నిరోధింపజాలము. ఏక క్షియమున ఆట్టి మనస్తోత్ర కష్టమును ప్రయత్నించినచో అనినంతకుతానే కఠినితోఁగలదు. మనము మనమొక్కొక యడుచును ముందునకే పొగగలము. (లేఖక చాణాపు ఉపాధ్యాయ) రుద్రరాజువరసింహారాజు - సోదరుడు.

సిద్ధసువర్న కాంత్

ఆయుర్వేదవర్ణములలో విశిష్ట ప్రసిద్ధి గాంచుచున్నది ఇందు కుర్చీచేసె నము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చని మున్నులను మొదలగు విలువలను ప్రత్యేకముగా చేయుచున్నది. బాధితి, ఆయుర్వేదమును కృత్రిమముగా, కఠిమును కాంతినిచ్చును. భావపుష్టిని పొందించి కామోద్దీపకము లుగించును. అతిమాత్రము, తీయ, మితిలోగములు, మొదలనుభూతు మియ కరములగు వ్యాధిలలో పొచ్చుగ నుపయోగకరము. వలెంతిపోయి వ్యాధిలకు నుభయము మరల పొందవలయునని ఈ వ్యాధిలనే భుజించవలయును. దాతస్యభోగ వీరికంటె ప్రేమయలన, దృఢముగలది కురొకటిలేదు. "బలముండిన పురిగిడఁచుచు" అను నటుల భుజియ్యవలెనను అందుగాను పుండితిలో నుండుటకు యిచ్చియిచ్చు ప్రధానము గనుక వానిని ప్రతిచాగున విరుగు కాపాడుకొనుటయగు. ఇయ్యది పుండిన శ్రీనాథ శండిర బాల్యురూపాంబులస్వామిల వారి యోగము ననుసరించి చేయుచునది.

విమల కుటీరము: 90, ఆచారప్పగోపి, జి. టి. మద్రాసు,

విదేశ వార్తలు

భారతదేశము

ఫ్యాక్టరీలు అన్వర్థకము

అంగ్లో హైందవుని యభిప్రాయము

గాంధీ మహాత్ముని విధానమును కొనియాడుట
లండన్, నవంబరు 9:—రాత్రి 10-25

18 తేదీని ఒక అంగ్లో హైందవుడు వ్రాసిన లేఖను టైముస్ పత్రిక ప్రకటించుచు ఆంగ్ల యభిప్రాయమును ఇండియాలో ఫ్యాక్టరీలు అన్వర్థక దాయకమని తెలియజేసెను. 'ఆర్థిక సమస్య' వారు భారతదేశమును ద్వంద్వసాయమును జేసికొని జీవించు దేశముగ నుండనియక పారిశ్రామిక దేశముగ జేయ నెంచుట భారతదేశమునకు ఎంతయు అన్వర్థకదాయకము. ప్రస్తుతము భారతీయులు నూటికి 91 మంది కరకులే. ఈనూటికి 90 మందిలో చాలము దిబ్బదలు గలరు. కావునన్నారు. కాని వారికోర్కెలు కొలది గను, మిలేముగ నున్నాయని. పారిశ్రామిక దేశముగ జేయుటచే పనివాండ్లు అనేక పరిశ్రమలమీద నా భారపడియుండుట తప్పించుటయే గాక పనివాండ్లు కడుబీదలుగ నుండుట ప్రాప్తించును. పనివాండ్ల జీవనము, వర్తకము మందముగ నున్న, మరింత కష్టముగ నుండును. దీనివలన పని శీలవారలకు అసంతృప్తి హెచ్చును. దీనిని కార్మిక ఆందోళన కారులు ఉపద్రవ కరముగ జేయుటకు ప్రయత్నించెదరు. ఇండియాలో ఫ్యాక్టరీలను ప్రశంసించిన పనివాండ్లు త్రాగుటకు ప్రారంభించెదరు. సిగరెట్లను కాల్పు నారంభించుదురు. కార్మిక సభలు స్థాపించుదురు. ఎక్కువ వేతనములను గోరెదరు. అందరును పూర్తిగా అసంతృప్తు లగుదురు. జాతీయ గౌరవమును కోల్పోయెదరు. జనసామాన్యపు నైతిక వర్తనమునకు హాని గౌరవముండవలెను. ఇది లేకున్న ప్రజాసామాన్యము నీతి బాహ్యు లగుదురు. ఒక్కసారి ప్రజలు గ్రామములలో వ్యవసాయక జీవనమును మానిరా 'వారి కర్మము కాలిపోవును' ఈ యుపద్రవము లన్నిటిని గుర్తించియే గాంధీగారు టిట్టమోయని మొలకబెట్టుచుండెను. నిరాశంబర జీవనమును గడపవలయు నని కోరుచున్నారు.

లండనులో ఒక శ్రీ గురుదరనుగు దక్షులను భాంచి కొన్ని మాలికలను అక్రమముగ భాచినందులకు అరెస్టు చేయబడెను. పోలీసుకోర్టులో ఈమె 11 తేదీని విచారింపబడెను.

జర్మనీ యవలసిన నష్టపరిహారులు

పాయింట్ కేసుగారి యభిప్రాయము

స్వాజి, నవంబరు 9:—జర్మనీ దివాలా తీసికొని ఒకవంక ప్రకటించుచు ఇంగ్లండు వాణిజ్య సాంకేతికమును మరల నిర్మాణము జేసి ప్రాణాధిపతు ఇహపదారులను నాల్గరెట్లు ఎక్కువగా జేయుచున్న జర్మనీ అధికపరిశీతులను, ఎగుమతులను తాము పరిశీలించునని ప్రాంసువారు పట్టు పట్టుచున్నారు. బ్రుక్లిన్ నగర అసభ ముఖ్యమంత్రి మిట్రమండలి ప్రాంసుతో బాటు పరీక్ష నవంబరు 9-న యని ప్రశ్నలు అడుగబడును. ప్రాంసు (బ్రెటన్ ను సమ్మతించి యున్నది. గ్రెటన్ బ్రెటన్ ప్రాంసు సమ్మతించినది. నష్టపరిహారులను పోగొట్టుకొనబడిన ప్రాంత సామ్రాజ్యము అమలుబరువునకు ప్రయత్నించుచున్నది.

జర్మనీ కరెన్సీ నష్టపరిహారులకు ను వెట్టుబడి పెట్టిన సమ్మతి పోలీస్ డివిజన్ యని యనుభవకారము

అధిమములు భంగముగానుండ జేయుటకు వలసిన సామర్థ్యమును తమత్రుము ప్రాంసు నష్టపరిహారులను పోయి కేసుగారు ప్రత్యుత్తర మొసరి.

ఆక్రమణ సైన్యము

యునైటెడ్ స్టేట్సువారి హక్కులు

వాషింగ్టన్, నవంబరు 9:—ఆక్రమణ సైన్యముల 8 గు భాగములను సమానముగ (బ్రెజిల్, ఫ్రెంచి, ఇటలీ, బెల్జియము తోబాటు ఆమెరికాకు గుడ సమానముగ రావలయునని హామ్యజెనుగారికి తెలియజేసిరి. నష్టపరిహారులు ఎవరచికి ఎంత మొత్తము రావలసినది ఇప్పుడు సభరణ జేయుటకు పిలువబడిన మిత్రమండలి అన్నిటల తెలియబడినది. కాని ఆమెరికాకులకు ఇచ్చుటకు ఒక విధానమును తయారుజేసిరి

జీవనపుష్కరము ఇప్పుడు తగ్గుటచే పరిధులనుగూడ ఏప్రిలు 1 నుండి తగ్గించవలయునా యని యడుగుటచే ప్రస్తుతమందున్న పరిధులు మాడే డబ్బరకు ఫిరముగ నొండు ఏకాములు చేయవలెనని ప్రభుత్వ మారు నిర్ణయించుకొనిరి.

అంగ్లో రావారు ఎక్కువకోర్కెలను గోరుట

మిత్రమండలి సంపూర్ణ దావత్వముతో నుండుట

వట్టినవట్టును మిత్రమండలి వదలరు

కిలాఫతునుగూర్చి ముసల్మాను సముఖుల యాక్షేపణలు

పరిశీతులు చాల అపాయకరముగ నుండుట
నవంబరు 9:—ఉదయము 12-30. సామిప్రప్రాచ్యసమస్యనుగూర్చి లండనుకు చాలతెచ్చుకొని సమాచారము తెలియచున్నది. ఫ్రేంకులో రెండుటల తెగొట్టుబడినది. తొలివార్తలు పోవుటచే, చార్పిసేనాని పరిశీతులు చాల అపాయకరముగ నున్నవని తెలియజేసెను. మిత్రమండలి తమయశస్యులను అసంతృప్తి, ఆక్షేపణ, పిహాపాగారికిని హమియచే గారికిని తెలియజేసిరి. కమాలిస్తులు రాజీకరమృట గానించుచు, అతివాదుల అధికారము హెచ్చుచున్నది. పరిశీతులు భయంకరముగ నున్నట్లులే ప్రాంసుగూడ కలంచుచున్నదని తెలియచున్నది. ఏకోజు కారోజు పరిశీతులు శ్రుతిపి విచిపోవుమిండుటచే లాసెను సభ యశరమని ఆశచున్నారు.

తురుష్కుల కొత్తకోర్కెలు

ఈలోపుక కమాన్వెలు తమకోర్కెలను హెచ్చు జేయుచున్నారు. మిత్రమండలి కాకొస్తాంటునోపియను తక్షణము ఖాళీజేయవలెను. ఇన్ఫు మన్నుచో, చటల్, స్కూటారియా, చనల్తో ఉండవచ్చును. జిడంబడి లన్నియు రద్దగారయినను, ప్రజాభిప్రాయమునుబట్టి పడచటిక్రేసును ఎవరికి స్వాధీనము జేయవలసినది నిర్ణయించవలెను. మొనూలును తర్కికిచ్చి చేయవలెను. కిరియా స్థూపాదుల నిర్మాణము చేయవలెను. మిటి

లిక్, చియన్ అసియామైనరు కావల భాగమందు ఇతర దీవుల స్వాతంత్ర్యమును మరల ఇచ్చివేయవలెను. గ్రీసువారు 2100000000 పానులను నష్టపరిహారును నీయవలెను.

అందరును భయపడుట

తురుష్కులు ఇట్టి గొంతెత్తు కోర్కెలను గోరుటచే కాకొస్తాంటునోపియ, ప్యారిసులోను గల్గిన భయమునకు కారణములు నష్టమైవి. జనపదుల మైనిక శాసనమును ప్రశంసించుట వలయు ననుచున్నారు. మిత్రమండలి పరిశీతుల నన్నిటిని తమవశములో నుండుటల జేయగల్గిన భయము మాత్రము కదలుటలేదు. బ్రిటిషు సాకానికము మిత్రమండలి సేనాని లెక్క, 80,000 నేల బ్రిటిషు, 5000 ప్రాచియారును అనివేయబడినది. జలసంధిని హద్దుమీరి పోకుండ సాయాధి తురుష్కు సేనలను ఆపుజేయుట కష్టముగాదని పోకు సాని తెలియజేసెను.

మిత్రమండలి చెప్పు చెదంకుండుట

బ్రీట్లు, నవంబరు 9:—కాకొస్తాంటునోపియలో పరిశీతులను స్వాధీనములో నుంచుకొనుటకు మిత్రమండలి ప్రభుత్వము వారు మోపినవిధమున సంపూర్ణ సహాయ మొనగడమని యభియము నొసరిరి. కమాన్వెలు అధికారులు ముచేయి రిడంబడికకు విరుద్ధముగా కాకొస్తాంటునోపియలో ప్రశంసించవలెను తక్షణము రద్దజేయవలె ఆవసరముగ నర్హము జనపుటకు తమ ప్రభుత్వమువారితో సలహా జేసెదమని మోపియనరులు తెలియజేసిరి కాకొస్తాంటునోపియ వార్తలు తెలుపుచున్నయని.

సైనిక శాసనము ఇంకను ప్రకటితముగా లేదు.
లండన్, నవంబరు 9:—చనల్, బోక్సెమర్లు తురుసు తెగొట్టుబడినవి. అందుచే లండనులో వార్త లేవియు తెలియక పోవుటచే భయమగుచున్నది. సైనిక శాసనము ఇంతవరకు ప్రకటితము కాలేదు. కసింపానులో ఇద్దరు బ్రిటిషు సైనికులు చంపబడిరి.

అంగ్లో రావారు ఇతరకోర్కెలు

లండన్, నవంబరు 8:—మిత్రమండలి సేనానుల ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తరముగా అంగ్లో రాప్రభుత్వమువారు రిట్లు తెలియజేసిరి:—మిత్రమండలి కాకొస్తాంటు నోపియను ఖాళీజేయవలెను. మిత్రమండలి యుద్ధకాలను తీసుకపోవలెను. కాకొస్తాంటు నోపియ కమాలిస్తుల పరిపాలనమునకు సేనాని, యుద్ధకాలకును పరస్పరవిరుద్ధముగ నుండు ననిరి.

కాకొస్తాంటునోపియలో సైనిక శాసనము కొలదికాలములోనే ప్రకటింపబడును.

చాంబర్లనుగూరు

కెన్సు బర్నింగు హామీలో నుపన్యసించు సాలీప్రప్రాచ్యసమస్య స్థితులనుగూర్చి ప్రస్తావించిరి.
ప్రభుత్వమువారు బాతీయ గౌరవమును, లాభములను, క హామీతో బోక్సెరా గారికి సహాయము జేసినదని చాంబర్లను గారు తెలియజేసిరి. అంగ్లో రా సేనాని ఎంబ్లిలో కొత్తకోర్కెమును రిడంబడినది. పూర్వము తురుష్కులవలె సహాయము లేదు. పాశ్చాత్య ప్రజలన్నను, పాశ్చాత్యుభిప్రాయము లన్నివారి కంతముగియు గిట్టువు.

కిలిఫాను అధికారము లేకుండ జేయుట

తురుష్కు సేనాని ఆక్షేపణ

క లిఫాను అధికారము లేకుండ జేయుటచే ఉపద్రవము కలుగునని ముస్తఫా కెమాలుగారికి ప్యారిసునుండి పేరీసుపాపా గారు తెలియజేసిరి. ముస్తాను కిలాఫతు విషయములం జేసి మన పూర్వముతులను మనకును చెడుట తగ్గినందును. కిలాఫతును తొలగించుటకు ప్రయత్నించుట గొప్పరీత్య అంగ్లో రావారి తీర్మానముమతముపట్ల ద్రోహచింతగ నెంచుదును. ముసల్మానుల సహాయము పోవును. ఇస్లాము మతమునకు సహాయభూతముగా కిలిఫాను రాబ్యాం గాధికారముగ నుండవలయును. దీనికి వ్యతిరేకముగా జేయుటకు ఇస్లాముమతము అంగీకరించు నని తలంచినది వ్రాసెను.

సోవియటులు

బ్రిటనుకు పంపిన రెండవలేఖ

లండన్, నవంబరు 9:—సామిప్రప్రాచ్యసమస్యలో అన్నిటియందును రషియా, ఉక్రేను, బార్బియా వారదరును పాల్గొనుట కధికార ముండవలెనని లండనులో సోవియటు ప్రతినిధి బ్రిటనుకు ఇంకోలేఖ నడజేసెను. తర్కిని జరిగి సంరక్షణకింద ఎంతమాత్రము ఉంచరాదనిరి. తురుష్కులకు ముద్రమిదను, భూమిమిదను హక్కులు ఉండుటకే ప్రయత్నించుచున్నార మనిరి. ఒకజలసంధికి సంబంధించిన విషయములందుండే రషియా పాల్గొనుటకు ఇష్టపడదు. లాసేనుసభలో సాంకేతికముగ ఇంకను తుర్క్కి యుద్ధము జేయుచున్నదను దేశములలో సమాధానము జేసికొను కర్మచరములు చాలకాలము పట్టుకు. కాని ఈదేశములలో రషియా జేర్చుడదు.

తురుష్కుల కృతజ్ఞులు

ముస్తాఫా మునుందరి రిడంబడి విలేఖ

లండన్, నవం 9:—రాత్రి 9-10 టైముస్ ప్రాచీయ ప్యారిసునుండి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు. తురుష్కులు విశ్వాసభూతకలెర్లకై వైచివాదు చాలించారించుచున్నారు. బ్రూసెలో 80 ప్రాచీనట్టుపాల్గొనుట మూయబడినది. ముచే నీయా బ్రూసె ఇహపదాని ఒట్టుకొని? ఈ ఇహపదారి దైరక్తము బంధించిరి. ఇదియే తురుష్కుల కృతజ్ఞులు.

ఇటలీవారి వైఖరి

రోమా, నవంబరు 9:—తుర్క్కినిగూర్చి అందరును ఏకాభిప్రాయముతో ప్రవర్తింపవలెనని ముస్తాఫా సేనాని ఇటలీ మోకమినననను తెలియజేసెను. అరబుమరువో ఇటలీవారియ వాదులను కాపాడుటకొన్ని సాహులు కాకొస్తాంటునోపియకావల తయారుగ నుండుట తగ్గవుజేసిరి. యుద్ధనాక అల్పిమెడిసును కాకొస్తాంటునోపియ కావలనే యుద్ధరయమునని చలికాలము పట్టుకున్నచో లాసేనుసభను ప్రభుత్వము ఆపుజేయుటకు తమకుకూడ ఇష్టమేయని బ్రిటనుకు తెలియజేసిరి బ్రిటిషు సైనిక ప్రధానమంత్రిలతో సంగతి. మిగిలిన అధికారులు ముస్తాఫా సేనాని గారే ఉంచుకొనిరి. లాసేనుసభకు పోవుటకు ప్రతిబంధకము ముస్తాఫా సేనాని కల్గినది. తనకు విశ్వాస మున్న ప్రతినిధులను సభకు నంపెదరు.

సమయమువచ్చినచో బ్రిటన్ లనుండి తక్షణము యుద్ధనాక కాకొస్తాంటునోపియకు పోవలయునని యునైటెడ్ స్టేట్సు గా కాఖవా రుత్తరువు జేసిరి.

గ్రామపంచాయతీలను గూర్చి విచారణసర్వే. 6 ను పాతకుండులను ఇద్దరు సేనానులను నేరములుగ జేసిరి. ఆసియామైనరు యుద్ధములో కాకాస్టాంట్రిను రాజుమాటిమాటికి తోకవలయుగ జేసికొనుట తప్పని సైనికులను ఆధికారిగనుండుటకు బదులుగ ప్రతినిధులుగనున్నవని తోచినపుడు పరిశీలనము గావించెను. కాకాస్టాంట్రినును విచారణ జేయవలెనని సహాయము చేయలేదు.

తురుష్కపరిశీతులు

వృత్తికావ్యాభ్యాలు

మిత్రమండలి వికమత్యమును కమాలుగారు లక్ష్యము జేయనిచో అవివేకముగ ప్రకటించినవారగుదురు. కాని అట్లు జేయుటతప్పని గ్రహించెదరు. కాని ఆ ప్రజేతములందున్న సేనలు పరిశీలకులను చక్కచెట్టగలవు.

కమాలులు బోలిపివారు యుద్ధలనుబన్నుట తప్పనియు తురుష్కులు సంధిపాదుజేయుట కవకాశమిచ్చిన మిత్రమండలి చివరకు విచారించవలసినవృత్తిని 'మైము' వాకొనుచున్నది.

మిత్రమండలి వికమత్యముతో నన్నంతకాలము కమాలుగారిని గూర్చి భయపడ నకలములేదని డెయిలీ తెలిగ్రాఫు ప్రతిక నడుపుచున్నది.

కర్ణాటకపు ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రియగు విధానము అంత ఆక్షేపణమైనదిగాదు. దేశక తురుష్కులు దెబరించుచున్నారు. మిత్రమండలి చరిత్రను పరిశీలించుచుండుట నని వేర్వే మినిస్టరు గెటటు ప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

బాల్కనల ద్వేషమును శవకండ్ మిత్రమండలి కార్య భారమును నిర్వహించు గాక యని డెయిలీ న్యూస్ వ్రాయుచున్నది.

యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఎన్నికలు

రిపబ్లికనులవిజయము గొప్పదిగ నున్నది. రిపబ్లికను ప్రభుత్వమునకు భయములేదు.

క్రొత్తపక్షము గుడదని ఆక్షేపించుటచే ప్రభాస్వాత్య నాయకు విజయము లైరి.

ఎన్నుకొనబడిన ప్రభాస్వాత్యవాదులందరును విల్లకప్రతి కక్షలే.

లండన్ క్రొత్తమేయగారు మూడుగారు అధికారమును స్వీకరించిరి.

మహిళా భారతసమాజము

జైబావారి

సమాజమువారి యాదరణముక్రింద శ్రీమతి యం. లలి తాంబగారియాధిపత్యముక్రింద జరిగెను. మిగిలిన కజిన్లుగారు "ఈ కాలములో మహిళల కర్తవ్యము" అను విషయ ముపర్యసించిరి. రిటైర్డ్ స్కూలు ఇన్స్పెక్టర్స్ క్రినివాన్ గారు భాషాంతరికరించిరి.

గుంటూరు

సమాజమువారి యాదరణమున కజిన్లుగా రుపర్యసించిరి. 230 యావతీమణులు సభ సలకరించి యుండిరి. కజిన్లు గారి అంగీకరణము నొకకాత్రిగారు తప్పిమాటే చెప్పిరి. అనేకమంది స్త్రీలు దినుషులు క్షామలు పెట్టవలయునని ఆగ్రహ యముల వెల్లపుచిరి.

వెల్లూరు.

లక్ష్మీలాసహాయము సమాజమువారి యాదరణముక్రింద సభజరిగెను. అదయారు శ్రీమతి రాజారాం గారు ఆగ్రాసాధి పరులై, వికమత్యముగూర్చి యుపర్యసించిరి. తరువాత శ్రీమతి వి. నుబ్బరావుగారు వికమత్యకర్తగూర్చి యుపర్యసించిరి.

అఖిలభారత మిత్రవాదమహాసభ.

వైస్రథ శాన్సారులలో డిసెంబరు 27 వ తారీఖునకు తరు వాతను జరుగెను.

శాన్సారు విశ్వవిద్యాలయము, ఉన్నతపాఠశాల విద్య నుగూర్చిని బిల్లులను 20 వ తేదీన జరుగు శాసనసభలో గొం కల్పరంగుగారు ప్రవేశ పెట్టెదరు.

సామాధికారికర్యటనము.

సామాధికారిక రివల్యూషన్ డివిజన్ జూనియర్ కే 19 వ తేదీన మహిళాశాఖలో డిప్టీ కమిషనరులు. 14 వ తేదీన భాషాను, బయిని దర్శితురు.

మాస్టా రైల్వేవిషాదము

నేరములవిచారణ

కోయంబత్తూరు, నవంబర్ 8:— జిల్లా మేజిస్ట్రేటు హెచ్ యల్. ప్రేమడేవుడ్ గారియందు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుగారు సార్లుంటు ఆంధ్రాను, 1928 న బరు హెడ్ కాన్ స్టేబిల్ గోపా లం 37 నంబరు కాన్ స్టేబిల్ పి నారాయణనాయక్, 995 కాన్ స్టేబిల్ రామున్న నాయక్, 705 కాన్ స్టేబిల్ రాయూ రనంజియార్, కన్నంబు అనునొకచరిపోయిన పోలీసు. 804 కాన్ స్టేబిల్ కుండెన్న నాయక్ వీలవై 804 (ఏ) పీకలకోడ్డునె క్షనుకొందను, 128-129 రైల్వే కాసనము క్రిందను, మాస్టారైల్వే విషయముగ నేరము మోపబడిరి. నేరాలోకణప్రమునుండి కొన్ని భాగముల క్రింద తెలిపితిమి.

మాస్టారుగూటలు ఫలితముగా అనేకమంది కైదీలను ఇతరజైలుల జైలులకు తీసికొని పోవలసినవైనను.

1921 సం॥ నవంబరు 19వ తారీఖున నూరుమంది కైదీలు తిరుచనూండి బల్లారికి రైలుబండిలో తీసికొని పోబడుచుండిరి. మామూలుచోప్పున కైదీల లగ్జరీ పెట్టెలలోవేసి రలుపులుమాసి వెలుపలభాగము అంతయు రింతులతో బిగివేసి, మంపుచుండి రి. మధ్యాహ్నము 12½ ఘంటలవేళకు రైలుబండి పోకనూరుపై వను జేరెను. అచట పెట్టెలెవరి చూడగా, గాలిలేనందున రి6 మంది చనిపోయియుండి రనియు, అనేకమంది యూపిలేకచని పోవుస్థితియందుండిరనియు తెలిసెను. వీరిలో 14 మంది కర్రవా తగారి లేకనే చనిపోయిరి.

మొదటి ప్రతివాది మదరాసు పోలీసు సార్లుంటు, మిగ త గారు మదరాసు పోలీసు కాన్ స్టేబిల్ లు. కైదీల కాపునకై ప్రతివాదులందరు ఆర్మీమెంట్ పంపబడి యుండిరి. తిరుచనూరు పీరుబండితవచ్చా లోనికి తీసికొనిరి. అ ప్పటినుండి పోకనూరుచాక వీరి స్వాధీనమునందే బండియుండె ను. కైదీలున్న పెట్టె నంబరు. 1711. ఈ పెట్టెయందుండొక బోగి పెట్టెలో ఆంధ్రాను గార్లుగా ఉండిరి. కెనుకబండిలో 2,6వ ప్రతి వాదులును మార్చియుండిరి అందునబండిచాలదగ్గరే యుండిరి. 1 వ ప్రతివాది ఇంజనరుకు సమీపమున నేయున్న చెంచుకొను పెట్టెలో మార్చియుండిరి. తిరుచనూరు విడచినకొంతకాల మున కేకైదుగారిలేని కారణమున దప్పిగొనియుండుటచే కే కడిది, ఏర్పరాని ప్రతివాదులలో మొదటి ప్రతివాది రివ్యయి తరులందరు బండికి వెనుక నేయుండి యుండుటచే నాకేకలపిని యుండవలయు. ఇంతినుగాక ప్రతివేమన కద్ద బంపు ఆగుచుం డెను. అందున ప్రతివేమనకద్దను బండిదిగి, కైదీ లున్న పెట్టెను కాచవలసియందెను.

1-వ ప్రతివాది మదరాసు, ఉలవకోట స్టేషనులలో దిగి ప్లాటుపార్సుమం దుండుటవలనను, కైదీలు పెట్టెలో లేకలు నేయుటయు, నీటికిగారికి అరచుచుండుట ప్లాటుపార్సుమ విడదన్న వారందరు వివక్షిగిగందున మొదటి ప్రతివాది కిది తెలిసియే యుండవలయును. 2, 3, 4, 5, 6 ప్రతివాదులు యీ విషయము మొదటి ప్రతివాదికి నివేదించలేదు. మొదటి ప్రతివాది కైదీలపరిస్థితి యెరిగియున్నను విచారించుటకు ప్రసత్నించ లేదు. సమీపమునకు సరిగ్గా ప్రతివాదులందరు ప్లాటుపార్సుమ తొలగించుటకు తగిన ప్రయత్నములు కలిపియుండిన ఈయంత మాగి ఇంతమంది ప్రాణములు కష్టపడుచుండెడివి. ప్రతివాదు లందరు నిర్లక్ష్యముననుండి, తగుప్రయత్నములు చేయకున్నందున 70 మంది కైదీల చావునకు కారణమై 804 ఎ. పీకలకోడ్డునె క్షనుకొంద నేరముచేసిరి. బుద్ధిపూర్వకముగనో నిర్లక్ష్యముగనో తగిన చర్య బుచ్చుకొనక తమ స్వాధీనముననున్న 100 కైదీల భద్రతరుపలని కారణమున రైల్వేచట్టము 128, 129 సెక్షను లక్రింద నేరముచేసిరి. మదరాసు ప్రభుత్వమువారు 1922 సం॥ సెప్టెంబరు 12 వ తేదీన ప్రచురించిన 784 శబ్దము ఆర్డరు నందు ప్రతివాదులవై నేరములక్రింద విచారించవలయునని తెలిసియుండిరి.

ఈక్రిందిసార్లు విచారించబడుదురని తెలియుచున్నది. ఏ. ఎ. నారాయణన్ అయ్యర్. పర్యాయ. వి. రామనాథ అయ్యర్. తిరుచ. డి. ఆర్. శ్రీనివాస అయ్యర్. గోపా ల టరాగన్, ఉలవకోట. క్యాండర్ మోహదేవ్, డబ్లియు. రాధ ర్. కే. వి. రామయ్యర్. తెల్లమట్లకుట మహమ్మదుగొట్టి, బల్లారిజైలులోనున్నకైదీ మేకువైద (బల్లారి క్యాంపుజైలు) కలికారట్టుతంగర్. (బల్లారి క్యాంపుజైలు) పి. నారాయణనంబ యారు. (రైల్వేపోలీసు) జి. రాముని మాన్. (రైల్వేపోలీసు. గోవిందన్ నాయక్. (రికర్టుపోలీసు) ఆర్. గ్రీన్. సార్లుంటు కెప్టెన్ మోహయ్య. వి.యం.యస్. కన్ననూరు. కొలకానూస్ మా లాపురము.

వాతావరణ స్థితి

1922-వ సంవత్సరం నవంబరు నెల 11-వ తేదీనారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	తేది 24 Xంటులలో ఉష్ణోగ్రత	తేది 24 Xంటులలో అవర్షణ	తేది 24 Xంటులలో వర్షము	తేది 24 Xంటులలో వర్షము	తేది 24 Xంటులలో వర్షము
విజ్ఞాపనము	...	...	...	...	...
విజ్ఞాపనము	...	...	...	...	...
విజ్ఞాపనము	...	...	...	...	...
విజ్ఞాపనము	86.7	71.6	...	2.05	8.12
విజ్ఞాపనము	80.2	61.8	...	5.51	1.82
విజ్ఞాపనము	84.4	76.4	...	4.28	4.24
విజ్ఞాపనము	84.6	76.1	...	6.55	4.44
విజ్ఞాపనము	86.3	74.7	...	16.27	4.67
విజ్ఞాపనము	90.0	72.6	...	4.88	0.95
విజ్ఞాపనము	90.8	78.9	...	8.88	0.61
విజ్ఞాపనము	85.5	68.5	0.01	7.44	2.18
విజ్ఞాపనము	84.8	70.1	0.31	7.75	8.61
విజ్ఞాపనము	91.4	71.9	0.24	10.57	4.07
విజ్ఞాపనము	86.8	73.1	0.10	21.59	91.8
విజ్ఞాపనము	85.4	74.8	0.81	35.41	18.50
విజ్ఞాపనము	84.4	75.2	0.71	28.01	10.79
విజ్ఞాపనము	82.2	74.2	1.81	16.17	6.47
విజ్ఞాపనము	84.9	73.1	4.32	21.59	12.85
విజ్ఞాపనము	84.4	73.8	0.82	7.88	0.06
విజ్ఞాపనము	87.4	71.3	2.48	18.00	8.83
విజ్ఞాపనము	88.0	75.0	...	16.87	0.65
విజ్ఞాపనము	87.2	74.2	0.67	9.20	0.19
విజ్ఞాపనము	84.1	78.8	4.76	16.16	8.48
విజ్ఞాపనము	89.4	78.0	4.45	8.58	5.15
విజ్ఞాపనము	...	...	1.25	19.18	9.75
విజ్ఞాపనము	79.1	73.0	0.75	20.25	6.64
విజ్ఞాపనము	77.7	78.0	0.75	16.91	0.34
విజ్ఞాపనము	81.8	73.5	0.80	6.89	6.05
విజ్ఞాపనము	86.2	75.0	0.06	6.88	2.19
విజ్ఞాపనము	75.8	65.8	0.69	15.42	7.46
విజ్ఞాపనము	78.7	66.6	0.62	11.17	8.01
విజ్ఞాపనము	74.4	62.2	0.02	7.42	8.00
విజ్ఞాపనము	88.1	75.7	...	6.23	2.68
విజ్ఞాపనము	86.1	70.6	0.04	8.87	0.88
విజ్ఞాపనము	86.1	71.9	0.10	8.60	8.40
విజ్ఞాపనము	91.1	74.8	...	2.84	...
విజ్ఞాపనము	88.1	78.8	...	0.71	1.45
విజ్ఞాపనము	83.1	70.5	...	1.15	...
విజ్ఞాపనము	83.1	52.3	2.06	28.29	15.18
విజ్ఞాపనము	61.1	52.3	0.89	13.28	2.46
విజ్ఞాపనము	...	...	...	...	...
విజ్ఞాపనము	...	...	...	...	...

అకాశము కొంతగా తె:పిబిచ్చినను దట్టముగ వేఘా వృతంబై యున్నది. ఆర్ద్రా హేచ్చునున్నది. పగటికడిమి తగ్గి నది. బల్లారిలో విడుదల 12 గంటలు వర్షముకురినెను. కాని మొత్తము 83 సెంటు స్కేల్ మే వర్షించెను.

మద్రాసులో ఏమ మెరుపు బయలుదేరెను. ఒక అంగుళము వర్షము కురిసినసాతెంతలో 1-11 అంగుళములు, తిరు కనంతపురంలో 8½ అంగుళములలో 2½ అంగుళములు, బెంగుళూరులో ఒక అంగుళము వర్షము కురిసెను.

బొంబాయి, హైద్రాబాద్, మద్రాసు వర్ష పాతము హేచ్చు వచ్చును.

ఎన్. ఆర్. యు. సామూరు.

నాథారణ కాత్తూరు.

ఎన్నెకలతెగదా

గొం. కే. రైల్వే, మాంకుమాంగు, పి. యల్. చూ గార్లు కమిటీగొప్పది బర్మావిశాపియేతరసంఘమున జే. యల్. బాన్సన్ శాసనసభ కన్నకొనుట యశ్రమ మని యల్. సి. భూధుగారు పంపిన అర్పి రంగునాలో విచారిం తురు.

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలుమొదలు వయస్సైన పెద్దవారినరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడలగినది.

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూపు 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు వంచి గుణమిచ్చినది. లక్షి సరిహంతోవ్యసాయవారపేట, కూర్మజిల్లా.

2. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉష్ణమోకరమొంది. పురల గుణములను పంపకొరదన. బాలరామచంద్రు, కస్తూరిగారు, చిక్కోడి బెన్ గామ్.

3. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు కష్టమైనది మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుట్టు వెంటనే పంపకొరదన. ఎన్. ఆచ్చయ్య, కుమార్ మాస్టరు కిరీకపాళ్యి, బెంగళూరు.

సారస్వతానవము విద్యార్థులకు, వ్యాపకారులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వాద, వీరు యననెల మొదలు సంబంధమైన పనిగలవారి పాలిటికి సంబంధము.

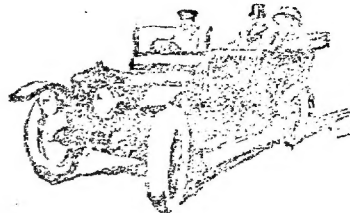
20 దినములకు పరిపూర్ణ ఔషధ మెల 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుపేరు. త్రాంచి అక్కిను, నెం 881 తంబుకెట్టిరి పుద్రాను. వి. పి. కర్లం మద్రాసునుండి పంపించెను.

పాశప్ర్య మొకటాచుల పండితులు శ్రీ శీతారావున వైద్యశాల మొదూరు. (1)

301-594

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై న్యూఢిల్లీ గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE. Post Box No. 1004, Kil park Madras.

Advertisement for S. Rama Aiyer featuring the text 'మంచు! మంచు! మంచు!!!' and 'కప్పుకొనుటకు శాలువలు'.

Advertisement for Galley's Motor Institute featuring the text 'ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము'.

Advertisement for 'తయారైనది! త్వరపడుడు!' featuring an illustration of people and text about a medicine.

Advertisement for 'దివ్యోపధము' featuring the text 'శిలాజతురసాయనము'.

Advertisement for 'వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి' featuring a portrait and text about medical services.

Advertisement for '180 పుస్తకము ఉచితము' featuring text about free books.

ఆంధ్ర తాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాత్మకము

అన్ని పాపులయందును దొరకగలదు

ప్రతి దుడ్డుల పీసా 1-కి ఆకాటు 10.]

***

[అమృతాంశం దీపా, బొంబాయి, వద్రాసు.

శ్యామానుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త : ఒంతల సత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంధ్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయచము

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

గీర్వాణ పైజా ౧౦౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తము కొనుక్కోవలకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

త్వరపడు!

కొద్ది టిక్కెట్లు మాత్రమే!!

మించిపోవును!!!

ఏలూరులో గొప్ప మేడలాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్నగారి కుమారుడు సర్వేశం తాలూకా మేడ రూ 16,500 లకు లాటరీ.

మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రూ 5 లు మాత్రమే.

అయ్యలూరు! కృష్ణానది ఏలూరు నెట్టిబాదులో మునిగిపోయి 148 రోజుల పాపాన్ని క్షమించుకొనినది. 1918 సంవత్సరంలో కట్టించిన కేంద్రమును గలగిన శామేదను అద్దా, బీరువాల్ ఫిట్టింగు సహా గవర్నమెంటువారికి తెలియ పరిచినది. లాటరీయాలముగా విక్రయించుచున్నాను. ఇప్పటికే చాలా టిక్కెట్లు ఖర్చుపడినవి. ఇంకను కొన్ని టిక్కెట్లు మాత్రము గలవు. టిక్కెట్లు కావలసినవారు త్వరపడినవో లభింపగలవు. 2. టిక్కెట్లన్నియు పూర్తియైన వెంటనే లాటరీ యెప్పుడు కలిపేదో, లాటరీ వేయవలసినదో, తప్పింపుగా ముందు యావృత్తికను, స్వరాజ్య పత్రికలోను ప్రచురించిన పిచ్చుల గొప్ప వివరములు, వెన్నెముకములు వగయిరాల యెదుట ఏలూరులోనే లాటరీ కల్పబడును. 3. టిక్కెట్లన్ని కనులయ్యే సామ్యంలో ఏకట్రా కమిషనునకైరా ఖర్చుపాటు మిగతాసామ్య లాటరీ టిక్కెట్లు పూర్తి అయ్యే వరకును యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకిలో నుంచి లాటరీ అనంతరము దీక్షింపబడును. 4. ఈ మేడను తనఖాలో వైరా ఆర్థికాంశము తమ చేతియందుండలేదు. సదరు మేడకు ఎవరియెదుటగాదావచ్చినా కా గవర్నంట్ ఫంక్షన్లో పరిష్కరించి యీ మేడను నిజగతగలవాడను. లాటరీలో గెలుపొందిన వారిని వారి స్వంత ఖర్చులో గెలుపొంది 15 శాతము వైముకు క్రమమైన దస్తావేజు వ్రాయించుకొని యేలూరు కమిషన్ స్టాంపు టిక్కులో రిస్టరు చేయించుకొనవలయును. అం. బాంధ్రమున్న ప్రైవేటుడిక్కు, యెన్ఫంక్రెన్స్ ఫిట్టింగ్ కరై రాలు రిస్టరీ కాలనుందు యిచ్చి ఆర్థి ప్యాఫీన పరచబడును. 5 టిక్కెట్లు కాలసిన వారు తమ ఆద్యమును ఎవ్వరముగ వ్రాయును, టిక్కెట్లు 1-కి రూ 5 లు మాత్రమే. వాకేర మనియార్డు చేసినయెడల అదిగిన వెంటనే లాటరీ టిక్కెట్లు తిరుగు టపాలో పంపించబడును. 6. తది టిక్కెట్లు ఒకేసారి కొనుక్కోవలసి ఒకటి టిక్కెట్లు కమిషనుగా యివ్వబడును. 7. ముందు టిక్కెట్లు వి. పి. గా పంపబడును. 8. పోస్టా ఖర్చులు పంపించే సవాలు యివ్వబడును.

మాటూరి సర్వేశం, మేడ హక్కుదారుడు, ఏలూరు, కృష్ణానది.

స్వేచ్ఛ గానుండి

గడించుడు!

గడించుడు!!

గడించుడు!!!

మా స్వేచ్ఛల మేడినులో నొకదానిని వాడుకు. ఎవరైనను దానిలో అతిసులభముగా పనిచేయవచ్చును. ఏలూరు నో. 1 కి రూ 5 లు మొదలు ౧౨ 20 లు వరకు గడించగలరు. అనంతర మకసరములేదు. తపాలాగోనుమెదులు ఉచితముగా కృష్ణానది. ఏలూరు తయారుచేయునట్టి సామానులు మాకుగాను మేము విక్రయించుము. సంపాదనకు మేము పూరించుచున్నాము. బహుముల తయారుచేయు మేడిను 1 కి ధర రూ. 2500. కీలకల దినుసు 1 కి రూ. 16 దెబల బహుముల తయారుచేయుటకు పీలుగానుండును. 4" వైపు దినుసు మేడిను 1 కి ధర రూ. 4700. కీలకల దినుసు 1 కి 27 దెబల బహుముల చేయ పీలుగానుండును. అటోనిట్టింగు మేడిను 1 కి ధర రూ. 320. ఇవిగా: ఎక్రాయెడరీ, సామానులు కొయ్యలో చిత్రపుపాత్రయ సామానులు, హెమిస్టిక్ బాలింగు, లింకింగు మేడినులు, స్పానుముకు, కార్మికరముకు కావలసిన అన్నిరకముల మేడిసరి నిట్టింగుములు, నూదులు, పరికరములు, నేత మేడినులు. వర్గములు, బాగీస్సు, చుట్టస్సు, స్టేషరీ, హోటెరి, ఇనుపసామానులు, కమికల్లు మొదలగునవి కలవు. హామిస్టర్, బర్లిన్, స్క్విట్ బరలాండు, ఫుడెల్లియా హంఫెల్లు, లండన్, న్యూకాజల్ మొదలగుజాగాల నుండి కొని, ఎగువతిచేయునట్టి, దిగువతిచేయునట్టి ఏలంబున్నాడు. ప్రపంచమునందున్నట్టి వ్యాపారసంబంధము గల ప్రతిముఖ్యపాట్లతోను మాకు ఈ క్షరప్రత్యక్ష కరములు గలవు. వివరములకు ఒక అటోనిట్టింగు పంపగోరెదము.

Asiatic Knitting Corporation, 27, Dhurrumtolla Street, Calcutta.
The Asiatic Knitting Commercial Corporation, 303, Hornby Road, Fort, Bombay.
The Asiatic Knitting Commercial Industrial, Karachi.

రూ 500-లు ప్రథమబహుమానము జ్యోతిషరహస్యబహుమానపరీక్ష

31-12-22 తేదీని జరుగును

కడు సులభము. ఫల మధికము. ఈ బహుమానముల కొరకు అక్షాంశముల ప్రతివారును ప్రయత్నించుచేయవచ్చును. ఈ పరీక్షకు శ్రీమంతు, పురుషులను కూడ దక్షిణంబులను చేయవచ్చును. ఎవరియిందో వారు కూర్చుండి "జ్యోతిష రహస్య" గ్రంథమును చూచుచునే పరీక్షప్రశ్నలకు సదుత్తరములు వ్రాయవచ్చును. మూలము జ్యోతిషనిలయమునుంచి మాజ్యోతిషరహస్యగ్రంథమును తెప్పించుకొని ప్రతివారును పరీక్షకు దరఖాస్తుచేయుటకు అర్హులే. జ్యోతిషరహస్యగ్రంథముతో సంబంధపడరాదు. 20-12-22 తేదీలోపుగానే నింపి పంపించవలెను. తరువాత దరఖాస్తులు మంజూరీ చేయబడవు. ద్వితీయబహుమానము రూ : 50-0-0. తృతీయ బహుమానము రూ 116-0-0 ఇట్లన్ని 10 బహుమానము లుండును. పరీక్ష నియమములు, పరీక్షలనిలాభములు, బహుమానముల వివరములు, ఇంకా మరికొన్ని భగవద్దా జ్యోతిషరహస్య గ్రంథముతో పంపబడును. ఈ జ్యోతిషరహస్య గ్రంథము అనేకమందిచే కొని యాచుబడినది. ఒకప్రతి వెల రూ 2-0-0 పుస్తకములకు ఈ దిగువ చిరుబాహుతో వ్రాసిన, వి. పి. గా పంపబడును. శ్రీకళింగ జ్యోతిషనిలయం, విజయనగరం, విశాఖపట్నం జిల్లా.

పాలనుగంధితేహ్యము

ఇది రక్తిశుద్ధికి శ్రేష్ఠమయినది. సహజసాములు, మేహబాదలు, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డెబ్బల చాలును. 20 ఈ. డెబ్బ 1-4-0 వి. పి. 0-8-0 కూర్మాండతేహ్యము. అత్యుష్ణము, నిర్మాక, కాల్షితీక, కులబద్ధము, 1 ఈ పులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును. 2 డెబ్బ చాలును. 20 ఈ. డెబ్బ రూ 1-4-0 వి. పి. 0-8-0 వి. శి. వ. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, (8851-4) వెంకటేశ్వరస్వామి.

యినాం! యినాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (8895) ఈ క్షరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను. The swasthya Sahaya Pharmacy, 30-2 Harrison Road, Calcutta

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0 మొదటి వాచకం 0-6-0 తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు వీలయిన సులభ శైలిని వ్రాయబడినది. తెలుగు ఖర్చు ప్రత్యేకము. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి మద్రాసు.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

6 క్షపీనతన పోగొట్టి రక్తమును పరిశుద్ధము చేయుట యందు శీఘ్రముగా గాంచు ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకంను ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు తిరిగిముగా పంపబడును.

విలాసము పి. డి. సావంత్ నెం 144 కనకవాడ, బొంబాయి

తిరుపతి - చిరతానూరు ట్రాము వే కంపెనీ, లిమిటెడ్.

వాటా మొత్తము రూ 1,25,000 లు.

రూ 5 లు వెలగలది 25,000 వాటాలు.

ఒక్కొక్క దానికి రూ 5 ల వాటాను 25,000 వాటాలుగా భాగించబడియున్నది.

చెల్లించవలసిన క్రమము:—

దరఖాస్తు సమయమున వాటా ఒకటింటికి ... రూ 2—8—0 లు.

ఏర్పాటున పిదప (ఆలాట్ మెంటు) ... ,, 2—8—0 లు.

విన్నపము

ఆర్యులారా! యాత్రీకులు, తిరుపతినుండి చిరతానూరు కడగా రహదారి 3 మైళ్ల దూరమున కై నలుపుడు కూర్చోచుట కనుకూలమైన ఎడ్లబండ్లకు విక్రయముగ సామ్య వ్యయము చేసి కష్టపడుచున్నారు. ఈ కష్టములను నివర్తింపజేయు తిరుపతినుండి చిరతానూరుకి రైలులు వేయుటకై యీ కంపెనీ స్థాపించబడి గవర్న మెంటువారి యంగీకారము సముత్తము పొందబడియున్నది.

ఇప్పుడు తిరుపతినుండి బయలుదేరు యాత్రీకులపై నభరు 1-కి 1 అణా ప్రకారము విధించబడియుండు టిల్ గ్రీమ్ పన్ను మొత్తము సంవత్సరమునకు ముప్పది వేలరూపాయలు లగనని మునిసిపల్ వారి పక్షమున దొరతనమువారిచే సంపాదించబడియున్నది. అనగా సాలు కై నలుపుల యాత్రీకులు వచ్చుచు బోవుచున్నారనుమాట. ఈ కంపెనీవారు, చేయు వర్తకమునకు మానవ యత్నమున లోపము కలుగజాలదు. వాటాదారులకు మంచిలాభము కలుగవచ్చు సదులు మానవ్యము. కాబట్టి ధనికులెల్లరు త్వరపడి ఈ కంపెనీలో వాటాలుపొంది యీ కంపెనీవారి యద్యమము సాఫల్యత బొందజూతురుగాక యని ప్రార్థితులు.

ప్రాస్పెక్టస్, వాటా దరఖాస్తుపాఠములకు ఈ దిగవ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

మా నేజింగు ఏజెంటు పోస్టువెట్టె 249, మదరాసు.

మహాభగవంతుని హిత

ఇది యొక గొప్పవాణ్ణి గ్రంథము. ఇది పూర్వకాలమున మహాపురుషుల ప్రాచుర్యమును, మహాభరతాంధమును జన్మించిన శ్రీ మహాపురుషులకు బాధితుల వానియొక్క జనం లగాయతు ఆయుర్దాయము ఆభివృద్ధి జరుగు ఫలితములన్నియు ఆయా గ్రంథముగా సంస్కృతీకృత పూర్వకముగా వ్రాయబడినవి. లక్షలకొలది బాధితులకు ప్రయోజనములను ఆయా బాధితులకు సమకరించి ప్రతిపదమున బాధితులకు బాధితులను అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినవి. ఇవి 800 శాఖలు, జనకకాలమున, బాధితులకు ప్రయోజనములను (వందల) యొక్క వేలము. ఇది మాకు వ్రాసిపంపియ్యదల వాని బాధితులకు సమకరించి వ్రాయబడిన ఫలములను వ్రాసి వి. పి. గా పంపెదము. బాధితులకు వెదకుటకు 1—0—0 ఫలితకృతములయొక్క విశిష్టతయందు 1—0—0 శ్రీకృష్ణులు తెలుగునాట ప్రయోజనములకు 1—0—0 మొత్తం రు 8 లు అగును వి. పి. భిక్షులు 0-4-0 అగును. శ్రీకృష్ణుల అర్చన అవసరంలేనివారికి రు 2 లు మాత్రము అగును. కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపబడును.

ఆకెళ్ళ వెంకటేశ్వరస్వామి, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా)

సిద్ధ ముకరధ్వజ

(దైవజ్యో రత్నావళి 920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదావధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది. ఇందు కుడిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, కచ్చి కుప్పరము మొదలగు విలువల ద్రవ్యములు చేయున్నది. మై గ్రంథములోని యొగము ప్రకారము నిర్వహణము మాత్రే వలెనాడ బేరబడియున్నది. శ్రీ శివస్వామివారిచే నడచబడినద్యుతే. మేధాయోగమున, కామోద్దీపకమున, బుద్ధిని, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. కీరమునకు కాంతినిచ్చును. మేధ్యుల ధాతువులను, కామోద్దీపనము గలిగించును. అతిమూర్ఖులు, మిథ్య, సుఖరోగములు, మొదలగు ధాతువ్యయతలను వ్యాధులలో మేధ్యుల నుపయోగము. ఈ యోగించువిధానము మంత్రతో బంపబడును. మే 25 మాత్రము రూ 5-0-0

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్) వసూలైన మూలధనము 1,12,925. దాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి వి. యే., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపించబడినది.

19 హాన్స్ రోడ్డు మాంటురోడు, మద్రాసు. నిర్వహణకు అయోధ్యలోని శాస్త్రీయకావ్యములకు ప్రసిద్ధి. క్యాంటూరు ఉచితముగా పంపబడును. మోసపువుండుల వలనను, ఇతరులకుడ ఇదేమో నరుగా చేయుచుండుట వలనను మోసపోకును. ప్రాంతాలు:— (1) 149, హైరోడ్డు తిరుపతికి క్షే. మద్రాసు, (2) హైరోడ్డు, తిరుపతి, (3) 402, టంక శాలవీధి, మద్రాసు. (4) 2, బజారు రోడ్డు, రాయపేట-మద్రాసు.

Are you in the Full Glory
OF
Manly Strength
If not, you are in urgent need of radical
remedy to regain your strength and
Manly Power
TRY BRISHYA JOGA
Prepared on the basis of Makaradhwaj
Gold, Musk, Etc., in assimilable form.
It Guarantees Results.
It quickly renews VIGOUR and VITALITY
and restores power of SUPERB-MANHOOD
Price one Phial (to last 30 days)
Rs. 6 4. Per V. P. P. Rs 6-10.
THE
Kalpataaru Ayurvedic Work
(Hd Office) 94 Grey Street,
173/1, Harrison Road,
Bara Bazaar Branch
CALCUTTA.

శ్రీ ఆత్మార్థి లక్ష్మీ స్వనిహ సోమయాజులవారిచే
ప్రకటింపబడిన యాగ్యంధములు మాద్యవోరకును. వాటి కాపీ
లైటు కాని గ్రంథము లన్నియు సిద్ధపరచితిమి వలయువాగు
ఆనాటికి వ్రాసిన కాటలాగు ఒడయ్యల ప్రతిబింబమును
పునఃకొనవలసిన గ్రంథములు చీవకుర్తి సత్వరత యను
యంత్రమునచే రచింపబడిన "భక్తిరసామృతము" మాడ మావద్ద
దొరకును.
వైశ్యభక్తి ప్రకాశిక రు 3-0-0
భక్తిరసామృతము రు 1-0-0
వైశ్యమేధకము రెండుభాగములు రు 2-8-0 చొ.
రెండుభాగములు ఒకే పర్యాయము కై } రు 4-8-0
ప్రియకౌనువాకి
చీమకుర్తి బసవయ్య, గుంటూరు.

సత్య వత్స పాఖ్యానము
చో గేశ్వర మాహాత్మ్యము
ఇది యొక శ్రేష్ఠమైన యొక్క మహాత్మ్య. ఇందు
శ్రీ శైలమహిమకూడ జక్కగా వర్ణించబడియున్నది.
కవిత్వము కమరసవంతమై ముద్దులుమూలు గట్టు
చున్నది. కల్పనలు మెరుకు. ఈ గ్రంథము శేషబ్రహ్మ
బాధకుల కొక వద్యమేని వదల నుది జనింపదు.
ప్రతి 1-కి ధర రూ 1-0-0 పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కా కా ర్యా ల య ము,
3, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు

డ య చి న్
మిక్కిలి పనికి వచ్చునది.
అతిమూత్రము ఎంతకాలమునుండి యుండి
నను, ఈ కాయచిక్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవై
ద్యులచేతను పొగడిబడుచున్నట్టియు, అనాది ప్రసిద్ధ
ముగ నిదేశమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్య
ములైనట్టియు, స్వచ్ఛము లైనట్టియు మూలికలతో
ను, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రానుసారముగా చేయ
బడినది. దీనిని కొంచె ముపయోగించిన మూత్ర
మునకు వెడలు పర్యాయములసంఖ్య తగ్గును.
మూత్రములోని తీపి పరిమాణమును తగ్గించును.
ఈ మందునే మరికొంత కాలము తీసికొనుచుండిన,
మంచియారోగ్యము కలుగును. సీసా రు 4-8-0.
శ్రీ కృష్ణన్ బ్రదర్స్,
323, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

